

คำนำ

การนำระบบธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมมาใช้ในสถานประกอบการ ภายใต้โครงการบริหารจัดการลุ่มน้ำ และวางระบบธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม ของสำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม ถือเป็นแนวทางการปฏิบัติที่สำคัญยิ่งในการเสริมสร้างให้เกิดความร่วมมือกันระหว่างผู้ประกอบการอุตสาหกรรมและชุมชน โดยรอบให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างยั่งยืน และมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ภายใต้หลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมทั้ง 7 หลักการ ได้แก่

- การเข้าถึงข้อมูล ข่าวสารของประชาชน (People can get the information)
- การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของประชาชน (People can participate to solve the problems)
- ความโปร่งใส (Transparency)
- ความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility)
- นิติธรรม (Rule of Law)
- ความยุติธรรม (Fairness)
- ความยั่งยืน (Sustainable)

คู่มือการดำเนินงานตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมเล่มนี้ จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม ให้แก่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม และบุคลากรของสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด ตลอดจนใช้เป็นแนวทางในการตรวจประเมินของคณะทำงานตรวจประเมินโครงการธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมสถานประกอบการอุตสาหกรรมในระดับจังหวัด อันจะส่งผลให้เกิดการขยายผลการปฏิบัติที่เป็นพื้นฐานสำคัญ ในการนำระบบธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมมาใช้ในสถานประกอบการได้อย่างทั่วถึง และสามารถอยู่ร่วมกันในสังคม ชุมชนได้อย่างราบรื่น และยั่งยืนตลอดไป

สำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมหวังเป็นอย่างยิ่งว่า คู่มือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ปฏิบัติงาน ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม และผู้ที่เกี่ยวข้องได้เป็นอย่างดี

สารบัญ

	หน้า
หมวดที่ 1	เกี่ยวกับคู่มือการดำเนินงานตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม.....1-1
หมวดที่ 2	ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม.....2-1
หมวดที่ 3	การปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมของ สถานประกอบการอุตสาหกรรม.....3-1
หมวดที่ 4	การตรวจประเมินการดำเนินงานตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมของ สถานประกอบการอุตสาหกรรม.....4-1
หมวดที่ 5	บทบาทของชุมชนในการส่งเสริมธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม ในสถานประกอบการอุตสาหกรรม.....5-1
หมวดที่ 6	แนวทางการสร้างเครือข่ายอุตสาหกรรมเพื่อป้องกันปัญหามลพิษที่เกิดขึ้น จากสถานประกอบการอุตสาหกรรม.....6-1
ภาคผนวกที่ 1	แบบประเมินการดำเนินงานตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม กระทรวงอุตสาหกรรม (ECGF-001).....ผ1-1
ภาคผนวกที่ 2	แบบรายงานการตรวจประเมินธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม : Checklist (ECGF-002).....ผ2-1
ภาคผนวกที่ 3	แบบรายงานผลการประเมินธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม : Audit Report (ECGF-003).....ผ3-1
ภาคผนวกที่ 4	ขั้นตอนการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติงานการส่งเสริมธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมใน สถานประกอบการอุตสาหกรรม.....ผ4-1
ภาคผนวกที่ 4-1	จัดทำและขออนุมัติโครงการพร้อมแต่งตั้งคณะทำงานตรวจประเมิน.....ผ4-5
ภาคผนวกที่ 4-2	ร่วมลงนามในบันทึกข้อตกลง.....ผ4-7
ภาคผนวกที่ 4-3	มอบธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมและประกาศเกียรติคุณ.....ผ4-9
ภาคผนวกที่ 5	ขั้นตอนการปฏิบัติงาน ECGP-001 — ECGP-009.....ผ5-1
ภาคผนวกที่ 6	การตรวจประเมินการดำเนินงานตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม.....ผ6-1
ภาคผนวกที่ 7	ตัวอย่างแหล่งข้อมูลด้านกฎหมาย.....ผ7-1

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 2-1	หลักเกณฑ์การประเมินการมีธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมที่ดีของ สถานประกอบการอุตสาหกรรม.....	2-4
ตารางที่ 3-1	เปรียบเทียบขั้นตอนการปฏิบัติงานสำหรับสถานประกอบการอุตสาหกรรมกับ หลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมสำหรับสถานประกอบการอุตสาหกรรม.....	3-1

สารบัญรูปลูกภาพ

หน้า

รูปที่ 2-1	รูปแบบความสัมพันธ์ของการพัฒนาอุตสาหกรรมในอดีต.....	2-1
รูปที่ 2-2	รูปแบบความสัมพันธ์ของการพัฒนาอุตสาหกรรมอย่างยั่งยืนในปัจจุบัน.....	2-2
รูปที่ 3-1	ตัวอย่างการกำหนดแนวทางการดำเนินงานตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม.....	3-3
รูปที่ 3-2	โครงสร้างคณะทำงานธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม.....	3-4
รูปที่ 3-3	ตัวอย่างช่องทางการเปิดเผยข้อมูล.....	3-9
รูปที่ 4-1	แบบประเมินการดำเนินงานตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม กระทรวงอุตสาหกรรม.....	4-3
รูปที่ 4-2	แบบรายการตรวจประเมินธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม.....	4-5
รูปที่ 4-3	แบบรายงานผลการประเมินธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม.....	4-6
รูปที่ 6-1	ตัวอย่างเครือข่ายเรียนรู้เชิงพื้นที่.....	6-5
รูปที่ 6-2	โครงสร้างความสัมพันธ์เครือข่ายอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.).....	6-6
รูปที่ 6-3	แสดงลักษณะโครงสร้างความสัมพันธ์ของอุตสาหกรรมกับชุมชน.....	6-22
รูปที่ 6-4	แสดงรูปแบบความสัมพันธ์ของสถานประกอบการและชุมชนในโครงการส่งเสริม การแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมให้แก่สถานประกอบการอุตสาหกรรมขนาด กลางและขนาดย่อม (SMEs) เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคลากรในสถานประกอบการ อุตสาหกรรมและชุมชนรอบข้าง.....	6-23
รูปที่ 6-5	แสดงลักษณะโครงสร้างความสัมพันธ์ของอุตสาหกรรมกับอุตสาหกรรม.....	6-24
รูปที่ 6-6	แสดงลักษณะโครงสร้างความสัมพันธ์ของภาครัฐ เอกชน และประชาชน.....	6-29

สารบัญแนภาพ

	หน้า
แผนภาพที่ 3-1	ผังขั้นตอนการปฏิบัติงาน ECGP-001.....3-2
แผนภาพที่ 3-2	ผังขั้นตอนการปฏิบัติงาน ECGP-002.....3-6
แผนภาพที่ 3-3	ผังขั้นตอนการปฏิบัติงาน ECGP-003.....3-8
แผนภาพที่ 3-4	ผังขั้นตอนการปฏิบัติงาน ECGP-004.....3-10
แผนภาพที่ 3-5	ผังขั้นตอนการปฏิบัติงาน ECGP-005.....3-11
แผนภาพที่ 3-6	ผังขั้นตอนการปฏิบัติงาน ECGP-006.....3-13
แผนภาพที่ 3-7	ผังขั้นตอนการปฏิบัติงาน ECGP-007.....3-14
แผนภาพที่ 3-8	ผังขั้นตอนการปฏิบัติงาน ECGP-008.....3-15
แผนภาพที่ 3-9	ผังขั้นตอนการปฏิบัติงาน ECGP-009.....3-17
แผนภาพที่ 4-1	แผนผังการตรวจประเมินการดำเนินงานตามหลักเกณฑ์ ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมของสถานประกอบการอุตสาหกรรม.....4-1

หมวดที่ 1

เกี่ยวกับคู่มือการดำเนินงานตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม

1.1 ขอบเขตและการใช้งานคู่มือ

คู่มือการดำเนินงานตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นคู่มือสำหรับการตรวจประเมินสถาน

ประกอบการอุตสาหกรรมในการดำเนินงานตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม 7 หลักการ ได้แก่

หลักการที่ 1 การเข้าถึงข้อมูล ข่าวสารของประชาชน (People can get the information)

หลักการที่ 2 การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของประชาชน (People can participate to solve the problems)

หลักการที่ 3 ความโปร่งใส (Transparency)

หลักการที่ 4 ความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility)

หลักการที่ 5 นิติธรรม (Rule of Law)

หลักการที่ 6 ความยุติธรรม (Fairness)

หลักการที่ 7 ความยั่งยืน (Sustainable)

1.2 ผู้ใช้งาน /กลุ่มเป้าหมาย

1.2.1 อุตสาหกรรมจังหวัด ผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติงานในส่วนกลางของกระทรวงอุตสาหกรรม

1.2.2 เจ้าหน้าที่ฝ่ายโรงงานอุตสาหกรรม และเจ้าหน้าที่ฝ่ายอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ของสำนักงาน

อุตสาหกรรมจังหวัด

1.2.3 สถานประกอบการอุตสาหกรรม

1.2.4 ชุมชนในพื้นที่ดำเนินการของสถานประกอบการอุตสาหกรรม

1.2.5 คณะกรรมการตรวจประเมิน โครงการฯ

1.3 นิยามศัพท์

1.3.1 ธรรมาภิบาล หมายถึง การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (Good Governance) เป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคมรัฐ (State) ระบบราชการ (Civil Service) ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน ซึ่งครอบคลุมถึงฝ่ายวิชาการ ฝ่ายปฏิบัติการ ฝ่ายราชการ และฝ่ายธุรกิจ สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและยั่งยืน อันเป็นคุณลักษณะสำคัญของการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุขสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542

1.3.2 ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม (Environmental Governance) หมายถึง การบริหารจัดการที่มีความโปร่งใส ความยุติธรรม และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนนี้จะเป็แรงผลักดันทำให้เกิดกระบวนการตัดสินใจที่เหมาะสม และการเข้าถึงความยุติธรรมทั้งในระดับนโยบาย และการปฏิบัติที่ดีในการแก้ปัญหาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

1.3.3 นโยบายธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม หมายถึง เอกสารที่แสดงถึงเจตนารมณ์ของสถานประกอบการการอุตสาหกรรมที่มีความมุ่งมั่นที่จะประกอบกิจการที่คำนึงถึงการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมอย่างถูกต้องตามกฎหมาย และสามารถเปิดเผยข้อมูลการจัดการสิ่งแวดล้อมเหล่านั้นอย่างโปร่งใส โดยเปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอแนะ แก้ปัญหา มีการบริหารจัดการเพื่อ

อนุรักษ์พลังงาน และจัดสรรการใช้ทรัพยากรร่วมกับชุมชนอย่างเหมาะสม มีช่องทางรับฟังข้อคิดเห็น และตอบสนองข้อร้องเรียน รวมถึงการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างเป็นธรรม

1.3.4 การเปิดเผยข้อมูล หมายถึง การให้ข้อมูลผลการดำเนินงานด้านการจัดการมลภาวะที่เป็นข้อเท็จจริงทั้งด้านบวก และลบ เพื่อให้พนักงาน ประชาชน ชุมชน สังคม รวมถึงหน่วยงานภาครัฐได้รับทราบ

1.3.5 ช่องทางการเปิดเผยข้อมูล หมายถึง สถานที่ พื้นที่ ที่สามารถนำข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกต้องของสถานประกอบการอุตสาหกรรมมาแสดงให้ชุมชนได้รับทราบ

1.3.6 การเข้าถึงข้อมูล หมายถึง วิธีการที่จะพบ อ่าน ศึกษา ติดตามข้อมูลข่าวสารการด้านสิ่งแวดล้อม ผ่านช่องทางต่างๆ เช่น ดิดประกาศ/ประชาสัมพันธ์ ณ สถานที่สาธารณะ พื้นที่ชุมชนชื่อเว็บไซต์ รหัสผ่าน (Password) ผู้รับผิดชอบ ขั้นตอนปฏิบัติ ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความสะดวกและง่ายต่อการเข้าถึงข้อมูลของผู้ที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะชุมชน

1.3.7 การจัดการมลภาวะ (Pollution Management) หมายถึง วิธีการ หรือระบบการจัดการมลภาวะที่สถานประกอบการอุตสาหกรรมใช้งานอยู่จริง

1.3.8 ข้อมูลมลภาวะ (Pollution Data) หมายถึง ข้อมูลจำเพาะของมลภาวะที่ครอบคลุมถึงแหล่งกำเนิด ประเภทปริมาณ จำนวน ชนิด หรือรายละเอียดต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.3.9 ประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Aspects) หมายถึง ประเด็นปัญหาอันมีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรม หรือผลิตภัณฑ์ หรือบริการขององค์กรที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

1.3.10 ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Impacts) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงทางด้านสิ่งแวดล้อมทั้งในแง่บวกหรือลบ เป็นบางส่วนหรือทั้งหมด อันเกิดจากประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมขององค์กร

1.3.11 การอนุรักษ์พลังงาน (Energy Conservation) หมายถึง การใช้พลังงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด มีการพัฒนาและนำเอาพลังงานทางเลือก มาใช้ทดแทน และมีการป้องกันการสูญเสียพลังงาน

1.3.12 ความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility) หมายถึง ความรับผิดชอบต่อองค์กรต่อผลกระทบที่เกิดจากการตัดสินใจและกิจกรรม (รวมถึงผลิตภัณฑ์ บริการ และกระบวนการ) ขององค์กร ต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ผ่านการปฏิบัติที่โปร่งใสและมีจริยธรรม

1.3.13 กฎหมาย และข้อกำหนดอื่นๆ (Law and other regulation) หมายถึง กฎหมาย และข้อกำหนดอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการ และประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมอันเกิดจากกิจกรรม ผลิตภัณฑ์ หรือบริการของตนเอง โดยข้อกำหนด และข้อกำหนด อื่นๆ เหล่านั้น ต้องง่ายต่อการเข้าถึง เพื่อที่สถานประกอบการอุตสาหกรรมจะสามารถใช้อ้างอิงกับการดำเนินการของตนเองได้ตลอดเวลา

1.3.14 การพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development) หมายถึง รูปแบบของการพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการของคนในปัจจุบัน โดยไม่ทำให้คนรุ่นต่อไปในอนาคต ต้องประนีประนอมยอมลดทอนความสามารถ ในการที่จะตอบสนองความต้องการของตัวเอง

1.3.15 การตรวจประเมิน (Audit) หมายถึง กระบวนการที่เป็นระบบ เป็นอิสระ และเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อให้ได้มาซึ่งหลักฐานการตรวจประเมิน และมีการประเมินผลอย่างตรงไปตรงมาเพื่อพิจารณาความสอดคล้องกับเกณฑ์การตรวจประเมิน

1.3.16 ผู้ตรวจประเมิน (Auditor) หมายถึง ผู้ตรวจสอบการปฏิบัติ ของสถานประกอบการอุตสาหกรรมตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม

1.3.17 คณะกรรมการตรวจประเมิน (Assessment Committee) หมายถึง กลุ่มผู้มีหน้าที่ในการให้ความเห็นชอบผลการตรวจสอบการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมของสถานประกอบการอุตสาหกรรม

1.3.18 การประเมินเอกสาร (Documented Review) หมายถึง การตรวจสอบข้อมูลผลการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมของผู้ประกอบการอุตสาหกรรม

1.3.19 การประเมินขั้นตอนที่ 1 (Audit Stage 1) หมายถึง การประเมินประสิทธิภาพการดำเนินงานของผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม

1.3.20 การประเมินขั้นตอนที่ 2 (Audit Stage 2) หมายถึง การประเมินประสิทธิภาพของการดำเนินการแก้ไข และปรับปรุงข้อบกพร่อง หรือการพัฒนาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม

1.3.21 แบบรายงานผลการประเมิน ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม (Audit Report) หมายถึง แบบฟอร์มสำหรับการรายงานผลการประเมินธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม

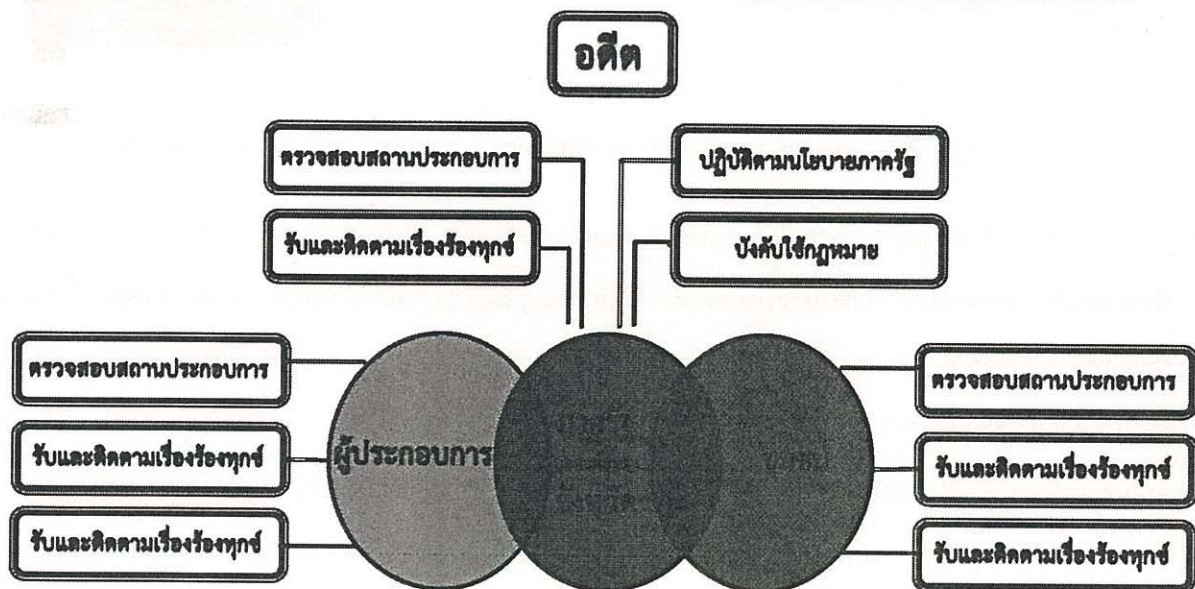
1.3.22 แบบรายการตรวจสอบ (Checklist) หมายถึง แบบฟอร์มสำหรับระบุประเด็นที่ต้องติดตามตรวจสอบความสอดคล้องการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม

1.3.23 ECGP (Environment Cooperate Governance Procedure) หมายถึง ขั้นตอนการปฏิบัติงานตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม

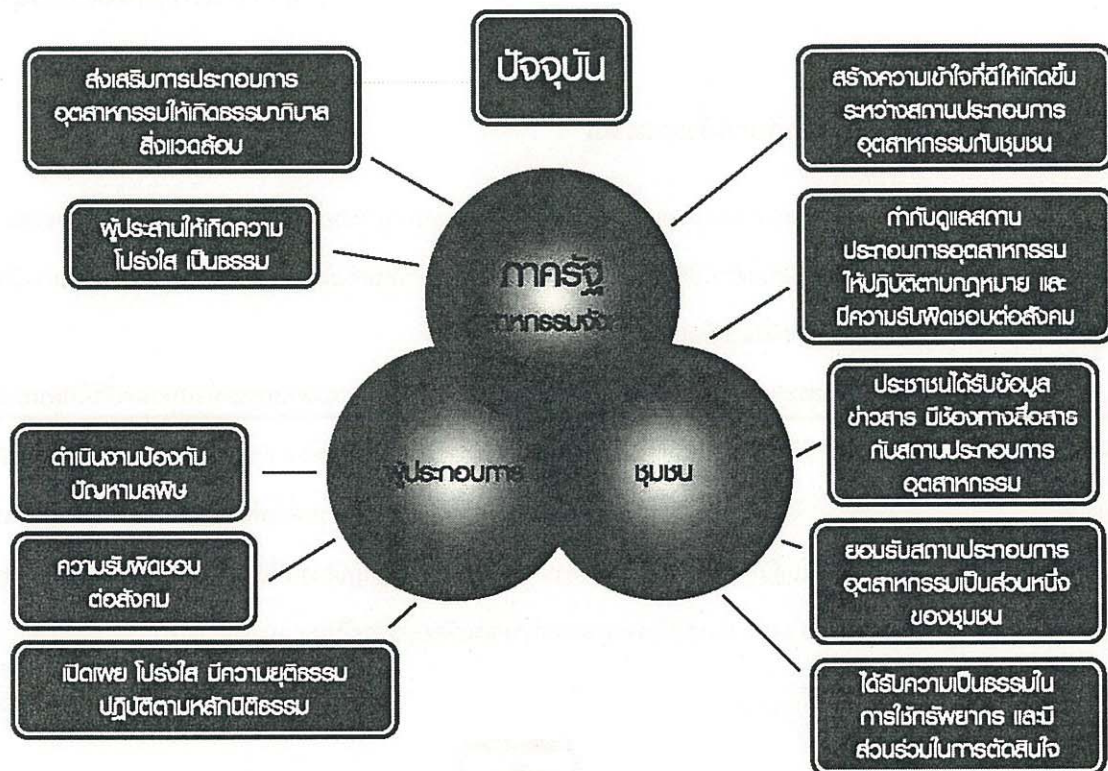
1.3.24 ECGF (Environment Cooperate Governance Form) หมายถึง แบบประเมินโครงการธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม

ดังนั้น เพื่อให้การเข้าสู่ระบบธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมของสถานประกอบการอุตสาหกรรมทั่วประเทศเป็นไปตามมาตรฐานเดียวกัน และเป็นแนวทางสำหรับใช้อ้างอิง สนับสนุน และตรวจประเมินสถานประกอบการอุตสาหกรรมที่จะเข้าสู่ระบบธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม กระทรวงอุตสาหกรรม จึงได้มีการจัดทำคู่มือเพื่อเป็นแนวปฏิบัติและขยายความเพื่อเพิ่มความเข้าใจให้กับผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานทั้งในส่วนกลาง และส่วนภูมิภาคของกระทรวงอุตสาหกรรม โดยเฉพาะผู้ปฏิบัติงานที่เป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายโรงงานอุตสาหกรรม ฝ่ายอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ของสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดตลอดจนผู้ประกอบการและประชาชนที่เกี่ยวข้อง

รูปที่ 2-1 รูปแบบความสัมพันธ์ของการพัฒนาอุตสาหกรรมในอดีต

จากรูปที่ 2-2 รูปแบบความสัมพันธ์ของการพัฒนาอุตสาหกรรมอย่างยั่งยืนในปัจจุบัน

จากรูปที่ 2-1 และ 2-2 แสดงถึง ความสัมพันธ์ของสถานประกอบการอุตสาหกรรม ภาครัฐ และประชาชน ในอดีตที่ประชาชนเกิดข้อกังขาเกี่ยวกับสถานประกอบการอุตสาหกรรมเพราะไม่รู้ ไม่เข้าใจว่าสถานประกอบการอุตสาหกรรมที่ตั้งอยู่ใกล้กับชุมชนมีกระบวนการผลิตอย่างไร ผลผลิตคืออะไร มีวัตถุดิบ มีสารเคมี ของเสียจากกระบวนการผลิตสามารถส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และชุมชนอย่างไรบ้าง ทำให้ประชาชนเกิดการไม่ยอมรับสถานประกอบการอุตสาหกรรมและกล่าวหาว่าเป็นต้นเหตุของปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม โรคภัยต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน นอกจากนี้ยังมีความไม่ไว้วางใจในองค์กรภาครัฐที่กำกับดูแลสถานประกอบการอุตสาหกรรมเพราะไม่ได้รับการชี้แจง หรือชี้แจงแล้วแต่ไม่น่าเชื่อถือ ด้วยเหตุเพราะต่างฝ่ายต่างมุ่งแต่หน้าที่หรือความต้องการของตนเอง ดังนั้นการพัฒนาอุตสาหกรรมอย่างยั่งยืนจะต้องประกอบไปด้วยความสัมพันธ์ของสามฝ่ายหลัก ซึ่งประกอบด้วย ภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนที่มีความร่วมมือกันร่วมใจกันอย่าง โปร่งใส และเป็นธรรม เพื่อบรรลุถึงวัตถุประสงค์แห่งความยั่งยืนทั้ง 3 ด้าน ซึ่งประกอบไปด้วย

2.1.2 ด้านเศรษฐกิจ

สถานประกอบการอุตสาหกรรมสามารถประกอบกิจการได้ สามารถสร้างสรรค์ผลผลิตผลิตภัณฑ์ต่างๆ และนำมาซึ่งรายได้ เพื่อสร้างความเจริญเติบโตให้กับธุรกิจได้

2.1.3 ด้านสังคม

สถานประกอบการอุตสาหกรรมสามารถได้รับการยอมรับและเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ชุมชน เนื่องจากสถานประกอบการอุตสาหกรรมให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วม โปร่งใส เป็นธรรม คำนึงประโยชน์ให้สังคม ไม่เอาเปรียบพร้อมทั้งมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม และชุมชนให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

2.1.4 ด้านสิ่งแวดล้อม

สถานประกอบการอุตสาหกรรมประกอบกิจการด้วยการปฏิบัติอย่างถูกต้องตามกฎหมายและข้อกำหนดอื่นๆ ด้านสิ่งแวดล้อม ตระหนักถึงคุณค่าของพลังงานและทรัพยากร รวมถึงความพยายามในการประกอบกิจการที่จะลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

โดยในการนำหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมมาปรับใช้ในปัจจุบัน มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อที่จะทำให้เกิดความสมดุลระหว่างความต้องการของทั้งสามฝ่ายคือ ภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนตามหลักเกณฑ์ 7 หลักการ ดังนี้คือ

1. การเข้าถึงข้อมูล ข่าวสารของประชาชน (People can get the information)
2. การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของประชาชน (People can participate to solve the problems)
3. ความโปร่งใส (Transparency)
4. ความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility)
5. นิติธรรม (Rule of Law)
6. ความยุติธรรม (Fairness)
7. ความยั่งยืน (Sustainable)

ทั้งนี้ เพื่อให้สถานประกอบการอุตสาหกรรม ภาครัฐ และประชาชน ได้ปรับตัวเข้าหากันและสร้างการยอมรับ อันจะนำไปสู่ความผาสุกและการพัฒนาอย่างยั่งยืนของอุตสาหกรรมควบคู่กับสังคมและสิ่งแวดล้อมได้

โครงการส่งเสริมธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมในสถานประกอบการอุตสาหกรรม ของกระทรวงอุตสาหกรรมได้สนับสนุนให้สถานประกอบการอุตสาหกรรมปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมตั้งแต่ปีงบประมาณ 2551 เป็นต้นมา ได้รับผลตอบแทนเป็นอย่างดีจากสถานประกอบการ

โดยจะขยายการดำเนินงานของโครงการนี้ให้ครอบคลุมพื้นที่เป้าหมายทั่วประเทศ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม ตลอดจนแนวทางการตรวจประเมินที่มีความสอดคล้องกับภาคการปฏิบัติที่ชัดเจน จึงได้มีการนำหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมที่ดีของสถานประกอบการอุตสาหกรรม และแบบประเมินตามแนบท้ายประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ลงวันที่ 17 มีนาคม 2551 มาขยายความเพิ่มเติมรายละเอียด เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถดำเนินการตามวัตถุประสงค์ และผู้ประกอบการสามารถดำเนินการตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมได้อย่างถูกต้อง และภาคประชาชนสามารถรับทราบ และตรวจสอบแนวทางการดำเนินงานโดยไม่กระทบกับเนื้อหาเดิม ที่ได้ผ่านการประชาพิจารณ์มาแล้ว

2.2 หลักเกณฑ์การประเมินการใช้ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมที่ดีของสถานประกอบการอุตสาหกรรม

ดำเนินการปรับหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมในรายละเอียด เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติได้เป็นมาตรฐานเดียวกัน ทั้งนี้ ในการปรับหลักเกณฑ์จะดำเนินการโดยไม่กระทบต่อสาระสำคัญของหลักเกณฑ์การประเมินที่ได้ประชาพิจารณ์ไว้ ตามรายละเอียดที่แสดงไว้ตามหลักเกณฑ์การประเมินมีธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมที่ดีของสถานประกอบการอุตสาหกรรม ดังนี้

ตารางที่ 2-1 หลักเกณฑ์การประเมินมีธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมที่ดีของสถานประกอบการอุตสาหกรรม

หลักการ	แนวทาง	การปฏิบัติ
1. การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของประชาชน (People can get the Information) ● ให้ชุมชนสามารถเข้าถึงข้อมูลการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกต้อง	1.1 มีข้อมูลมีการด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกต้อง	1.1.1 มีข้อมูลการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม (ระบุประเภท วิธีการ หรือระบบการจัดการมลภาวะต่างๆ ที่ใช้งานอยู่จริงตามชนิดของมลภาวะที่เกิดขึ้น)
	1.2 มีช่องทางในการเปิดเผยข้อมูลและการเข้าถึงข้อมูล	1.2.1 เปิดเผยข้อมูล ณ สถานประกอบการ พื้นที่ชุมชน วัด โรงเรียน โรงพยาบาล ส่งเสริมสุขภาพ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยผ่านเว็บไซต์
2. การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของประชาชน (People can participate to solve the problems) ● เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและการเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม	2.1 แจ้งข้อมูลในกรณีที่เกิดการประกอบการอาจก่อผลกระทบ	2.1.1 แจ้งหน่วยงานราชการ สถานประกอบการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
	2.2 ให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะและมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา	2.2.1 ประชาชนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาสถานประกอบการ

หลักการ	แนวทาง	การปฏิบัติ
3. ความโปร่งใส (Transparency) ● เปิดเผยข้อมูลเท็จจริงอย่างโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้	3.1 มีข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม (ข้อมูลการตรวจวัด)	3.1.1 มีการแสดงข้อมูลการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม น้ำ อากาศ เสียงสารเคมี (ผลการดำเนินงาน/ผลการตรวจวัดระดับมลภาวะด้านสิ่งแวดล้อม)
	3.2 มีการเปิดเผยข้อมูล	3.2.1 เปิดเผยข้อมูล ณ สถานที่ประกอบการพื้นที่ชุมชน
4 ความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility) ● แสดงความรับผิดชอบต่อสังคม หากเกิดผลกระทบต่อชุมชนและจัดให้มีช่องทางในการรับข้อร้องเรียน	4.1 แสดงความรับผิดชอบต่อสังคมเมื่อเกิดการก่อผลกระทบต่อสังคม	4.1.1 ปรับปรุงแก้ไขและรับผิดชอบต่อตามกฎหมาย
	4.2 มีช่องทางรับฟังความคิดเห็นและมีกระบวนการในการตอบสนองข้อร้องเรียน	4.2.1 มีช่องทางรับฟังข้อร้องเรียนที่สถานประกอบการ
		4.2.2 มีการนำเรื่องร้องเรียนเข้าสู่กระบวนการแก้ไขป้องกัน
		4.2.3 ผู้ร้องเรียนได้รับข้อชี้แจง
5 นิติธรรม (Legality) ● ยึดหลักนิติธรรมในการจัดการสิ่งแวดล้อม	5.1 มีการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามกฎหมาย	5.1.1 มีข้อมูลการตรวจวัดมลภาวะที่เป็นไปตามกฎหมาย
	5.2 มีการจัดการด้านความปลอดภัยให้เป็นไปตามกฎหมาย	5.2.1 มีเอกสารในการรับรองความปลอดภัย
6 ความยุติธรรม (Fairness) ● ดำรงไว้ซึ่งความยุติธรรม ในการจัดสรรทรัพยากรอย่างเหมาะสม และคืนประโยชน์ต่อสังคม	6.1 มีการจัดสรรทรัพยากรอย่างเหมาะสม	6.1.1 การอนุรักษ์พลังงานและประหยัดทรัพยากร
	6.2 คืนประโยชน์ให้สังคม	6.2.1 มีการตอบสนองทางด้านที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมเช่นจัดนิทรรศการสาธารณประโยชน์ต่างๆ โดยเน้นชุมชนที่สถานประกอบการตั้งอยู่
7 ความยั่งยืน (Sustainable) ● ประกอบกิจการอย่างมีจิตสำนึก ไม่ก่อผลกระทบต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อม	7.1 ผู้ประกอบการ ประกอบกิจการอย่างมีจิตสำนึก และไม่มีผลกระทบต่อชุมชน และสิ่งแวดล้อมการจัดสรรทรัพยากรอย่างเหมาะสม	7.1.1 ผู้ประกอบการ ประกอบกิจการ โดยยึดหลักธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม
	7.2 ลดปัญหาการร้องเรียน	7.2.1 การร้องเรียนน้อยลงหรือไม่มี
	7.3 ผู้ประกอบการและชุมชนอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข	7.3.2 ผู้ประกอบการและชุมชนร่วมกันพัฒนาอุตสาหกรรมและสังคมอย่างยั่งยืน

2.3 การขยายความการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การประเมินการมีธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมที่ดี ของสถานประกอบการอุตสาหกรรม มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

หลักการที่ 1 การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของประชาชน (People can get the information)

➤ ให้ชุมชนสามารถเข้าถึงข้อมูลการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกต้อง

แนวทางที่ 1.1 มีข้อมูลมีการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกต้อง

การปฏิบัติที่ 1.1.1 มีการแสดงข้อมูลการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม (ระบุประเภท วิธีการ หรือระบบการจัดการมลภาวะต่างๆ ที่ใช้งานอยู่จริง ตามชนิดของมลภาวะที่เกิดขึ้น)

ขยายความ สถานประกอบการอุตสาหกรรมต้องระบุประเภท วิธีการ หรือระบบการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมต่างๆ มลภาวะต่างๆ ที่ใช้งานอยู่จริง ตามชนิดของด้านสิ่งแวดล้อม ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานซึ่งครอบคลุมถึงมลภาวะทางน้ำ อากาศ เสียง กลิ่น และสารเคมีอันตรายที่ใช้ในกระบวนการผลิต รวมถึงสิ่งปฏิกูล หรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้ว โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การจัดการมลภาวะทางน้ำ

สถานประกอบการอุตสาหกรรมจะต้องระบุวิธีการ หรือระบบที่ใช้จัดการมลภาวะทางน้ำที่ใช้งานอยู่จริง พร้อมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบไปด้วย

1. ระบุปริมาณการใช้น้ำ ลบ.ม./วัน
2. ระบุแหล่งกำเนิดของน้ำเสีย
3. ระบุปริมาณน้ำทิ้ง ลบ.ม./วัน
4. ระบบบำบัดน้ำเสียเป็นของตนเองหรือไม่
5. ระบุแหล่งรองรับน้ำทิ้ง
6. ระบุวิธีการ/ระบบบำบัด ที่ใช้จริง

การจัดการมลภาวะทางอากาศ

สถานประกอบการอุตสาหกรรมจะต้องระบุวิธีการ หรือระบบที่ใช้จัดการมลภาวะทางอากาศที่ใช้งานอยู่จริง พร้อมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบไปด้วย

1. แหล่งกำเนิด (source)
2. ประเภทของมลภาวะทางอากาศ
3. วิธีการ/ระบบที่ใช้ในการควบคุมจัดการมลภาวะทางอากาศ

การจัดการมลภาวะจากสิ่งปฏิกูล และวัสดุที่ไม่ใช้แล้ว

สถานประกอบการอุตสาหกรรมจะต้องระบุวิธีการ หรือระบบที่ใช้จัดการมลภาวะจากสิ่งปฏิกูลและวัสดุที่ไม่ใช้ ทั้งสิ่งปฏิกูล และวัสดุที่ไม่ใช้แล้วที่เป็น และไม่เป็นอันตราย อ้างอิงตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง การกำจัดสิ่งปฏิกูล หรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้ว พ.ศ. 2548 ซึ่งประกอบไปด้วย

1. ข้อมูลการจำแนก ชนิด และ รายละเอียด ประเภทของสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้ว ตามลักษณะและคุณสมบัติของสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้วตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่องการกำจัดสิ่งปฏิกูล หรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้ว พ.ศ. 2548
2. ข้อมูลการดำเนินการ และวิธีการในการจัดการสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้ว ใบอนุญาตนำสิ่งปฏิกูล หรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้ว ออกนอกบริเวณสถานประกอบการอุตสาหกรรม การขอขยายระยะเวลาการกักเก็บ การรายงาน ประจำปี ใบกำกับการขนส่ง ฯลฯ
3. การเตรียมแผนป้องกันอุบัติเหตุและแผนฉุกเฉิน

การจัดการมลภาวะทางเสียง

สถานประกอบการอุตสาหกรรมจะต้องระบุวิธีการหรือระบบที่ใช้จัดการมลภาวะทางเสียงที่ใช้งานอยู่จริง พร้อมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบไปด้วย

1. ข้อมูลแหล่งกำเนิด (source)
2. ข้อมูลวิธีการ/ระบบที่ใช้ (Control system) ในการควบคุมหรือแก้ไข

ในกรณีที่เคยมีประวัติการร้องเรียนจากผู้ที่ได้รับผลกระทบ อาจนำข้อมูลมาแสดงประกอบเพื่อยืนยันประสิทธิภาพของระบบการจัดการที่สถานประกอบการอุตสาหกรรมได้ดำเนินการอยู่ร่วมด้วยก็ได้

การจัดการสารเคมีอันตรายที่ใช้ในกระบวนการผลิต (Hazardous chemicals usage)

สถานประกอบการอุตสาหกรรมจะต้องระบุวิธีการ หรือระบบที่ใช้ในการจัดการสารเคมีอันตรายที่ใช้ในกระบวนการผลิตที่ดำเนินงานอยู่จริง พร้อมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ซึ่งควรประกอบไปด้วย

1. ข้อมูลรายชื่อสารเคมี และปริมาณการใช้
2. ข้อมูลการจัดเก็บ
3. มาตรการความปลอดภัย ทั้งในกระบวนการขนส่ง ใช้งาน แผนการป้องกัน และรองรับเหตุการณ์ฉุกเฉิน เอกสาร

MSDS

การจัดการมลภาวะกลิ่น

สถานประกอบการอุตสาหกรรมจะต้องระบุวิธีการ หรือระบบที่ใช้จัดการมลภาวะกลิ่นที่ใช้งานอยู่จริง พร้อมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบไปด้วย

1. ข้อมูลแหล่งกำเนิด (source)
2. ข้อมูลวิธีการ/ระบบที่ใช้ (Control system) ในการควบคุมหรือแก้ไข

ในบางกรณีที่เคยมีประวัติการร้องเรียนจากผู้ที่ได้รับผลกระทบ อาจนำมาแสดงประกอบเพื่อยืนยันประสิทธิภาพของระบบการจัดการที่สถานประกอบการอุตสาหกรรมได้ดำเนินการอยู่ร่วมกันได้

แนวทางที่ 1.2 มีช่องทางในการเปิดเผยข้อมูล และการเข้าถึงข้อมูล

การปฏิบัติที่ 1.2.1 เปิดเผยข้อมูล ณ สถานประกอบการ พื้นที่ชุมชน วัด โรงเรียน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยผ่านเว็บไซต์

ขยายความ สถานประกอบการอุตสาหกรรมต้องเปิดเผยข้อมูล การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกต้องของตนเอง ณ สถานประกอบการอุตสาหกรรม หรือสถานที่ ที่ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ง่าย เช่น พื้นที่ชุมชน วัด โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือผ่านทางเว็บไซต์ ในกรณีที่มีกระบวนการ หรือขั้นตอนในการเข้าถึงข้อมูล สถานประกอบการอุตสาหกรรมจะต้องระบุวิธีการและผู้รับผิดชอบให้ชัดเจน ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความสะดวกและง่ายต่อการเข้าถึงข้อมูลดังนี้

ช่องทางการเปิดเผยข้อมูล หมายถึง สถานที่ หรือพื้นที่ที่สามารถนำข้อมูลข่าวสารด้านการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกต้องของสถานประกอบการอุตสาหกรรมมาแสดงให้ชุมชนได้รับทราบ โดยควรคำนึงถึงความเหมาะสมของช่องทางเหล่านั้น

การเข้าถึงข้อมูล หมายถึง วิธีการที่จะพบ อ่าน ศึกษา ติดตามข้อมูลข่าวสาร ผ่านช่องทางต่างๆ เช่น ติดประกาศ/ประชาสัมพันธ์ ณ สถานที่สาธารณะ ชื่อเว็บไซต์ รหัสผ่าน (Password) ผู้รับผิดชอบขั้นตอนปฏิบัติ ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความสะดวกและง่ายต่อการเข้าถึงของผู้ใช้งานด้วย

หลักการที่ 2 การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของประชาชน (People can participate to solve the problems)

➤ เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและการเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม

แนวทางที่ 2.1 แจ้งข้อมูลในกรณีที่มีการประกอบการอาจก่อผลกระทบ

การปฏิบัติที่ 2.1.1 แจ้งหน่วยงานราชการ สถานประกอบการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ขยายความ ประชาชนสามารถแจ้งข้อมูลประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ที่อาจเกิดขึ้น และอาจก่อให้เกิดผลกระทบกับชุมชนได้อย่างอิสระ ภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย เพื่อให้สถานประกอบการอุตสาหกรรมได้ดำเนินการแก้ไข โดยสามารถแจ้งผ่านหน่วยงานราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือสถานประกอบการอุตสาหกรรมโดยตรง ผ่านช่องทางต่างๆ ที่ถูกกำหนดไว้

แนวทางที่ 2.2 ให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะและมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา

การปฏิบัติที่ 2.2.1 ประชาชนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาสถานประกอบการ

ขยายความ ประชาชนสามารถร่วมตรวจสอบ และเสนอแนวทางแก้ปัญหาร่วมกับสถานประกอบการอุตสาหกรรมอย่างเปิดเผยโดยกระบวนการต่างๆ เช่น ทาร่วมกับผู้นำชุมชน การขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญภายนอก การเป็นคณะกรรมการร่วม เป็นต้น ทั้งนี้ในกระบวนการ ขั้นตอนการแก้ไข ต้องได้รับการยอมรับจากชุมชนที่ได้รับผลกระทบด้วย

หลักการที่ 3 ความโปร่งใส (Transparency)

➤ เปิดเผยข้อมูลเท็จจริงอย่างโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้

แนวทางที่ 3.1 มีข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม (ข้อมูลการตรวจวัด)

การปฏิบัติที่ 3.1.1 มีข้อมูลการจัดการมลภาวะทางน้ำ อากาศ เสียง สารเคมี (ผลการดำเนินงาน/ผลการตรวจวัดระดับมลภาวะด้านสิ่งแวดล้อม)

ขยายความ สถานประกอบการอุตสาหกรรมจะต้องมีข้อมูลผลการดำเนินงาน/ผลการตรวจวัดระดับมลภาวะด้านสิ่งแวดล้อมที่มีนัยสำคัญของสถานประกอบการอุตสาหกรรม ที่อาจครอบคลุมถึงมลภาวะทางน้ำ อากาศ สิ่งปฏิกูลและวัสดุที่ไม่ใช้แล้ว เสียง สารเคมีอันตรายที่ใช้ในการผลิต โดยต้องเป็นข้อมูลที่ถูกต้อง ทั้งในด้านกำลังการผลิตตามปกติ ปริมาณของเสียที่เกิดขึ้นจริง และวิธีการตรวจวัดที่เป็นไปตามมาตรฐาน

แนวทางที่ 3.2 มีการเปิดเผยข้อมูล

การปฏิบัติที่ 3.2.1 เปิดเผยข้อมูล ณ สถานประกอบการ พื้นที่ชุมชน

ขยายความ สถานประกอบการอุตสาหกรรมต้องเปิดเผยข้อมูลผลการตรวจวัดระดับมลภาวะหรือผลการดำเนินการจัดการควบคุมมลภาวะที่ถูกต้องทั้งด้านบวกและด้านลบของตนเอง ณ สถานประกอบการอุตสาหกรรม หรือสถานที่ที่ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ง่าย เช่น พื้นที่ชุมชน วัด โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หรือผ่านทางเว็บไซต์ ในกรณีที่มีกระบวนการหรือขั้นตอนในการเข้าถึงข้อมูล สถานประกอบการอุตสาหกรรมจะต้องระบุวิธีการและผู้รับผิดชอบให้ชัดเจน

หลักการที่ 4 ความรับผิดชอบต่อสังคม

แนวทางที่ 4.1 แสดงความรับผิดชอบต่อเมื่อกิจการก่อผลกระทบต่อสังคม

การปฏิบัติที่ 4.1.1 ปรับปรุงแก้ไขและรับผิดชอบต่อตามกฎหมาย

ขยายความ สถานประกอบการอุตสาหกรรมต้องรับผิดชอบต่อ และแก้ไข เมื่อเกิดข้อผิดพลาด และรับผิดชอบต่อผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชนตามกฎหมาย

แนวทางที่ 4.2 มีช่องทางรับฟังความคิดเห็นและมีกระบวนการในการตอบสนองข้อร้องเรียน

การปฏิบัติที่ 4.2.1 มีช่องทางรับฟังข้อร้องเรียนที่สถานประกอบการ

ขยายความ สถานประกอบการอุตสาหกรรมต้องจัดให้มีช่องทางรับข้อร้องเรียน และรับฟังข้อคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะ ในกรณีที่ การประกอบกิจการ อาจส่งผลกระทบต่อชุมชน ช่องทางรับฟังข้อร้องเรียนที่จัดเตรียมไว้ ควรเหมาะสมกับรูปแบบสถานประกอบการอุตสาหกรรม และชุมชนรอบข้าง เช่น ตู้รับข้อร้องเรียนหน้าสถานประกอบการอุตสาหกรรม หมายเลขโทรศัพท์ติดต่อผู้รับผิดชอบ / ประสานงาน หรือติดต่อเจ้าของสถานประกอบการอุตสาหกรรมโดยตรง โดยอาจไม่มีเอกสารสารขึ้นตอนก็ได้

การปฏิบัติที่ 4.2.2 มีการนำเรื่องร้องเรียนเข้าสู่กระบวนการแก้ไขป้องกัน

ขยายความ สถานประกอบการอุตสาหกรรมนำเรื่องร้องเรียนที่ได้รับจากช่องทางต่างๆจัดทำเป็นข้อมูลเพื่อนำเข้าสู่กระบวนการแก้ไขและวางมาตรการป้องกันการเกิดซ้ำอย่างมีรูปแบบ และได้รับการยอมรับจากชุมชน โดยข้อมูลข้อร้องเรียนจากชุมชนนี้จะต้องจัดเก็บเป็นบันทึกอย่างน้อย 1 ปี

การปฏิบัติที่ 4.2.3 ผู้ร้องเรียนได้รับข้อชี้แจง

ขยายความ สถานประกอบการอุตสาหกรรมต้องสรุปผลการดำเนินงานแก้ไขและป้องกันข้อร้องเรียน และชี้แจงผลการดำเนินงานแก้ไขและป้องกัน ในประเด็นการร้องเรียนนั้นๆ ให้ผู้ร้องเรียน และผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบ

หลักการที่ 5 นิติธรรม (Rule of Law)

ยึดหลักนิติธรรมในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามกฎหมาย

แนวทางที่ 5.1 มีการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามกฎหมาย

การปฏิบัติที่ 5.1.1 มีข้อมูลการตรวจวัดมลภาวะที่เป็นไปตามกฎหมาย

ขยายความ สถานประกอบการอุตสาหกรรม ต้องมีการจัดการมลภาวะให้ถูกต้องตามกฎหมาย รวมทั้งดำเนินการเฝ้าระวังและตรวจวัด (Monitoring and measurement) มลภาวะที่สามารถส่งผลกระทบต่อสุขภาพและความปลอดภัยของชุมชน

แนวทางที่ 5.2 มีการจัดการด้านความปลอดภัยให้เป็นไปตามกฎหมาย

การปฏิบัติที่ 5.2.1 มีเอกสารในการรับรองความปลอดภัย

ขยายความ สถานประกอบการอุตสาหกรรมต้องจัดให้มีการตรวจรับรองความปลอดภัยในการดำเนินกิจกรรมกระบวนการที่อาจมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และ/หรือชุมชน อย่างถูกต้องตามกฎหมายโดยอาจครอบคลุมถึง

1. ระบบไฟฟ้า (Electricity safety inspection)

2. หม้อไอน้ำ (Boiler safety inspection)

3. อุปกรณ์และถังรับแรงดัน (Pressure vessel & equipment safety inspection)

ทั้งนี้ต้องแสดงเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องให้ครบถ้วน เช่น เลขที่ใบอนุญาต (Register No.)ของผู้ดูแลระบบ วันที่ตรวจสอบความปลอดภัย การบำรุงรักษา เป็นต้น

หลักการที่ 6 ความยุติธรรม (Fairness)

➤ ดำรงไว้ซึ่งความยุติธรรมในการจัดสรรทรัพยากรอย่างเหมาะสมและกั้นประโยชน์ต่อสังคม

แนวทางที่ 6.1 มีการจัดสรรทรัพยากรอย่างเหมาะสม

การปฏิบัติที่ 6.1.1 การอนุรักษ์พลังงานและประหยัดทรัพยากร

ขยายความ สถานประกอบการอุตสาหกรรม มีมาตรการในการอนุรักษ์พลังงาน และประหยัดทรัพยากรในการดำเนินการโดยเฉพาะพลังงานไฟฟ้า น้ำ และเชื้อเพลิง มีการจัดสรรการใช้ทรัพยากรที่ต้องใช้ร่วมกับชุมชนอย่างเหมาะสม ไม่เอาเปรียบชุมชนท้องถิ่นในการเข้าถึงทรัพยากรที่ร่วมกัน เช่น เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการจัดสรรและดูแลการใช้แหล่งน้ำที่ใช้ร่วมกับชุมชน เป็นต้น

แนวทางที่ 6.2 คำนึงประโยชน์ให้สังคม

การปฏิบัติที่ 6.2.1 มีการตอบสนองทางด้านการที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม เช่น จัดนิทรรศการสาธารณประโยชน์ต่างๆ โดยเน้นชุมชนที่สถานประกอบการตั้งอยู่

ขยายความ สถานประกอบการอุตสาหกรรมมีส่วนร่วมร่วมกับชุมชนในการพิจารณาดำเนินการความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) เพื่อคำนึงประโยชน์ให้สังคม โดยคำนึงถึงความเหมาะสมและความต้องการ มุ่งเน้นชุมชนที่สถานประกอบการอุตสาหกรรมตั้งอยู่เป็นอันดับแรก โดยการคำนึงประโยชน์ให้สังคมสามารถทำได้หลายแนวทางตามความต้องการและความเหมาะสม เช่น การสนับสนุนการศึกษาการร่วมอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น การส่งเสริมการมีสุขภาพที่ดี เป็นต้น

หลักการที่ 7 ความยั่งยืน (Sustainable)

➤ ประกอบกิจการอย่างมีจิตสำนึก ไม่ก่อผลกระทบต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อม

แนวทางที่ 7.1 ผู้ประกอบการ ประกอบกิจการอย่างมีจิตสำนึก และไม่มีผลกระทบต่อชุมชน และสิ่งแวดล้อม

การปฏิบัติที่ 7.1.1 ผู้ประกอบการ ประกอบกิจการโดยยึดหลักธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมขยายความ สถานประกอบการอุตสาหกรรมมีการจัดการด้านมลภาวะอย่างถูกต้องตามกฎหมาย และสามารถเปิดเผยข้อมูลการจัดการมลภาวะของตนอย่างโปร่งใส โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมเสนอแนะในการแก้ปัญหาได้ มีการบริหารจัดการเพื่ออนุรักษ์พลังงาน และจัดสรรการใช้ทรัพยากรร่วมกับชุมชนอย่างเหมาะสม มีช่องทางรับฟังข้อคิดเห็นและตอบสนองข้อร้องเรียน รวมถึงการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างเป็นธรรม

แนวทางที่ 7.2 ลดปัญหาการร้องเรียน

การปฏิบัติที่ 7.2.1 การร้องเรียนน้อยลงหรือไม่มี

ขยายความ สถานประกอบการอุตสาหกรรมดำเนินการแก้ไขปรับปรุงข้อร้องเรียนด้วยความรับผิดชอบ ชุมชนให้การยอมรับ และมีการร้องเรียนจากชุมชนน้อยลง (อ้างอิงข้อมูลการร้องเรียนจากสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดที่ดูแลสถานประกอบการอุตสาหกรรม ในรอบปีงบประมาณที่ผ่านมา)

แนวทางที่ 7.3 ผู้ประกอบการและชุมชนอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข

การปฏิบัติที่ 7.3.1 ผู้ประกอบการและชุมชนร่วมกันพัฒนาอุตสาหกรรมและสังคมอย่างยั่งยืน

ขยายความ สถานประกอบการอุตสาหกรรมมีแนวทางในการส่งเสริมให้เกิดความเข้มแข็งของเครือข่ายปฏิบัติการร่วมกันของหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้อง

เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน ในรูปแบบของความร่วมมือในระดับต่างๆ แบ่งได้ 3 ระดับ คือ

1. เครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานประกอบการอุตสาหกรรมและชุมชน โดยรอบสถานประกอบการอุตสาหกรรม
2. เครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานประกอบการอุตสาหกรรมและสถานประกอบการอุตสาหกรรม ในกรณีที่อยู่ใกล้เคียงกัน

3. เครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานประกอบการอุตสาหกรรม ภาครัฐ และชุมชนซึ่งรายละเอียดความร่วมมือในระดับต่างๆ จะได้กล่าวโดยละเอียดในหมวดที่ 6 แนวทางการสร้างเครือข่ายอุตสาหกรรม เพื่อการป้องกันปัญหามลพิษที่เกิดขึ้นจากสถานประกอบการอุตสาหกรรม

หมวดที่ 3

การปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมของสถานประกอบการอุตสาหกรรม

การปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมของสถานประกอบการอุตสาหกรรม ได้นำเอาหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมทั้งหมดมาพัฒนาให้เป็นขั้นตอนการปฏิบัติ สำหรับสถานประกอบการอุตสาหกรรมจำนวน 9 ขั้นตอน โดยสถานประกอบการอุตสาหกรรมสามารถประยุกต์ใช้ขั้นตอนการปฏิบัติกับองค์กรของตนเองได้ โดยควรเริ่มเตรียมการจากภายในองค์กรก่อนที่จะได้สื่อสารข้อมูลต่างๆ ออกสู่สาธารณชน หรือ อาจดำเนินการทั้งสองส่วนพร้อมกันตามศักยภาพ ความพร้อม และความเร่งด่วนของประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมของสถานประกอบการอุตสาหกรรมแต่ละแห่ง โดยมีรายละเอียดของแต่ละขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

ตารางที่ 3-1 เปรียบเทียบขั้นตอนการปฏิบัติงานสำหรับสถานประกอบการอุตสาหกรรมกับหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมสำหรับสถานประกอบการอุตสาหกรรม

ที่	รหัสเอกสาร	ขั้นตอนการปฏิบัติงานสำหรับสถานประกอบการอุตสาหกรรม	หลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมสำหรับสถานประกอบการอุตสาหกรรม
1.	ECGP-001	การจัดทำนโยบายธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม	7, 7.1, 7.1.1
2.	ECGP-002	การรวบรวมกฎหมาย ข้อกำหนดอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และการตรวจรับรองความปลอดภัย	3, 3.1, 3.1.1, 5, 5.1, 5.1.1, 5.2, 5.2.1
3.	ECGP-003	การจัดทำข้อมูลด้านมลภาวะ และวิธีการจัดการ	1, 1.1, 1.1.1, 3, 3.1, 3.1.1
4.	ECGP-004	การเปิดเผยข้อมูลการจัดการ และผลการตรวจวัดระดับมลภาวะ	1, 1.2, 1.2.1, 3, 3.2, 3.2.1
5.	ECGP-005	การยอมรับความคิดเห็นของประชาชน และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา	2, 2.1, 2.1.1, 2.2, 2.2.1, 4, 4.2, 4.2.1, 4.2.2, 4.2.3
6.	ECGP-006	การปรับปรุงแก้ไข และรับผิดชอบตามกฎหมาย	4, 4.1, 4.1.1
7.	ECGP-007	การดำเนินงานด้านอนุรักษ์พลังงานและประหยัดทรัพยากร	6, 6.1, 6.1.1
8.	ECGP-008	การคืนประโยชน์ให้สังคม	6, 6.2, 6.2.1
9.	ECGP-009	การพิจารณาความยั่งยืน	7, 7.1, 7.1.1, 7.2, 7.2.1, 7.3, 7.3.1

หมายเหตุ รายละเอียดของเอกสาร ECGP-001 - ECGP-009 แสดงในภาคผนวกที่ 5

ขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ 1 (ECGP-001) นโยบายธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม

นโยบายธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมของสถานประกอบการอุตสาหกรรม ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการของสถานประกอบการอุตสาหกรรมที่ต้องการปฏิบัติตามสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

ความเชื่อมโยงของการจัดทำนโยบายธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม กับเกณฑ์การประเมินการมีธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมข้อ 7, 7.1, 7.1.1 ดังแสดงในแผนภาพที่ 3-1 ดังขั้นตอนการปฏิบัติงาน ECGP-001

สถานประกอบการ
อุตสาหกรรม

สถานประกอบการ
อุตสาหกรรม

นโยบาย
ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม

ผู้ประกอบการประกอบกิจการ
โดยยึดหลักธรรมาภิบาล
7.1 : 7.1.1

แผนภาพที่ 3-1 ดังขั้นตอนการปฏิบัติงาน ECGP-001

โดยแนวทางในการดำเนินการดังกล่าว อาจมีการจัดทำในรูปแบบอื่นนอกเหนือจากการกำหนดเป็นนโยบายธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมได้ เช่น กำหนดไว้ในพันธกิจ จรรยาบรรณ หรือกลยุทธ์การบริหารองค์กร เป็นต้น ตัวอย่างของการกำหนดนโยบายดังกล่าวแสดงในรูปที่ 3-1

ตัวอย่าง

บันทึกข้อตกลง

โครงการ “ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม” ประจำปี 2553

วันที่ เดือน พ.ศ. 2553

ข้าพเจ้า บริษัท ทะเบียนโรงงานเลขที่

ได้ตกลงเข้าร่วมโครงการ “ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม สถานประกอบการอุตสาหกรรม ประจำปี 2553” โดยมุ่งเน้นที่จะนำหลักธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมมาปฏิบัติในการประกอบกิจการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดและมุ่งเน้นการส่งเสริมกิจกรรมป้องกันและรักษาสิ่งแวดล้อมร่วมกับชุมชนและสังคมท้องถิ่น โดยข้าพเจ้าจะปฏิบัติดังนี้

1. ให้ชุมชนสามารถเข้าถึงข้อมูลการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกต้อง
2. เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม
3. เปิดเผยข้อมูล ข้อเท็จจริงอย่างโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้
4. แสดงความรับผิดชอบต่อ หากเกิดผลกระทบต่อชุมชน และจัดให้มีช่องทางในการรับข้อร้องเรียน
5. ยึดหลักนิติธรรมในการจัดการมลภาวะให้เป็นไปตามกฎหมาย
6. ดำรงไว้ซึ่งความยุติธรรม ในการจัดสรรทรัพยากรอย่างเหมาะสม และคืนประโยชน์ต่อสังคม
7. ประกอบกิจการอย่างมีจิตสำนึก ไม่ก่อผลกระทบต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อม

(.....)
กรรมการผู้จัดการ

(.....)
อุตสาหกรรมจังหวัด.....

(.....)
ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม

นโยบายสิ่งแวดล้อม

ปรัชญาสิ่งแวดล้อมของกลุ่มบริษัทนี้

กลุ่มบริษัทมีเป้าหมายที่จะสนับสนุนวิถีทางดำเนินธุรกิจให้สอดคล้องกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน โดยยึดมั่นที่จะพัฒนาคุณภาพการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง และให้การเข้าถึงกิจกรรมพัฒนาสิ่งแวดล้อมแก่พนักงานและชุมชนโดยทั่วถึง

นโยบายสิ่งแวดล้อมกลุ่มบริษัทนี้ (ประเทศไทย)

กลุ่มบริษัทมีนโยบาย (ประเทศไทย) ด้านสิ่งแวดล้อมที่จะพัฒนาคุณภาพการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน โดยยึดมั่นที่จะพัฒนาคุณภาพการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง และให้การเข้าถึงกิจกรรมพัฒนาสิ่งแวดล้อมแก่พนักงานและชุมชนโดยทั่วถึง

1. ส่งเสริมการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม โดยดำเนินการตามมาตรฐานสากลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

2. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของพนักงานและชุมชนในการพัฒนาคุณภาพการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง

3. ส่งเสริมการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยดำเนินการตามมาตรฐานสากลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

4. ส่งเสริมการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยดำเนินการตามมาตรฐานสากลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

5. ส่งเสริมการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยดำเนินการตามมาตรฐานสากลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

6. ส่งเสริมการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยดำเนินการตามมาตรฐานสากลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

7. ส่งเสริมการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยดำเนินการตามมาตรฐานสากลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

8. ส่งเสริมการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยดำเนินการตามมาตรฐานสากลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

9. ส่งเสริมการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยดำเนินการตามมาตรฐานสากลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

10. ส่งเสริมการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยดำเนินการตามมาตรฐานสากลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

4. สิ่งแวดล้อม (Environment)

SCG มุ่งมั่นที่จะรักษาสิ่งแวดล้อมและรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อให้ได้ความสมดุลระหว่างการพัฒนาที่ยั่งยืน

โดยครอบคลุม Supply Chain ของทุกด้านอย่างเต็มที่

ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมที่ไม่พึงประสงค์ของสิ่งแวดล้อม

1. รักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

พัฒนาและจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และปฏิบัติตามกฎหมาย

2. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของพนักงานและชุมชน

3. ส่งเสริมการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

- อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- อนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม

4. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของพนักงานและชุมชนในการพัฒนาที่ยั่งยืน

- ส่งเสริมการมีส่วนร่วม

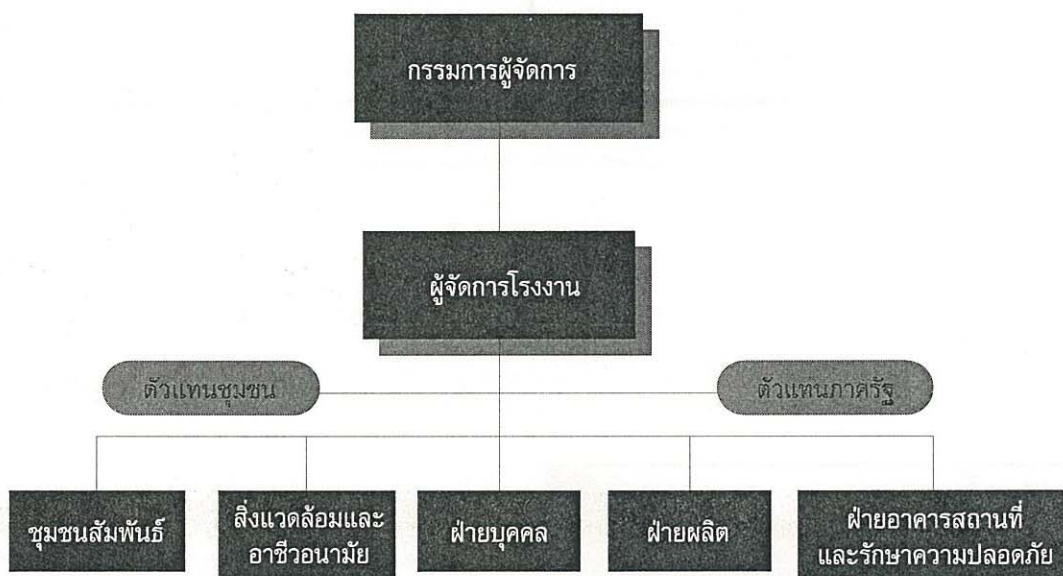
5. ส่งเสริมการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

- ส่งเสริมการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

ที่มา: บ. ฟินิกซ์ พัลพ แอนด์ เพเพอร์ จำกัด

รูปที่ 3-1 ตัวอย่างการกำหนดแนวทางการดำเนินงานตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม

และเพื่อให้มีการผลักดันให้การดำเนินงานของสถานประกอบการอุตสาหกรรมเป็นไปตามที่นโยบายกำหนด สถานประกอบการอุตสาหกรรมควรมีการจัดตั้งคณะทำงานที่มาจากส่วนงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีการนำเอานโยบายที่กำหนดขึ้นไปสื่อสารกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายในและภายนอกได้รับทราบ พร้อมทั้งบูรณาการ นโยบายดังกล่าวสู่การปฏิบัติทั่วทั้งองค์กร ตัวอย่างโครงสร้างของ คณะทำงานดังแสดงในรูปที่ 3-2

รูปที่ 3-2 โครงสร้างคณะทำงานธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม

ขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ 2 (ECGP-002) การรวบรวมกฎหมาย ข้อกำหนดอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และการตรวจรับรองความปลอดภัย

สถานประกอบการอุตสาหกรรมควรมีการดำเนินการรวบรวมกฎหมายและข้อกำหนดอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม ครอบคลุมถึง น้ำ อากาศ กาก เสียง สารเคมี และกลิ่น โดยเบื้องต้นต้องครอบคลุมตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องตามประเภทธุรกิจภายในประเทศก่อน โดยบางกรณีอาจมีการดำเนินการครอบคลุมถึงข้อตกลง หรือข้อกำหนดอื่นๆ ด้านสิ่งแวดล้อมที่ประเทศไทยมีข้อตกลงร่วมกับหน่วยงาน หรือองค์กรต่างประเทศได้ด้วย

ทั้งนี้ สถานประกอบการอุตสาหกรรมสามารถรวบรวมกฎหมายและข้อกำหนดอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้หลากหลายช่องทาง เช่น

- รวบรวมจากเอกสาร
- ติดตามรวบรวมจากเว็บไซต์ (แสดงตัวอย่างแหล่งข้อมูลด้านกฎหมายในภาคผนวกที่ 7)

- เป็นสมาชิกกับหน่วยงานที่ทำหน้าที่ติดตามความทันสมัยของกฎหมายด้านสิ่งแวดล้อม

ทะเบียนกฎหมายที่จัดทำขึ้น สามารถใช้ทบทวนความถูกต้องของการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมต่างๆ ของสถานประกอบการอุตสาหกรรมได้ เพื่อนำไปสู่กระบวนการเฝ้าระวัง และควบคุมมลภาวะจากการดำเนินกิจการให้เป็นไปอย่างถูกต้องตามกฎหมาย

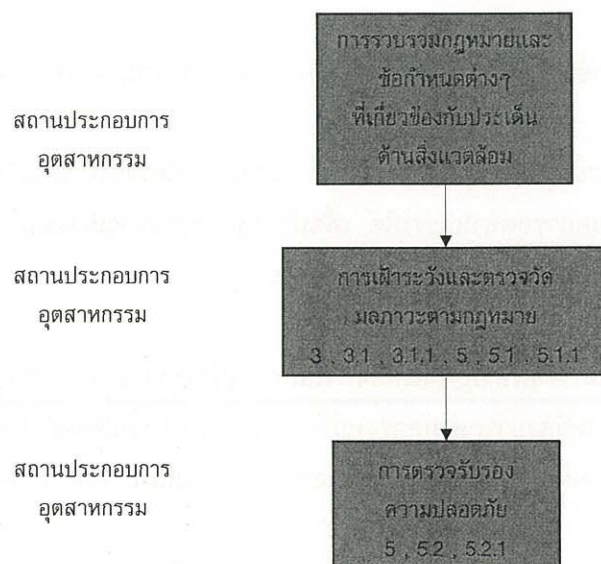
สถานประกอบการอุตสาหกรรมต้องดำเนินการเฝ้าระวังและตรวจวัด (Monitoring and Measurement) มลภาวะที่สามารถส่งผลกระทบต่อสุขภาพและความปลอดภัยตามกฎหมายทั้งภายในและภายนอกสถานประกอบการอุตสาหกรรม โดยเฉพาะมลภาวะที่สามารถส่งผลกระทบต่อสุขภาพ และความปลอดภัยของชุมชน

นอกจากนั้น สถานประกอบการอุตสาหกรรมต้องจัดให้มีการตรวจรับรองความปลอดภัยในการดำเนินกิจกรรมหรือกระบวนการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและ/หรือชุมชน อย่างถูกต้องตามกฎหมายที่สถานประกอบการอุตสาหกรรมมีใช้งานอยู่ โดยครอบคลุมถึง

- ระบบไฟฟ้า (Electricity safety inspection)
- หม้อไอน้ำ (Boiler safety inspection)
- อุปกรณ์และถังรับแรงดัน (Pressure vessel & equipment safety inspection)

ทั้งนี้ ต้องแสดงเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องให้ครบถ้วน เช่น เลขที่ใบอนุญาต (Register No.) ของผู้ดูแลระบบ วันที่ตรวจสอบความปลอดภัย การบำรุงรักษา เป็นต้น

ความเชื่อมโยงของกิจกรรมการรวบรวมกฎหมายและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง กับหลักเกณฑ์การประเมินการมีธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมข้อ 3, 3.1, 3.1.1, 5, 5.1, 5.1.1, 5.2, 5.2.1 ดังแสดงในแผนภาพที่ 3- 2 ผังขั้นตอนการปฏิบัติงาน ECGP-002

แผนภาพที่ 3-2 ผังขั้นตอนการปฏิบัติงาน ECGP-002

ขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ 3 (ECGP-003) การจัดทำข้อมูลด้านมลภาวะ และวิธีการจัดการ

เมื่อสถานประกอบการอุตสาหกรรมได้ทำการรวบรวมกฎหมายและข้อกำหนดอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมของตนเองแล้ว จะทำให้สถานประกอบการอุตสาหกรรมได้ทราบว่าตนเองมีความเกี่ยวข้องและต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดด้านสิ่งแวดล้อมใดบ้าง จึงนำมาสู่ขั้นตอนการปฏิบัติคือ การจัดทำข้อมูลด้านมลภาวะของสถานประกอบการอุตสาหกรรม

การจัดทำข้อมูลด้านมลภาวะของสถานประกอบการอุตสาหกรรม เป็นการรวบรวมประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับลักษณะ และกิจกรรมต่างๆ ของสถานประกอบการอุตสาหกรรม และนำมาคัดเลือกประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ พร้อมระบุวิธีการจัดการมลภาวะและจัดทำเป็นทะเบียนข้อมูลด้านมลภาวะที่ถูกต้องของ สถานประกอบการอุตสาหกรรม

รายละเอียดขั้นตอนการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

1. รวบรวมประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม

สถานประกอบการอุตสาหกรรมควรมีการดำเนินการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่ครอบคลุมถึง วัตถุดิบ กิจกรรม ผลิตภัณฑ์ บริการของสถานประกอบการอุตสาหกรรมโดย สถานประกอบการอุตสาหกรรมสามารถวิเคราะห์เพื่อรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการต่างๆ ได้แก่

1.1 การพิจารณาปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และปัจจัยนำออก (Output)

1.2 เทคโนโลยีสะอาด (Cleaner Technology)

1.3 มาตรฐานระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม (ISO 14001)

1.4 การประเมินวัฏจักรชีวิตผลิตภัณฑ์ (Life Cycle Assessment)

ทั้งนี้ เพื่อให้สถานประกอบการอุตสาหกรรมสามารถรวบรวมประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมซึ่งอาจเป็นสาเหตุให้เกิดมลภาวะ ซึ่งจะนำมาสู่การจัดลำดับความสำคัญเพื่อพิจารณาสู่การจัดการที่เหมาะสมในลำดับต่อไป

2. การคัดเลือกประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ

เมื่อสถานประกอบการอุตสาหกรรมได้รวบรวมประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมซึ่งจะเป็นสาเหตุให้เกิดมลภาวะได้แล้ว จำนวนประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมอาจมีหลายประเด็นทั้งประเด็นที่อาจส่งผลกระทบต่อชุมชนและไม่นับรวม บางประเด็นอาจจะสามารถส่งผลกระทบต่อชุมชนรอบข้าง ดังนั้นสถานประกอบการอุตสาหกรรมจะต้องมีกระบวนการจัดลำดับความสำคัญของประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ ซึ่งเป็นสาเหตุให้เกิดมลภาวะที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนโดยอาจใช้วิธีการต่างๆ ได้แก่

2.1. การวิเคราะห์แบบการให้น้ำหนักแต่ละเกณฑ์แตกต่างกัน

2.2. การวิเคราะห์ถึงสาเหตุของปัญหา

2.3. การวิเคราะห์แบบง่ายโดยใช้การระดมสมอง

ทั้งนี้ เมื่อได้ผลการจัดลำดับประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ ซึ่งหมายถึงประเด็นปัญหาที่มีโอกาสก่อให้เกิดมลภาวะสูง เป็นประเด็นที่จะต้องนำไปสู่การกำหนดวิธีการจัดการเพื่อแก้ไขป้องกันไม่ให้เกิดปัญหา อย่างไรก็ตาม ไม่เฉพาะประเด็นที่มีโอกาสสูงเท่านั้น แต่ประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่มีความเกี่ยวข้องกับกฎหมายด้านสิ่งแวดล้อม จำเป็นจะต้องนำมาสู่การพิจารณารวบรวมข้อมูลไว้เพื่อนำมาสู่การกำหนดมาตรการควบคุม หรือป้องกันไม่ให้เกิดมลภาวะ โดยเฉพาะโอกาสการเกิดมลภาวะที่อาจส่งผลกระทบต่อชุมชน

3. การจัดการมลภาวะ

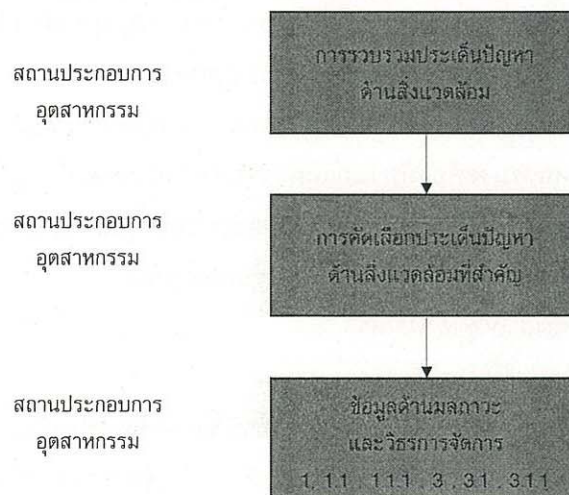
สถานประกอบการอุตสาหกรรมต้องระบุวิธีการ หรือระบบที่ใช้จริงในการจัดการมลภาวะแต่ละประเภท โดยเฉพาะวิธีการจัดการกับประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ โดยต้องครอบคลุมการจัดการมลภาวะทางน้ำ การจัดการมลภาวะทางอากาศ การจัดการสิ่งปฏิกูล และวัสดุที่ไม่ใช้แล้ว การจัดการมลภาวะทางเสียง การจัดการสารเคมีอันตรายในกระบวนการผลิต การจัดการมลภาวะกลิ่น

4. ข้อมูลด้านมลภาวะ

สถานประกอบการอุตสาหกรรมต้องจัดเก็บข้อมูลมลภาวะในด้านต่างๆ ที่อาจครอบคลุมถึงมลภาวะทางน้ำ อากาศ สิ่งปฏิกูล วัสดุที่ไม่ใช้แล้ว เสียง สารเคมีอันตรายที่ใช้ และกลิ่น ที่เกิดจาก

กระบวนการผลิต เพื่อจะได้ทราบว่าการดำเนินงานขององค์กรนั้น ก่อให้เกิดมลภาวะอะไรบ้าง ซึ่งการจัดทำข้อมูลด้านมลภาวะนี้ ควรจัดทำข้อมูลที่มีความสอดคล้องกับลักษณะของประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่สำคัญของสถานประกอบการอุตสาหกรรมด้วย

ความเชื่อมโยงของการจัดทำข้อมูลด้านมลภาวะและวิธีการจัดการ กับเกณฑ์การประเมินการมีธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมข้อ 1, 1.1, 1.1.1, 3, 3.1, 3.1.1 ดังแสดงในแผนภาพที่ 3-3 ผังขั้นตอนการปฏิบัติงาน ECGP-003

แผนภาพที่ 3-3 ผังขั้นตอนการปฏิบัติงาน ECGP-003

ขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ 4 (ECGP-004) การเปิดเผยข้อมูลการจัดการ และผลการตรวจวัดระดับมลภาวะ

ในกระบวนการผลิตของสถานประกอบการอุตสาหกรรม มักก่อให้เกิดมลภาวะในด้านต่างๆ เช่น มลภาวะทางน้ำ อากาศ สิ่งปฏิกูล วัสดุที่ไม่ใช้แล้ว เสียง สารเคมีอันตรายที่ใช้ และกลิ่นที่เกิดจากกระบวนการผลิต ดังนั้น สถานประกอบการอุตสาหกรรมจึงต้องมีวิธีการจัดการควบคุมมลภาวะดังกล่าวอย่างถูกต้องเหมาะสม พร้อมจัดทำผลการจัดการมลภาวะนั้น

สถานประกอบการอุตสาหกรรมต้องเปิดเผยข้อมูลผลการตรวจวัดระดับมลภาวะ หรือผลการดำเนินการจัดการควบคุมมลภาวะอย่างถูกต้อง ทั้งด้านบวก (ควบคุมได้) และด้านลบ (ควบคุมไม่ได้) ของตนเอง โดยต้องเป็นข้อมูลที่ได้จากการดำเนินการด้วยกำลังการผลิตปกติ ปริมาณของเสียที่เกิดขึ้น และวิธีการตรวจวัดที่เป็นไปตามมาตรฐาน

การแสดงผลข้อมูล สามารถทำได้หลากหลายช่องทางตามความเหมาะสมกับบริบทของสถานประกอบการอุตสาหกรรมและผู้เกี่ยวข้อง โดยสามารถเปิดเผยข้อมูลได้ ณ สถานประกอบการอุตสาหกรรม หรือสถานที่ที่ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ง่าย เช่น พื้นที่ชุมชน วัด สถานีอนามัย เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล หรือผ่านทางเว็บไซต์ ตัวอย่างการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวแสดงในรูปที่ 3-3

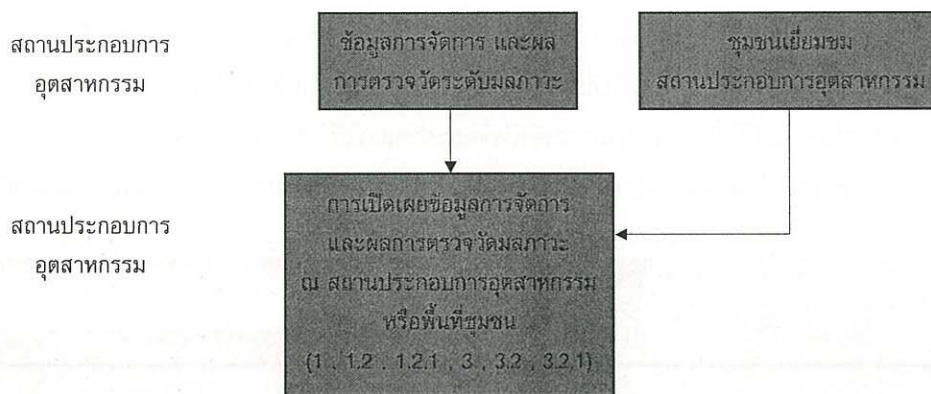

รูปที่ 3-3 ตัวอย่างช่องทางการเปิดเผยข้อมูล

อย่างไรก็ตาม ข้อมูลผลการตรวจวัดระดับมลภาวะ ที่สถานประกอบการอุตสาหกรรมนำมาเปิดเผยนั้น ควรง่ายต่อการทำความเข้าใจ และง่ายต่อการที่ประชาชนสามารถเข้าถึงและรับรู้รับทราบด้วย ในกรณีที่มีการเข้าถึงต้องมีวิธีการปฏิบัติพิเศษ สถานประกอบการอุตสาหกรรมต้องประชาสัมพันธ์เผยแพร่ หรือให้ความรู้แก่ชุมชน หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้สามารถเข้าถึงข้อมูลได้โดยง่าย เช่น

- กรณีเปิดเผยข้อมูลทางเว็บไซต์ ต้องระบุชื่อเว็บไซต์ให้ชัดเจน
- กรณีเว็บไซต์มีรหัสผ่าน ต้องระบุวิธีการได้มาซึ่งรหัสผ่านที่ชัดเจน

ความเชื่อมโยงของการเปิดเผยข้อมูลการจัดการและผลการตรวจวัดระดับมลภาวะ กับหลักเกณฑ์การประเมินการมีธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมข้อ 1, 1.2, 1.2.1, 3, 3.2, 3.2.1 ดังแสดงในแผนภาพที่ 3-4 ผังขั้นตอนการปฏิบัติงาน ECGP-004

แผนภาพที่ 3-4 ผังขั้นตอนการปฏิบัติงาน ECGP-004

ขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ 5 (ECGP-005) การยอมรับความคิดเห็นของประชาชน และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา

การยอมรับความคิดเห็นของประชาชนและการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา ผ่านช่องทางรับข้อเสนอแนะหรือข้อร้องเรียนที่เหมาะสม พร้อมทั้งมีกระบวนการพิจารณาแก้ไขและป้องกัน ตลอดจนการแจ้งข้อมูลย้อนกลับให้ผู้ร้องเรียนได้รับทราบ

สถานประกอบการอุตสาหกรรมต้องจัดให้มีช่องทางรับข้อร้องเรียน ข้อคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประกอบกิจการที่อาจส่งผลกระทบต่อชุมชน โดยช่องทางรับข้อร้องเรียนดังกล่าว ได้แก่ กล่องรับข้อคิดเห็น การยื่นหนังสือร้องเรียน โทรศัพท์แจ้งสถานประกอบการอุตสาหกรรมโดยตรง เว็บไซต์ (website) รับข้อร้องเรียน การส่งจดหมาย อิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) ถึงผู้รับข้อร้องเรียน ศูนย์บริการรับข้อร้องเรียน และการจัดทำแบบสอบถามเชิงรุกต่อชุมชน

สถานประกอบการอุตสาหกรรมควรกำหนดผู้รับผิดชอบ รวมทั้งมีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบถึงวิธีการที่สามารถส่งข้อร้องเรียนด้วย และในกรณีที่มีการร้องเรียนด้วยวาจาควรจัดทำบันทึกข้อร้องเรียนเป็นลายลักษณ์อักษร

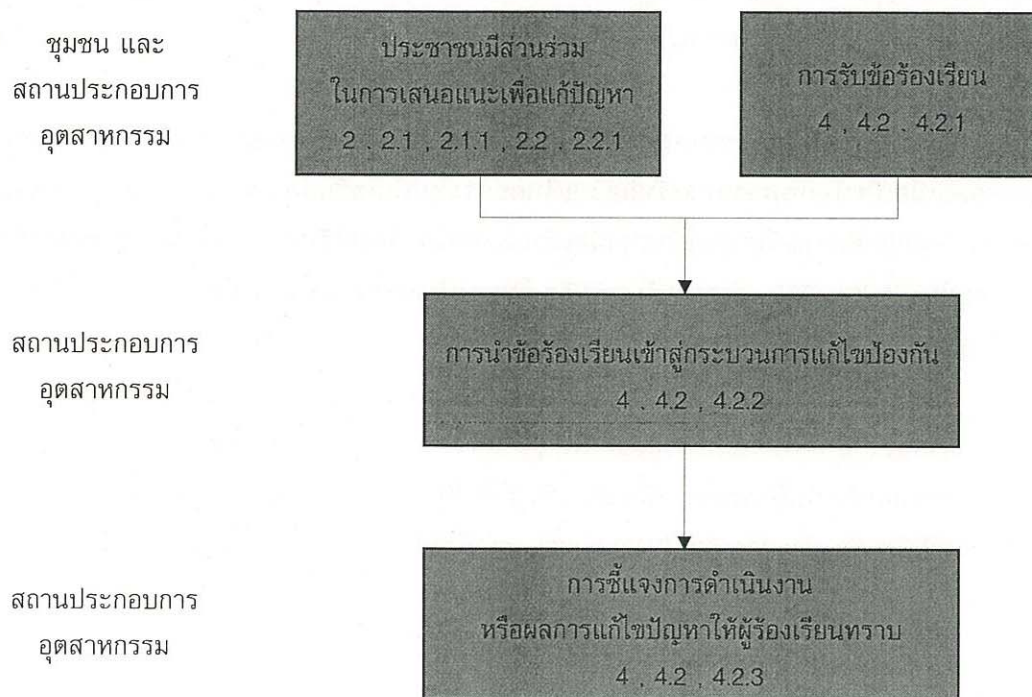
เมื่อสถานประกอบการอุตสาหกรรมได้รับเรื่องร้องเรียน หรือข้อเสนอแนะจากช่องทางต่างๆ ต้องนำเข้าสู่กระบวนการพิจารณา หากสถานประกอบการ อุตสาหกรรมมีขั้นตอนการปฏิบัติอยู่แล้ว สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้เช่น มาตรฐานระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม ISO 14001 เป็นต้น ซึ่งในกระบวนการนี้ ประชาชนผู้ร้องเรียนจะเข้ามามีบทบาทในการร่วมแก้ไขปัญหา เพื่อหาแนวทางในการ

จัดการปัญหาร่วมกันทั้งด้านเทคนิค และความพึงพอใจหรือการยอมรับของผู้ได้รับผลกระทบอย่างชอบธรรม

ทั้งนี้ กระบวนการแก้ไข ควรทำควบคู่ไปกับการกำหนดมาตรการป้องกันการเกิดซ้ำอย่างมีรูปแบบ และได้รับการยอมรับจากชุมชน ข้อมูลข้อร้องเรียน ตลอดจนการดำเนินการแก้ไขและป้องกันนี้ ควรจัดทำเป็นบันทึก และเก็บรักษาไว้อย่างน้อย 1 ปี

สุดท้าย เมื่อสถานประกอบการอุตสาหกรรมได้มีการพิจารณาและดำเนินการตอบสนองข้อร้องเรียน หรือข้อเสนอแนะแล้ว ควรกำหนดให้มีแนวทางการสรุปผลการดำเนินงานแก้ไขและป้องกันข้อร้องเรียนด้านมลภาวะที่เกิดขึ้น และต้องดำเนินการแจ้งให้กับผู้ร้องเรียนหรือผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบถึงการแก้ปัญหาเหล่านั้น

ความเชื่อมโยงของกิจกรรมการยอมรับความคิดเห็นของประชาชน และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา กับหลักเกณฑ์การประเมินการมีธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมข้อ 2, 2.1, 2.1.1, 2.2, 2.2.1, 4, 4.2, 4.2.1, 4.2.2, 4.2.3 ดังแสดงในแผนภาพที่ 3-5 ผังขั้นตอนการปฏิบัติงาน ECGP-005

แผนภาพที่ 3-5 ผังขั้นตอนการปฏิบัติงาน ECGP-005

ขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ 6 (ECGP-006) การปรับปรุงแก้ไข และรับผิดทางกฎหมาย

การปรับปรุงแก้ไขและรับผิดทางกฎหมาย เป็นการแสดงความรับผิดชอบตามกฎหมายเมื่อ
กิจการก่อให้เกิดผลกระทบด้านมลภาวะต่อสังคม และมีการดำเนินการแก้ไขความผิดพลาดเหล่านั้น

สถานประกอบการอุตสาหกรรมต้องแสดงความรับผิดชอบเมื่อกิจการก่อให้เกิดผลกระทบด้าน
สิ่งแวดล้อมต่อสังคมและชุมชน โดยเมื่อสถานประกอบการอุตสาหกรรมเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมใน
การแก้ไขปัญหา ผ่านช่องทางต่างๆ ที่องค์กรได้จัดเตรียมไว้ (ECGP-005: การยอมรับความคิดเห็นของ
ประชาชน และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา) พร้อมทั้งนำเรื่องข้อร้องเรียนเข้าสู่กระบวนการ
พิจารณาแนวทางแก้ไขและป้องกัน และจัดทำเป็นแผนการปรับปรุงแก้ไขอย่างเป็นระบบ โดยแผนที่จัดทำ
ควรคำนึงถึง

- หลักการ PDCA หมายถึง การวางแผน การปฏิบัติ การตรวจสอบ และการทบทวน
- การกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ผู้รับผิดชอบ วิธีการดำเนินงาน ระยะเวลาการ
ดำเนินงานที่มีความชัดเจนสามารถติดตามตรวจสอบและวัดผลการดำเนินงานได้

ทั้งนี้ การวางแผนปรับปรุงแก้ไขต้องพิจารณากำหนดเป้าหมายการดำเนินงานให้สอดคล้องกับ
ค่าพารามิเตอร์ (Parameter) ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ด้วย (ECGP-002: การรวบรวมกฎหมาย และ
ข้อกำหนดอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อติดตามวัดผล การปฏิบัติ)

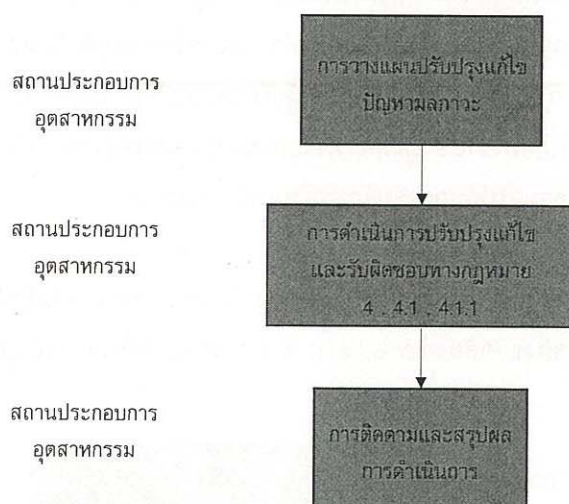
สถานประกอบการอุตสาหกรรมต้องกำหนดบุคลากรเพื่อดำเนินงานปรับปรุงแก้ไขปัญหาด้าน
สิ่งแวดล้อมเมื่อเกิดข้อผิดพลาดและรับผิดชอบต่อผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชนตาม
กฎหมาย โดยปฏิบัติการแก้ไขและปรับปรุงนี้จะดำเนินการได้ ต้องได้รับการยอมรับจากชุมชนที่ได้รับ
ผลกระทบด้วย (ECGP-005: การยอมรับความคิดเห็นของประชาชน และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการ
แก้ไขปัญหา)

และเมื่อได้มีการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาแล้ว สถานประกอบการอุตสาหกรรมควรมีการ
ติดตามผลการปฏิบัติงานเป็นระยะๆ เพื่อเฝ้าระวังไม่ให้เกิดปัญหาเดิมเกิดซ้ำ ในกรณีที่พบว่าผลการ
ดำเนินงานมีปัญหา ต้องนำมาสู่การแก้ไขและทบทวนแผนเพื่อให้สามารถดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมายได้

ทั้งนี้ สถานประกอบการอุตสาหกรรมควรกำหนดให้มีแนวทางการสรุปผลการดำเนินงาน เพื่อ
แจ้งให้กับผู้ร้องเรียนหรือผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบ ในกรณีที่การดำเนินงานต้องใช้ระยะเวลาการ
ดำเนินงานมาก สถานประกอบการอุตสาหกรรมควรกำหนดวิธีการสื่อสารให้ผู้ร้องเรียน และผู้เกี่ยวข้อง
ได้รับทราบความคืบหน้าเป็นระยะๆ ตามช่องทางการเปิดเผยข้อมูลที่ได้กำหนดไว้ (ECGP-004: การ

เปิดเผยข้อมูลการจัดการ และผลการตรวจวัดระดับมลภาวะ)

ความเชื่อมโยงของการปรับปรุงแก้ไข และรับผิดทางกฎหมาย กับหลักเกณฑ์การประเมินการมี
ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมข้อ 4, 4.1, 4.1.1 ดังแสดงในแผนภาพที่ 3-6 ผังขั้นตอนการปฏิบัติงาน
ECGP-006

แผนภาพที่ 3-6 ผังขั้นตอนการปฏิบัติงาน ECGP-006

ขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ 7 (ECGP-007) การดำเนินงานด้านอนุรักษ์พลังงานและประหยัดทรัพยากร

นอกจากความรับผิดชอบต่อผลกระทบด้าน สิ่งแวดล้อมจากสถานประกอบการอุตสาหกรรมแล้ว การคำนึงถึงการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านแผนการอนุรักษ์พลังงานและประหยัดทรัพยากร รวมถึงการจัดสรรการใช้ทรัพยากรร่วมกับชุมชนอย่างเหมาะสม ก็เป็นอีกแนวทางที่จะทำให้ สถานประกอบการอุตสาหกรรมและชุมชนได้รับประโยชน์ร่วมกัน โดยสถานประกอบการอุตสาหกรรม สามารถลดค่าใช้จ่ายทั้งด้านต้นทุนการผลิต และการกำจัดของเสีย ซึ่งจะส่งผลให้ผลกระทบด้าน สิ่งแวดล้อมที่อาจกระทบต่อชุมชนลดน้อยลงด้วย

สถานประกอบการอุตสาหกรรม ต้องมีมาตรการในการอนุรักษ์พลังงานและประหยัดทรัพยากร ในการดำเนินงานโดยเฉพาะ พลังงานไฟฟ้า น้ำ และเชื้อเพลิง ซึ่งสถานประกอบการอุตสาหกรรม สามารถดำเนินการได้ในหลายรูปแบบ เช่น การจัดทำแผนงานรณรงค์เพื่อสร้างจิตสำนึก การจัดทำ แผนการดำเนินงานเพื่อลดการใช้พลังงานในการดำเนินงาน การจัดทำแผนงานเพื่อปรับเปลี่ยนเครื่องมือ หรืออุปกรณ์ที่ใช้พลังงานน้อยกว่าเดิม เป็นต้น

ในกรณีที่สถานประกอบการอุตสาหกรรมต้องใช้ทรัพยากรร่วมกับชุมชน ควรมีการจัดสรรทรัพยากรร่วมกับชุมชนอย่างเหมาะสม ไม่เอาเปรียบชุมชนท้องถิ่นในการเข้าถึงทรัพยากรที่จำเป็นต้องใช้ร่วมกัน เช่น

- มีมาตรการควบคุมการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ
- มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อช่วยการบริหารจัดการทรัพยากร
- มีการสรรหาสิ่งทดแทนทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ในการดำเนินการ

ทั้งนี้ สถานประกอบการอุตสาหกรรมอาจดำเนินการโดยการเข้าไปมีส่วนร่วมร่วมกับชุมชนในการจัดสรรทรัพยากร หรือ การขอความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อแนะนำและกำหนดแนวทางในการบริหารจัดการทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งในส่วนการใช้งานของสถานประกอบการอุตสาหกรรมและการใช้งานของชุมชน ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

ความเชื่อมโยงของกิจกรรมด้านอนุรักษ์พลังงานและประหยัดทรัพยากร กับหลักเกณฑ์การประเมินการมีธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมข้อ 6, 6.1, 6.1.1 ดังแสดงในแผนภาพที่ 3-7 ผังขั้นตอนการปฏิบัติงาน ECGP-007

สถานประกอบการ
อุตสาหกรรม

การอนุรักษ์พลังงาน
และประหยัดทรัพยากร

สถานประกอบการ
อุตสาหกรรม

ผลการอนุรักษ์พลังงาน
และประหยัดทรัพยากร
6, 6.1, 6.1.1

แผนภาพที่ 3-7 ผังขั้นตอนการปฏิบัติงาน ECGP-007

ขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ 8 (ECGP-008) การคืนประโยชน์ให้สังคม

การคืนประโยชน์ให้สังคมของสถานประกอบการอุตสาหกรรม เป็นแนวทางเพื่อให้สถานประกอบการอุตสาหกรรมมีส่วนร่วมกับสังคมและชุมชนในด้านต่างๆ โดยแบ่งเป็นขั้นตอนหลัก ดังนี้

1. การจัดทำทะเบียนชุมชนโดยรอบ สถานประกอบการอุตสาหกรรม

การจัดทำทะเบียนชุมชน เป็นเครื่องมือเพื่อให้สถานประกอบการอุตสาหกรรมได้ทราบรูปแบบของชุมชนโดยรอบสถานประกอบการอุตสาหกรรม เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาในการเลือกกิจกรรม หรือวิธีการเข้าร่วมเพื่อคืนประโยชน์ให้ชุมชนได้อย่างเหมาะสม โดยอาจประยุกต์ใช้วิธีการบางส่วนของ การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder Analysis) มาใช้ได้

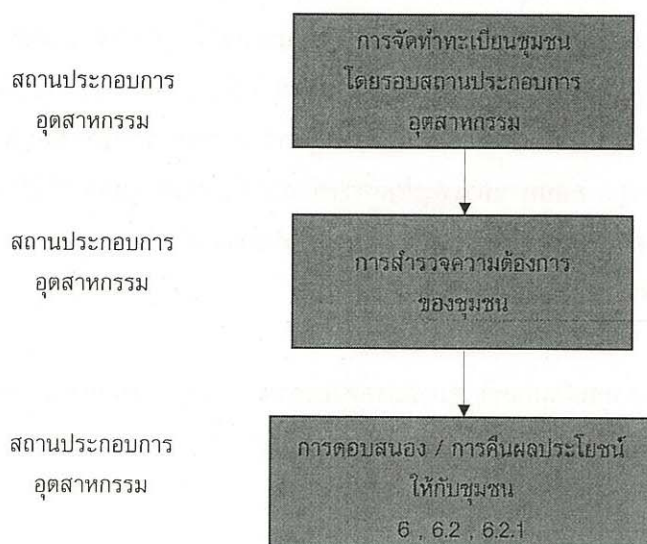
2. การสำรวจความต้องการของชุมชน

สถานประกอบการอุตสาหกรรมควรมีการวางแผนการดำเนินงานการร่วมกับชุมชน และประชาสัมพันธ์ทำความเข้าใจเรื่องการเปิดเผยข้อมูล และการเข้าถึงข้อมูล (ECGP-004: การเปิดเผยข้อมูลการจัดการ และผลการตรวจวัดระดับมลภาวะ) เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา (ECGP-005: การยอมรับความคิดเห็นของประชาชน และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา) เพื่อให้ชุมชนได้รับทราบ และดำเนินการสำรวจความต้องการของชุมชน เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการตอบสนอง และคืนประโยชน์ให้กับชุมชนต่อไป

ทั้งนี้ การสำรวจความต้องการของชุมชนอาจทำได้หลายวิธี เช่น

- การทำประชาวิจารณ์ร่วมกับชุมชน
- การสัมภาษณ์โดยสถานประกอบการอุตสาหกรรม
- การมอบหมายให้ผู้เชี่ยวชาญทำการสำรวจ

ความเชื่อมโยงของกิจกรรมการคืนประโยชน์ให้สังคม กับหลักเกณฑ์การประเมินการมีธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมข้อ 6, 6.2, 6.2.1 ดังแสดงในแผนภาพที่ 3-8 ผังขั้นตอนการปฏิบัติงาน ECGP-008

แผนภาพที่ 3-8 ผังขั้นตอนการปฏิบัติงาน ECGP-008

ขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ 9 (ECGP-009) การพิจารณาความยั่งยืน

การพิจารณาความยั่งยืน เป็นแนวทางเพื่อให้สถานประกอบการอุตสาหกรรมการเกิดความยั่งยืน โดยยึดหลักปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม และนำไปสู่การพัฒนาอุตสาหกรรมและสังคมอย่างยั่งยืน

การดำเนินการให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม เป็นการแสดงถึงการดำเนินงานของสถานประกอบการอุตสาหกรรมในการจัดการด้านมลภาวะอย่างถูกต้องตามกฎหมาย และสามารถเปิดเผยข้อมูลการจัดการมลภาวะของคนอย่างโปร่งใส โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมเสนอแนะในการแก้ปัญหาได้ มีการบริหารจัดการเพื่ออนุรักษ์พลังงาน และจัดสรรการใช้ทรัพยากรร่วมกันกับชุมชนอย่างเหมาะสม มีช่องทางรับฟังข้อคิดเห็น และตอบสนองข้อร้องเรียน รวมถึงการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างเหมาะสม

ทั้งนี้ สถานประกอบการอุตสาหกรรมอาจเริ่มต้นแสดงถึงความตั้งใจของการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมได้โดยกำหนดเป็นขั้นตอนการปฏิบัติงานขององค์กร ในรูปแบบต่างๆ เช่น กำหนดเป็นนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ หรือเป้าหมายขององค์กร

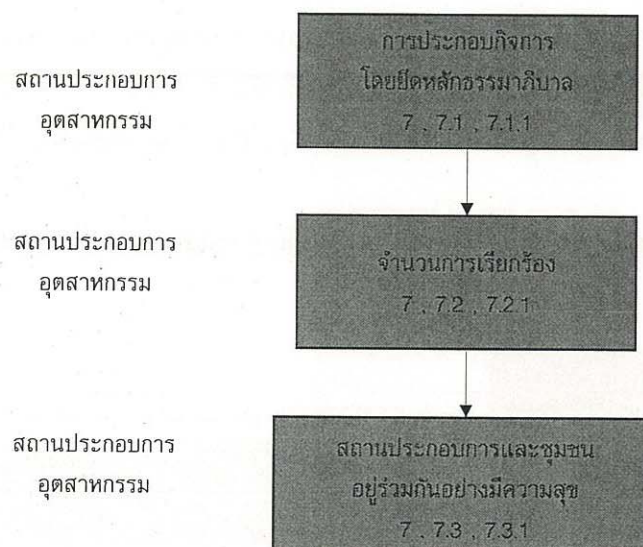
เมื่อสถานประกอบการอุตสาหกรรมดำเนินการ แก้ไขปรับปรุงข้อร้องเรียนด้วยความรับผิดชอบ และสร้างการยอมรับของชุมชนในแนวทางที่ถูกต้อง เหมาะสมแล้ว การร้องเรียนจากชุมชนย่อมน้อยลง โดยใช้อ้างอิงข้อมูลการร้องเรียนจากอุตสาหกรรมจังหวัดที่ดูแลสถานประกอบการอุตสาหกรรมในรอบปีงบประมาณที่ผ่านมา ซึ่งสถานประกอบการอุตสาหกรรมควรจัดเก็บข้อมูลการร้องเรียน การดำเนินการแก้ไขปรับปรุง ตลอดจนการสรุปผลการดำเนินงานไว้เป็นลายลักษณ์อักษรที่ชัดเจนเพื่อเป็นหลักฐานประกอบการดำเนินงาน (ECGP-005: การยอมรับความคิดเห็นของประชาชน และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา)

กระบวนการตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม จะสร้างให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมและสังคมอย่างยั่งยืน โดยมีแนวทางในการส่งเสริมให้สถานประกอบการอุตสาหกรรมสามารถดำเนินการได้อย่างเข้มแข็งผ่านเครือข่ายร่วมกัน ได้ 3 รูปแบบ ดังนี้

- เครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานประกอบการอุตสาหกรรมกับชุมชนโดยรอบสถานประกอบการอุตสาหกรรม
- เครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานประกอบการอุตสาหกรรมกับสถานประกอบการอุตสาหกรรม ในพื้นที่ใกล้เคียงกัน

- เครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานประกอบการอุตสาหกรรม ภาครัฐ และชุมชน

ความเชื่อมโยงของกิจกรรมการพิจารณาความยั่งยืน ด้วยกิจกรรมการสร้างเครือข่ายรูปแบบต่างๆ กับหลักเกณฑ์การประเมินการมีธรรมาภิบาล สิ่งแวดล้อมข้อ 7, 7.1, 7.1.1, 7.2, 7.2.1, 7.3, 7.3.1 ดังแสดงในแผนภาพที่ 3-9 ผังขั้นตอนการปฏิบัติงาน ECGP-009

แผนภาพที่ 3-9 ผังขั้นตอนการปฏิบัติงาน ECGP-009

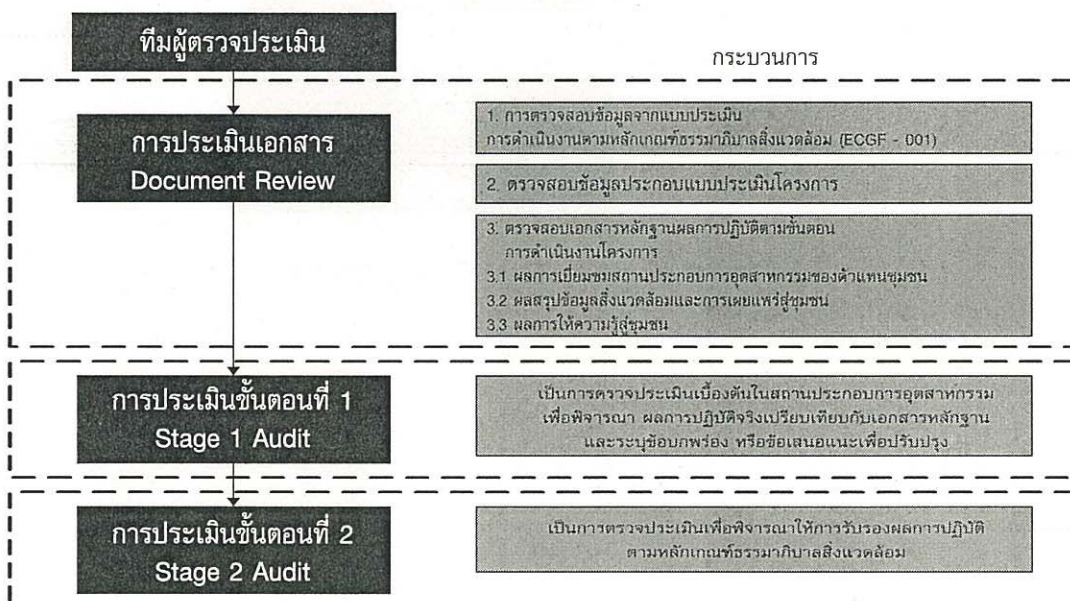
หมวดที่ 4

การตรวจประเมินการดำเนินงานตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมของ สถานประกอบการอุตสาหกรรม

นอกจากการขยายความและสร้างความเข้าใจในหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม และแนวทางที่สถานประกอบการอุตสาหกรรมต้องนำไปปฏิบัติให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของโครงการแล้ว ส่วนที่มีความสำคัญอย่างยิ่งส่วนต่อมา คือ แนวทางการตรวจประเมินการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมเชิงลึก ซึ่งผู้ที่ทำหน้าที่ในการเป็นผู้ประเมิน ต้องทำความเข้าใจ เพื่อให้มีเกณฑ์และแนวทางในการตรวจประเมินในทิศทางเดียวกัน

ดังนั้น นอกจาก ผู้ประเมินต้องมีความเข้าใจในหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมอย่างดีแล้ว ต้องมีความเข้าใจในขั้นตอนการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ และขั้นตอนการตรวจประเมินที่ชัดเจนด้วยเพื่อจะได้นำไปสู่การตรวจประเมินอย่างถูกต้อง ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ผู้ประเมินต้องมีความเข้าใจตรงกัน

การตรวจประเมินการดำเนินงานตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมของสถานประกอบการ อุตสาหกรรม

แผนภาพที่ 4-1 แผนผังการตรวจประเมินการดำเนินงานตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมของ
สถานประกอบการอุตสาหกรรม

¹แนวทางในการตรวจสอบอ้างอิงจาก ISO 19011 แนวทางในการตรวจประเมินด้านระบบการจัดการคุณภาพ และ/หรือการจัดการสิ่งแวดล้อม (Guidelines for quality and/or environmental management systems auditing) ดังนั้น "ผู้ประเมิน" ในเอกสารคู่มือนี้ จะหมายถึง ผู้ตรวจสอบ ของสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดที่ทำหน้าที่ในการตรวจสอบการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม

การตรวจประเมินการดำเนินงานตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม เป็นการตรวจประเมินผลการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมของผู้ประกอบการ โดยที่แนวทางการประเมินได้ใช้แนวทางการประเมิน ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมปีงบประมาณ 2552 และพัฒนาให้มีรูปแบบการประเมินเป็นระบบ (Systematic Audit) โดยประยุกต์จากมาตรฐาน ISO 19011 : แนวทางการตรวจประเมินระบบการจัดการคุณภาพและสิ่งแวดล้อม (ISO 9001 และ ISO 14001) ดังนั้นเพื่อให้ผู้ทำหน้าที่เป็นผู้ประเมินการปฏิบัติตาม หลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมมีแนวทางการปฏิบัติในการประเมินตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมที่ชัดเจน โดยมีขอบเขตของการปฏิบัติตนของผู้ประเมินและหลักการเกี่ยวกับการตรวจประเมินตามแนวทางตามมาตรฐาน ISO 19011 ดังนี้

1. หลักการตรวจประเมิน (Principle of auditing)

1.1 หลักการที่เกี่ยวกับผู้ประเมิน

1.1.1 การปฏิบัติตามจรรยาบรรณ (Ethical conduct)

- อยู่บนพื้นฐานทางวิชาชีพ
- มีความน่าเชื่อถือ มีความเพียบพร้อม และสามารถรักษาความลับได้

1.1.2 การนำเสนออย่างเป็นธรรม (Fair presentation)

- รายงานถูกต้องและเป็นจริง

1.1.3 การปฏิบัติอย่างมืออาชีพ (Due professional care)

- การใช้ความรู้ความสามารถและการวินิจฉัยในการตรวจประเมิน

1.2 หลักการเกี่ยวกับการตรวจประเมิน

1.2.1 ความเป็นอิสระ (Independence)

- พื้นฐานสำหรับความเป็นกลางในการตรวจประเมินและความเป็นจริงของสรุปผลการตรวจประเมิน
- เป็นอิสระจากกิจกรรมที่ตรวจประเมิน ไม่มีอคติและการมีส่วนได้ส่วนเสีย อยู่บนพื้นฐานหลักฐานการตรวจประเมิน

1.2.2 การมุ่งเน้นที่หลักฐาน (Evidence-based approach)

- การใช้หลักแห่งเหตุผลเพื่อให้ได้สรุปผลการตรวจประเมินที่เชื่อถือได้ และเป็นแนวทางเดียวกันในการตรวจประเมินอย่างเป็นระบบ
- การตรวจสอบหลักฐานโดยใช้การสุ่มตัวอย่างที่ทำให้เกิดความเชื่อมั่น

2. การตรวจประเมิน

การเริ่มต้นตรวจประเมินในแต่ละครั้ง ต้องมีการแต่งตั้งหัวหน้ากลุ่มผู้ประเมิน (Audit team leader) และต้องกำหนดวัตถุประสงค์ ขอบเขต และเกณฑ์ในการตรวจประเมินแต่ละครั้งให้ชัดเจน จากนั้นจึงเข้าสู่การประเมินแต่ละขั้นตามลำดับ ได้แก่ การประเมินเอกสาร การประเมินขั้นตอนที่ 1 และการประเมินขั้นตอนที่ 2

2.1 การประเมินเอกสาร (Document Review)

การประเมินเอกสาร (Document Review) หมายถึง การตรวจสอบผลการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมของผู้ประกอบการทางเอกสารเป็นหลัก โดยใช้แบบฟอร์ม ECGF-001 แบบประเมินการดำเนินงานตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม กระทรวงอุตสาหกรรม (ภาคผนวก 1) ที่ได้พัฒนาขึ้นมาจากฉบับเดิมที่ลงวันที่ 17 มีนาคม 2551 โดยให้ทางสถานประกอบการอุตสาหกรรมเป็นผู้กรอกข้อมูลพร้อมแนบเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง เสนอแก่ผู้รับผิดชอบในการตรวจประเมินของอุตสาหกรรมจังหวัด เพื่อใช้ตรวจสอบความสอดคล้องของการดำเนินการเบื้องต้น และเป็นข้อมูลสำหรับการเตรียม การตรวจประเมินขั้นตอนที่ 1 (Stage 1 audit) ณ สถานประกอบการอุตสาหกรรม ดังตัวอย่าง แบบประเมินการดำเนินงานตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมที่ได้ปรับปรุงใหม่ ดังนี้

แบบประเมิน (Evaluation Form : ECGF-001) การดำเนินงานตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม กระทรวงอุตสาหกรรม (Environmental Good Governance Project)			
ก. ข้อมูลทั่วไป (General Data)			
ชื่อสถานประกอบการอุตสาหกรรม (Company name)			
โทรศัพท์ (Tel.)	Website		
ที่อยู่ เลขที่	หมู่ที่	ซอย	ถนน
(Address)	(Moo)	(Soi)	(Road)
ตำบล	อำเภอ	จังหวัด	
(Tumbol)	(Amphur)	(Province)	
ประเภทกิจการ	ทะเบียนโรงงานเลขที่		
(Business type)	(Factory register No.)		
มาตรฐานที่ได้รับ	☐ มอก.	☐ ISO	
(Standard system certified)			
ข. ข้อมูลวัตถุดิบ และผลิตภัณฑ์ (Main raw material and products)			อำนาจนี้ สำหรับผู้ตรวจสอบ
สอดคล้องกับเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม ข้อ 1.1.1.			
วัตถุดิบหลักที่ใช้ในการผลิต (Main raw material usage)			การจัดเก็บ (Storage system)
1)	ปริมาณการใช้ต่อปี	ตัน	☐ ถูกต้องตามกฎหมาย
	(Quantity / Year)	(Tons)	(Complied with law)
2)	ปริมาณการใช้ต่อปี	ตัน	☐ ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย

รูปที่ 4-1 แบบประเมินการดำเนินงานตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมกระทรวงอุตสาหกรรม

การประเมินเอกสาร ผู้ประเมินต้องทำการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งบันทึก และพิจารณาความเพียงพอของเอกสารตามเกณฑ์การตรวจประเมิน

- เทียบกับเกณฑ์การประเมินการมีธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมที่ดี
- เอกสาร/ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เช่น ผลการดำเนินงานในการจัดการมลภาวะ

ถ้าพบว่าเอกสารไม่เพียงพอ หัวหน้าทีมผู้ประเมินจะต้องแจ้งให้กับผู้รับการตรวจประเมินทราบ เพื่อดำเนินการชี้แจง หรือส่งเอกสารเพิ่มเติมให้ครบถ้วน โดยนอกจากผู้ประเมินธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมจะตรวจสอบข้อมูลการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมของสถานประกอบการอุตสาหกรรมแล้ว ยังต้องมีการตรวจสอบการปฏิบัติตามขั้นตอนการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติงาน การส่งเสริมธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมในสถานประกอบการอุตสาหกรรม ดังแสดงรายละเอียดในภาคผนวกที่ 4

โดยขั้นตอนการปฏิบัติฯ ดังกล่าว มีทั้งสิ้น 11 ขั้นตอน ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ต้องมีการนำไปสู่การปฏิบัติทั้งในส่วนของอุตสาหกรรมจังหวัด และผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการ

2.2 การประเมินขั้นตอนที่ 1 (Stage 1 Audit)

ผู้ประเมินธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม ดำเนินการวางแผน และนัดหมาย สถานประกอบการอุตสาหกรรมเพื่อดำเนินการตรวจประเมินขั้นตอนที่ 1 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อประเมินประสิทธิภาพการดำเนินงานของผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม โดยก่อนการเข้าตรวจประเมิน ณ สถานประกอบการอุตสาหกรรม ผู้ประเมินต้องจัดทำรายการประเด็นข้อสังเกต เกี่ยวกับการดำเนินการต่างๆ โดยใช้แบบรายการตรวจประเมินธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม ECGF-002 : Checklist (ภาคผนวกที่ 2) เพื่อเป็นคู่มือในการตรวจประเมินความสอดคล้องของการดำเนินงาน การประเมินประสิทธิภาพการดำเนินงานของผู้ประกอบการ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม การตรวจประเมินจะดำเนินการโดยการตรวจสอบการปฏิบัติจริงในพื้นที่ของสถานประกอบการอุตสาหกรรมและชุมชน การสัมภาษณ์ผู้บริหาร พนักงาน ชุมชน และผู้เกี่ยวข้อง ดังแบบฟอร์ม แบบรายการตรวจประเมินธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม (Checklist) ดังนี้

	กระทรวงอุตสาหกรรม	แบบฟอร์ม
ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม แบบรายการตรวจประเมินธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม (Checklist)		รหัสเอกสาร ECGF-002 ฉบับที่ 1 แก้ไขครั้งที่ 0
ชื่อสถานประกอบการอุตสาหกรรม.....		
รายชื่อผู้ตรวจประเมิน		
1.		
2.		
3.		
4.		
ที่	รายการที่ตรวจประเมิน	สิ่งที่พบจากการตรวจประเมิน

รูปที่ 4-2 แบบรายการตรวจประเมินธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม

โดยผู้ประเมินจะต้องรายงานให้ผู้ประกอบการทราบถึง

- ประสิทธิภาพของการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม โดยจะระบุข้อดี และ/หรือ ข้อบกพร่องที่ต้องปรับปรุง ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม
- ข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาหรือปรับปรุงการดำเนินงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และ ประสิทธิภาพ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม

ผลการประเมินที่พบ จะนำมากรอกในแบบรายงานผลการประเมินธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม ECGF-003 : Audit Report (ภาคผนวกที่ 3) เพื่อให้สถานประกอบการอุตสาหกรรมได้นำมาสู่การปรับปรุง ภายในระยะเวลาที่กำหนด ดังตัวอย่างแบบฟอร์ม แบบรายงานผลการประเมินธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม (Audit report) ดังนี้

	กระทรวงอุตสาหกรรม	แบบฟอร์ม
ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม แบบรายงานผลการประเมินธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม (Audit Report)		รหัสเอกสาร ECGF-003 ฉบับที่ 1 แก้ไขครั้งที่ 0
1. ข้อมูลทั่วไป ชื่อสถานประกอบการอุตสาหกรรม : ชื่อผู้รับการตรวจประเมิน : ทีมผู้ตรวจประเมิน : วัน เดือน ปี ที่ตรวจ : ประเภทการประเมิน : ☐ การประเมินขั้นตอนที่ 1 (Stage 1 Audit) ☐ การประเมินขั้นตอนที่ 2 (Stage 2 Audit) 2. จุดเด่น/ข้อดีที่พบ 		

รูปที่ 4-3 แบบรายงานผลการประเมินธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม

2.3 การประเมินขั้นตอนที่ 2 (Stage 2 Audit)

ผู้ประเมินธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม ดำเนินการวางแผน และนัดหมาย สถานประกอบการ อุตสาหกรรม เพื่อดำเนินการประเมินขั้นตอนที่ 2 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการประเมินประสิทธิภาพ ของการดำเนินการแก้ไข และปรับปรุงข้อบกพร่อง หรือการพัฒนาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม การตรวจประเมินจะดำเนินการโดยการ ตรวจสอบผลการปฏิบัติการแก้ไขความที่ได้มีการให้ข้อสังเกตจากการประเมินขั้นตอนที่ 1 ที่ สถานประกอบการอุตสาหกรรมได้ดำเนินการไป และอาจดำเนินการร่วมกับการสัมภาษณ์ ผู้บริหาร พนักงาน ชุมชน และผู้เกี่ยวข้อง

โดยผู้ประเมินจะต้องรายงานให้ผู้ประกอบการทราบถึง

- ประสิทธิภาพของการดำเนินการแก้ไขและปรับปรุงข้อบกพร่อง ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ

หลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม

- ประสิทธิภาพของการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และ ประสิทธิภาพตามข้อเสนอแนะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม

ทั้งนี้ ผลการประเมินขั้นตอนที่ 2 (Stage 2 Audit) ผู้ประเมินจะต้องนำมาสรุปรายงานผลการดำเนินการให้ประธานคณะทำงานตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม เพื่อนำไปเสนอต่อกระทรวงอุตสาหกรรมตามวิธีการหรือแนวปฏิบัติของแต่ละจังหวัดต่อไป

การตรวจประเมินการปฏิบัติในแต่ละขั้นตอน ผู้ประเมินต้องพิจารณารายละเอียดของการปฏิบัติในแต่ละขั้นตอน ดังนี้

1. การตรวจประเมินการปฏิบัติตามขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ 1 (ECGP-001) นโยบายธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม

การตรวจสอบการมีแนวปฏิบัติด้านสิ่งแวดล้อมของสถานประกอบการอุตสาหกรรมสามารถมุ่งไปที่เอกสารนโยบายธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมที่สถานประกอบการอุตสาหกรรมมี โดยในเอกสารนโยบายดังกล่าว ควรมีการระบุรายละเอียดเบื้องต้น เกี่ยวกับบ่งชี้ว่าตนเองประกอบกิจการประเภทไหน อย่างไร และมีความมุ่งมั่นในดำเนินการให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมอย่างไร พร้อมทั้งควรมีการสื่อสารความมุ่งมั่นดังกล่าวไปยังส่วนงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอก (ผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ เช่น ผู้ส่งมอบวัตถุดิบ ผู้รับเหมา ฯลฯ) เพื่อประสิทธิภาพในการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อม

ทั้งนี้ ยังสามารถอ้างอิงเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการของสถานประกอบการอุตสาหกรรมเพื่อแสดงความสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม เช่น นโยบายการบริหารงาน นโยบายการกำกับดูแลองค์กร นโยบายความรับผิดชอบต่อสังคม วิสัยทัศน์ พันธกิจองค์กร เป็นต้น

2. การตรวจประเมินการปฏิบัติตามขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ 2 (ECGP-002) การรวบรวมกฎหมาย และข้อกำหนดอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อติดตามวัดผล

เนื่องจากสถานประกอบการอุตสาหกรรมแต่ละแห่งมีรายละเอียดในการประกอบธุรกิจแตกต่างกันไปตาม กิจกรรม ผลิตภัณฑ์ และบริการ ข้อกำหนดหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องเฉพาะธุรกิจ จึงเป็นสิ่งที่ผู้ประเมินควรทราบถึงข้อกำหนดเฉพาะของธุรกิจแต่ละประเภท แต่ก็ไม่ควรละเลยกฎหมายและข้อกำหนดด้านสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจด้วยเช่นกัน สิ่งที่ผู้ประเมินควรตรวจสอบ ได้แก่

- ทะเบียน/รายการกฎหมาย หรือข้อกำหนดอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจของสถานประกอบการอุตสาหกรรมนั้นๆ
- ความน่าเชื่อถือของแหล่งที่มาในการรวบรวม
- ความทันสมัย (Up to date) ของข้อมูล
- ความครอบคลุมของข้อมูลกฎหมายที่ทะเบียน หรือรายการกฎหมาย

นอกจากนั้น หากสถานประกอบการอุตสาหกรรม มีกิจกรรมที่กฎหมายกำหนดไว้ว่าต้องทำการขออนุญาตดำเนินกิจกรรม การตรวจสอบเอกสารการอนุญาตดำเนินกิจกรรม และสังเกตการดำเนินกิจกรรมจริงในพื้นที่ปฏิบัติงาน เพื่อดูว่าได้มีการปฏิบัติเป็นไปตามที่ระบุในเอกสารหรือไม่ ก็เป็นสิ่งจำเป็นเพื่อป้องกันการกระทำตามที่กฎหมายกำหนด เช่น

- เอกสารรับรองความปลอดภัยระบบไฟฟ้า (Electricity safety inspection)
- แบบเอกสารรับรองความปลอดภัยในการใช้หม้อน้ำ/ภาชนะรับแรงดัน
- แบบคำขอขึ้นทะเบียนเป็นผู้ควบคุมประจำหม้อน้ำ
- รายงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ เป็นต้น

3. การตรวจประเมินการปฏิบัติตามขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ 3 (ECGP-003) การจัดทำข้อมูลด้านมลภาวะ และวิธีการจัดการ

ข้อมูลด้านมลภาวะของสถานประกอบการอุตสาหกรรม เป็นการรวบรวมประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่ เกี่ยวกับ กิจกรรม ผลิตภัณฑ์ และบริการ ของสถานประกอบการอุตสาหกรรมแล้วนำมาคัดเลือกประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่สำคัญที่สามารถส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม พร้อมระบุวิธีการจัดการมลภาวะ และจัดทำเป็นทะเบียนข้อมูลด้านมลภาวะที่ถูกต้องของสถานประกอบการอุตสาหกรรม ผู้ประเมินควรดำเนินการตรวจสอบในประเด็นต่างๆ ดังนี้

- รายการประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมของสถานประกอบการอุตสาหกรรมมีความครอบคลุมเพียงพอหรือไม่
- ประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ หรือประเด็นที่มีโอกาสสร้างผลกระทบสูงคืออะไร
- วิธีการจัดการที่สถานประกอบการอุตสาหกรรมมี หรือเตรียมไว้เพื่อรับมือ
- บันทึกข้อมูลมลภาวะ วิธีการ และผลการจัดการ

ทั้งนี้ ข้อมูลด้านมลภาวะดังกล่าวต้องเป็นข้อมูลที่เป็นจริงของการดำเนินการผลิตปกติ อีกทั้งกระบวนการในการควบคุม และวิธีการตรวจวัดก็ต้องเป็นวิธีการมาตรฐานที่ได้รับการยอมรับ

อย่างไรก็ตาม ไม่เฉพาะประเด็นที่มีโอกาสสูงเท่านั้น แต่ประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่มีความ

เกี่ยวข้องกับกฎหมายด้านสิ่งแวดล้อม และข้อกำหนดอื่นที่เกี่ยวข้อง ก็จำเป็นจะต้องนำมาสู่การพิจารณา รวบรวมข้อมูลไว้เพื่อนำมาสู่การกำหนดมาตรการควบคุม ป้องกัน โดยเฉพาะโอกาสการเกิดมลภาวะ ที่อาจส่งผลกระทบต่อชุมชน

4. การตรวจประเมินการปฏิบัติตาม ขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ 4 (ECGP-004) การเปิดเผยข้อมูล การจัดการ และผลการตรวจวัดระดับมลภาวะ

เพื่อให้สถานประกอบการอุตสาหกรรมได้มีการสื่อสารการจัดการควบคุมมลภาวะที่เกิดจากการดำเนินงานให้ประชาชน หรือผู้เกี่ยวข้องได้รับรู้ รับทราบ แสดงความโปร่งใสเกี่ยวกับการดำเนินการด้าน สิ่งแวดล้อม และเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างเหมาะสม

ผู้ประเมินควรพิจารณาความเหมาะสม และประสิทธิภาพของช่องทางในกระบวนการเปิดเผย ข้อมูลมลภาวะ วิธีการ และผลการจัดการของ สถานประกอบการอุตสาหกรรม ดังนี้

- ความถูกต้อง และชัดเจนของข้อมูล
- วิธีการเปิดเผยข้อมูล
- ขั้นตอน/วิธีการเข้าถึงข้อมูล
- ความเหมาะสมของช่องทางการเปิดเผยกับกลุ่มเป้าหมาย หรือผู้เกี่ยวข้อง

5. การตรวจประเมินการปฏิบัติตาม ขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ 5 (ECGP-005) การยอมรับ ความคิดเห็นของประชาชน และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา

ในกระบวนการรับฟังข้อร้องเรียนที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมของสถานประกอบการ อุตสาหกรรมจากผู้เกี่ยวข้องหรือชุมชนที่ได้รับผลกระทบนั้น ผู้ประเมินควรพิจารณาถึงความเหมาะสม ของช่องทางรับข้อร้องเรียน ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะต่างๆ ที่สถานประกอบการอุตสาหกรรมจัดเตรียมไว้

ผู้ประเมินควรพิจารณาความเหมาะสมของกระบวนการในการจัดการแก้ไขข้อร้องเรียนของ สถานประกอบการอุตสาหกรรมว่ามี รวมถึงการให้ความสำคัญในการดำเนินการแก้ไขปัญหาของ สถานประกอบการอุตสาหกรรมร่วมกับผู้ร้องเรียนหรือชุมชน การแจ้งผลการดำเนินการแก้ไขให้ผู้ร้องเรียนได้ ทราบ รวมถึง หลักฐานที่เกี่ยวข้องทั้งหมดเป็นลายลักษณ์อักษร (ข้อร้องเรียน การจัดการแก้ไข และผล การดำเนินการ) เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาความสำคัญ หรือความเร่งด่วนของประเด็นปัญหานั้นๆ และเก็บรักษาไว้อย่างน้อย 1 ปี

6. การตรวจประเมินการปฏิบัติตาม ขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ 6 (ECGP-006) การปรับปรุงแก้ไข และรับผิทางกฎหมาย

ในกรณีที่สถานประกอบการอุตสาหกรรมเคยมีประเด็นข้อร้องเรียน หรือเหตุการณ์ใดๆ ที่สร้างผลกระทบต่อชุมชนทั้งที่ตั้งใจ และไม่ตั้งใจ การแสดงความรับผิดชอบเป็นสิ่งที่คุณภาพสถานประกอบการอุตสาหกรรมควรมีการดำเนินการ

ผู้ประเมินควรพิจารณาว่าระหว่างข้อมูลการร้องเรียนที่มี คุณภาพสถานประกอบการอุตสาหกรรม และข้อมูลของอุตสาหกรรมจังหวัด ถึงความเป็นเหตุเป็นผลและข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น รวมถึงองค์ประกอบเหล่านี้

- เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและได้รับการยอมรับจากชุมชนที่ได้รับผลกระทบ
- มีแผนการปรับปรุงแก้ไขอย่างเป็นระบบ (หลักการ PDCA)
- ความชัดเจนของวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ผู้รับผิดชอบ วิธีการดำเนินงาน ระยะเวลาการดำเนินงาน ต้องสามารถติดตามตรวจสอบและวัดผลการดำเนินงานได้
- สอดคล้องตามกฎหมาย
- มีแผนการติดตามผลการปฏิบัติงานเป็นระยะ และเปิดเผยข้อมูลผ่านช่องทางต่างๆ

7. การตรวจประเมินการปฏิบัติตาม ขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ 7 (ECGP-007) การดำเนินงานด้านอนุรักษ์พลังงานและประหยัดทรัพยากร

เพื่อให้เกิดการแสดงความรับผิดชอบต่อองค์การดำเนินการของตนเอง การคำนึงถึงการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านแผนการอนุรักษ์พลังงานและประหยัดทรัพยากร รวมถึงการจัดสรรการใช้ทรัพยากรร่วมกับชุมชนอย่างเหมาะสม ถือเป็นกิจกรรมที่คุณภาพสถานประกอบการอุตสาหกรรมต้องคำนึง ผู้ประเมินสามารถตรวจสอบแผนงานด้านการอนุรักษ์พลังงานของคุณภาพสถานประกอบการอุตสาหกรรมที่ครอบคลุมแหล่งพลังงานหลักที่คุณภาพสถานประกอบการอุตสาหกรรมใช้ โดยเฉพาะ พลังงานไฟฟ้า น้ำ และเชื้อเพลิง ซึ่งสามารถจัดทำได้หลาย รูปแบบ การจัดทำแผนงานรณรงค์เพื่อสร้างจิตสำนึก การจัดทำแผนการดำเนินงานเพื่อลดการใช้พลังงาน การจัดทำแผนงานเพื่อปรับเปลี่ยนเครื่องมืออุปกรณ์ที่ใช้พลังงานน้อยกว่าเดิม เป็นต้น

ในกรณีที่สถานประกอบการอุตสาหกรรมต้องใช้ทรัพยากรร่วมกับชุมชน ผู้ประเมินต้องพิจารณาแนวทางการจัดสรรทรัพยากรร่วมกับชุมชนของคุณภาพสถานประกอบการอุตสาหกรรม โดยเน้นความเป็นธรรม ไม่เอาเปรียบชุมชนท้องถิ่นในการเข้าถึงทรัพยากรที่จำเป็นต้องใช้ร่วมกัน ได้แก่

- มีมาตรการควบคุมการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

- มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อช่วยการบริหารจัดการทรัพยากร
- มีการสรรหาสิ่งทดแทนทรัพยากรธรรมชาติ มาใช้ในการดำเนินการ เป็นต้น

8. การตรวจประเมินการปฏิบัติตามขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ 8 (ECGP-008) การคืนประโยชน์ให้สังคม

ถึงแม้ว่าสถานประกอบการอุตสาหกรรมจะมีการดำเนินการอย่างใส่ใจสิ่งแวดล้อม แต่ก็ไม่สามารถปฏิเสธได้ว่ามิได้สร้างภาระให้แก่สิ่งแวดล้อม การคืนประโยชน์ให้สังคมจึงถือเป็นการแสดงความรับผิดชอบอีกส่วนหนึ่งที่สถานประกอบการอุตสาหกรรมพึงปฏิบัติ และเพื่อให้การคืนประโยชน์สู่สังคมอย่างมีรูปแบบ ผู้ประเมินควรพิจารณาการดำเนินการของสถานประกอบการอุตสาหกรรมในขั้นตอนต่อไปนี้

- ทะเบียนชุมชนโดยรอบสถานประกอบการอุตสาหกรรม และรายละเอียดที่เกี่ยวข้อง
- ผลการสำรวจความต้องการของชุมชน โดยพิจารณาร่วมกับการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นจริงและสอดคล้องกับสิ่งที่ชุมชนต้องการ

ทั้งนี้ เช่นเดียวกับการจัดทำแผนงานอย่างมีระบบทั่วไป กิจกรรมเพื่อคืนประโยชน์ให้ชุมชนควรจัดทำเป็นแผนงานที่ชัดเจน โดยยึดหลักการวางแผน การปฏิบัติ การตรวจสอบ และการทบทวน (PDCA) เพื่อความมีประสิทธิภาพของการดำเนินการตามแผนงาน การติดตามวัดผล และปรับปรุงกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่องต่อไป

9. การตรวจประเมินการปฏิบัติตามขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ 9 (ECGP-009) การพิจารณาความยั่งยืน

แนวทางการส่งเสริมให้สถานประกอบการอุตสาหกรรมเกิดความยั่งยืนโดยยึดหลักปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม เป็นการบูรณาการหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมทุกๆ เกณฑ์ การเข้าสู่การปฏิบัติของตนเอง เพื่อสร้างให้เกิดความเข้าใจ และความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างองค์กรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สถานประกอบการอุตสาหกรรม ชุมชน และภาครัฐ

ผู้ประเมินควรพิจารณาการดำเนินงานของสถานประกอบการอุตสาหกรรมว่ามีความสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมในประเด็นด้านการจัดการด้านมลภาวะอย่างถูกต้องตามกฎหมาย การเปิดเผยข้อมูลการจัดการมลภาวะของคนอย่างโปร่งใส เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาได้ มีการบริหารจัดการเพื่ออนุรักษ์พลังงาน และจัดสรรการใช้ทรัพยากรร่วมกันกับชุมชน มีช่องทางรับฟังข้อคิดเห็น และตอบสนองข้อร้องเรียน รวมถึงการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างเหมาะสม และก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ทั้งนี้ ผู้ประเมินอาจพิจารณาร่วมกับเอกสาร หรือกิจกรรมที่แสดงความตั้งใจของการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมของสถานประกอบการอุตสาหกรรม ผ่านการกำหนดเป็นขั้นตอนการปฏิบัติงานขององค์กร หรือกำหนดเป็นนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ หรือเป้าหมายขององค์กร และจำนวนข้อร้องเรียนที่ลดลง (อ้างอิงข้อมูลการร้องเรียนจากอุตสาหกรรมจังหวัดที่ดูแลสถานประกอบการอุตสาหกรรมในรอบปีงบประมาณที่ผ่านมา)

ความสมบูรณ์ของการพัฒนาความยั่งยืน เมื่อสถานประกอบการอุตสาหกรรมได้มีการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมครบถ้วนทุกหัวข้อ ย่อมก่อให้เกิดเครือข่ายการเรียนรู้ และการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข โดยแนวทางในการส่งเสริมให้เกิดความเข้มแข็งผ่านเครือข่ายร่วมกันนั้น สามารถจำแนกได้เป็น 3 รูปแบบ คือ

- เครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานประกอบการอุตสาหกรรมกับชุมชน โดยรอบสถานประกอบการอุตสาหกรรม
- เครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานประกอบการอุตสาหกรรมกับสถานประกอบการอุตสาหกรรม ในกรณีที่อยู่ใกล้เคียงกัน
- เครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานประกอบการอุตสาหกรรม ภาครัฐ และชุมชน

หมวดที่ 5

บทบาทของชุมชนในการส่งเสริมธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมใน สถานประกอบการอุตสาหกรรม

จากขั้นตอนการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติงานการส่งเสริมธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมในสถานประกอบการอุตสาหกรรม ที่มีขั้นตอนในการปฏิบัติอยู่ 11 ขั้นตอน ดังแสดงในภาคผนวก 4 นั้น จะเห็นได้ว่าขั้นตอนในการเข้ามามีส่วนร่วม ของประชาชน จะมีการกำหนดไว้อย่างชัดเจนว่ามีถึง 4 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 4 ประชุมชี้แจงทำความเข้าใจแนวทางการดำเนินงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ โดยสถานประกอบการอุตสาหกรรมที่ได้รับการคัดเลือกเข้าโครงการ ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด ร่วมกันชี้แจงแนวทางการดำเนินงานให้ชุมชนท้องถิ่นที่สถานประกอบการอุตสาหกรรมตั้งอยู่ ซึ่งอาจผ่านทางหัวหน้าหรือตัวแทนชุมชน หรืออาจจัดเป็นการประชุมชี้แจงแก่ประชาชนในพื้นที่

ขั้นตอนที่ 7 ตัวแทนชุมชนเยี่ยมชมสถานประกอบการอุตสาหกรรม ผู้ประกอบการต้องจัดให้ผู้แทนชุมชนได้มีโอกาสเยี่ยมชมสถานประกอบการอุตสาหกรรมเพื่อให้ชุมชนได้รับรู้ และเข้าใจกระบวนการผลิต วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต ตลอดจนมลภาวะ และการจัดการมลภาวะ ช่องทางการเปิดเผยข้อมูล การมีส่วนร่วมของชุมชน การรับข้อร้องเรียน ฯลฯ เพื่อให้ชุมชนเข้าใจ และสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้ โดยผู้ประกอบการต้องบันทึกผลการปฏิบัติเป็นรูปภาพ เป็นลายลักษณ์อักษร โดยแสดงหลักฐานให้ผู้ประเมินพิจารณาประกอบการดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ 8 สรุปข้อมูลสิ่งแวดล้อมและเผยแพร่ ข้อมูลต่อชุมชน ผู้ประกอบการต้องสรุปข้อมูลสิ่งแวดล้อมตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมของผู้ประกอบการให้ชุมชนได้รับทราบ โดยต้องบันทึกผลการปฏิบัติเป็นรูปภาพ เป็นลายลักษณ์อักษร โดยแสดงหลักฐานให้ผู้ประเมินพิจารณาประกอบการดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ 9 การให้ความรู้แก่ชุมชน ผู้ประกอบการต้องมีช่องทางเผยแพร่ การเปิดเผยข้อมูลให้กับชุมชนในด้านต่างๆ พร้อมทั้งให้ความรู้เกี่ยวกับการเป็นเครือข่ายดูแลสิ่งแวดล้อม โดยผู้ประกอบการต้องบันทึกผลการปฏิบัติ เป็นรูปภาพ เป็นลายลักษณ์อักษร โดยแสดงหลักฐานให้ผู้ประเมินพิจารณาประกอบการดำเนินงาน

จากรายละเอียดของขั้นตอนทั้ง 4 ข้างต้น จะเห็นได้ว่าชุมชนจะเข้ามามีบทบาทในโครงการอย่างมากในด้านการรับทราบข้อมูล และใช้สิทธิอย่างเหมาะสมของการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาหรือหาแนวทางในการสร้างเครือข่ายด้านสิ่งแวดล้อมร่วมกับสถานประกอบการอุตสาหกรรม ในการร่วมกันดูแลสิ่งแวดล้อม และพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

ทั้งนี้ ชุมชน หรือตัวแทนชุมชนที่เข้ามามีบทบาทในกิจกรรมต่างๆ ของโครงการควรมีความเป็นกลางในการรับข้อมูล และสื่อสารข้อมูลต่ออย่างถูกต้อง และไม่ใช่อคติส่วนตัวในการบิดเบือนข้อมูล

อย่างไรก็ดี ในหมวดที่ 4 ได้มีการกล่าวถึงขั้นตอนการปฏิบัติเพื่อให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม 9 ขั้นตอน และการตรวจประเมินอีก 1 ขั้นตอน ขั้นตอนการปฏิบัติเหล่านี้ได้มีการกล่าวถึงการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการได้เช่นกัน ดังรายละเอียดที่ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนว่าในขั้นตอนการปฏิบัติที่ ECG-004, ECG-005, ECG-006, ECG-007, ECG-008, ECG-009 และการตรวจประเมินธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม โดยบทบาทของชุมชนในแต่ละขั้นตอนนี้จะแตกต่างกันในรายละเอียด คือเป็นทั้งผู้รับและให้ ข้อมูลที่จำเป็นแก่สถานประกอบการอุตสาหกรรมในการจัดการกับปัญหาต่างๆ เพื่อการอยู่ร่วมกับชุมชนอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้สามารถอธิบายบทบาทของชุมชนที่เกี่ยวข้องในแต่ละขั้นตอนการปฏิบัติ ดังนี้

ขั้นตอนการปฏิบัติ ECG-004 การเปิดเผยข้อมูลการจัดการ และผลการตรวจวิเคราะห์มลภาวะ ในขั้นตอนนี้ทางสถานประกอบการอุตสาหกรรมจะเป็นผู้แสดงข้อมูลมลภาวะ วิธีการ และผลการจัดการมลภาวะเหล่านั้นของตนเองให้ชุมชนได้รับทราบผ่านช่องทางต่างๆ ซึ่งชุมชนผู้รับทราบข้อมูลเหล่านั้นก็สามารถให้ข้อมูลเพื่อให้ สถานประกอบการอุตสาหกรรมได้ทราบว่าช่องทางที่สถานประกอบการอุตสาหกรรมจัดเตรียมไว้นั้นมีความเหมาะสมหรือไม่อย่างไร เพื่อให้มีการปรับปรุงช่องทางการสื่อสารดังกล่าวให้เหมาะสมกับความต้องการและการเข้าถึงข้อมูลของชุมชนด้วย

ขั้นตอนการปฏิบัติ ECG-005 การยอมรับความคิดเห็นของประชาชน และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา

สถานประกอบการอุตสาหกรรมเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เสนอความคิดเห็นผ่านช่องทางที่จัดเตรียมไว้ และในการแก้ไขปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อชุมชน ต้องใช้วิธีการแก้ปัญหาอย่างถูกต้องตามหลักการแล้ว สถานประกอบการอุตสาหกรรมต้องยอมรับความคิดเห็นจากประชาชน หรือชุมชนที่ได้รับผลกระทบเป็นสำคัญ เนื่องจากจะทำให้ทั้ง 2 ฝ่ายสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข อย่างไรก็ตามชุมชนไม่เพียงเป็นผู้เสนอประเด็นปัญหา แต่ควรมีการแสดงเจตนารมณ์ และทางออกเพื่อการแก้ไขอย่างมีจริยธรรม เพื่อให้สถานประกอบการอุตสาหกรรมได้พิจารณาคำเนินการด้วย

ขั้นตอนการปฏิบัติ ECG-006 การปรับปรุงแก้ไข และรับผิดชอบกฎหมาย

สถานประกอบการอุตสาหกรรมต้องดำเนินการแก้ไข และรับผิดชอบกฎหมาย เมื่อมีกิจกรรมใดๆ ของสถานประกอบการอุตสาหกรรม อาจส่งผล กระทบต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชน ทั้งโดยตั้งใจ และไม่ตั้งใจ

(อุบัติเหตุต่างๆ เช่น สารเคมีรั่วไหล น้ำมันรั่ว หรือการปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิต) รวมถึงความกังวลของชุมชนเกี่ยวกับการดำเนินงานของ สถานประกอบการอุตสาหกรรม

ตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมนั้น ชุมชนสามารถแจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับประเด็นปัญหาเหล่านั้นได้ โดยอาจแจ้งผ่านช่องทางที่สถานประกอบการอุตสาหกรรมเตรียมไว้ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น อุตสาหกรรมจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น เพื่อให้ดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงของประเด็นปัญหาเหล่านั้น เพื่อนำไปสู่การดำเนินการแก้ไขป้องกันอย่างถูกต้อง

ขั้นตอนการปฏิบัติ ECG-007 การดำเนินงานด้านการอนุรักษ์พลังงานและประหยัดทรัพยากร

นอกจากแผนการอนุรักษ์พลังงานภายในของสถานประกอบการอุตสาหกรรมแล้ว ในกรณีที่ต้องมีการใช้แหล่งทรัพยากรร่วมกันกับชุมชน เช่น แหล่งน้ำ ที่ดิน ป่าไม้ เป็นต้น การจัดสรรการใช้ทรัพยากรร่วมกันกับชุมชนอย่างเหมาะสม และได้รับการยอมรับจากชุมชนก็มีความสำคัญ ในส่วนนี้ชุมชนควรมีความเป็นธรรมในการหาทางออกร่วมกับสถานประกอบการอุตสาหกรรม เพื่อกำหนดเงื่อนไขและวิธีการใช้แหล่งทรัพยากรดังกล่าวอย่างสมดุล

ขั้นตอนการปฏิบัติ ECG-008 การคืนประโยชน์ให้สังคม

สถานประกอบการอุตสาหกรรมย่อมมีศักยภาพในการทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อคืนประโยชน์ให้สังคม แต่ทั้งนี้กิจกรรมดังกล่าวควรเป็นกิจกรรมที่ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน และส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน โดยชุมชนควรร่วมพิจารณาถึงแนวทางและความเป็นไปได้ในการจัดกิจกรรม โดยไม่ควรมุ่งเน้นที่การบริจาคหรือร้องขอจากสถานประกอบการอุตสาหกรรมมากเกินไป เพราะจะก่อให้เกิดวัฒนธรรมการเป็นผู้รับแต่เพียงฝ่ายเดียว ไม่สามารถส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนในชุมชนได้

ขั้นตอนการปฏิบัติ ECG-009 การพิจารณาความยั่งยืน

ความยั่งยืนจะเกิดขึ้นได้ย่อมเกิดจากการร่วมมือกันระหว่างภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และความร่วมมือจากชุมชนก็เป็นส่วนสำคัญในการประสานงานกันผ่านเครือข่ายต่างๆ นอกจากการเข้าร่วมในเครือข่ายแล้ว การทำหน้าที่ในการติดตาม และผลักดันให้เกิดความร่วมมือ และตอบสนองต่อกิจกรรมที่ริเริ่มร่วมกัน โดยมุ่งเน้นผลประโยชน์ของชุมชนเป็นหลัก จะส่งผลให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนในที่สุด

การตรวจประเมินการดำเนินงานตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม

ในการดำเนินโครงการส่งเสริมธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมในสถานประกอบการอุตสาหกรรม

นอกจากสถานประกอบการอุตสาหกรรมมีการปฏิบัติอย่างสอดคล้องตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมแล้ว ในบางพื้นที่ ยังเปิดโอกาสให้ตัวแทนชุมชนได้เข้ามามีบทบาทในการตรวจประเมินการดำเนินงานของสถานประกอบการอุตสาหกรรมว่าเป็นไปตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมหรือไม่ โดยผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมเป็นคณะผู้ประเมินนั้น ควรมีความรู้พื้นฐานด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และมีจริยธรรมในการตรวจประเมิน และตัดสินใจในสิ่งที่พบในการตรวจสอบด้วย

หมวดที่ 6

แนวทางการสร้างเครือข่ายอุตสาหกรรม เพื่อการป้องกันปัญหามลพิษที่เกิดขึ้นจากสถานประกอบการอุตสาหกรรม

ปัจจุบันคำว่า "เครือข่าย" มีความสำคัญมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับนานาชาติ ผู้คนพูดถึงเครือข่ายในหน่วยงานการพัฒนา เครือข่ายธุรกิจ เครือข่ายประชาสังคม เครือข่ายภาครัฐ และในสาขาวิชาชีพต่างๆ บ่อยครั้งและมากขึ้น คนบางกลุ่มมอง "เครือข่าย" ว่าเป็นเพียงคำที่รู้จักกันเฉพาะในวงการหนึ่ง แต่ปัจจุบันมีองค์กรจำนวนมากตระหนักว่า "เครือข่าย" เป็นเครื่องมือที่มีคุณค่าในการแบ่งปันข้อมูลข่าวสารระหว่างกันขององค์กรที่มีวัตถุประสงค์คล้ายคลึงกัน หรือเกี่ยวข้องกันให้ได้ประโยชน์สูงสุดภายใต้ทรัพยากรที่จำกัด เครือข่ายคืออะไร เครือข่ายทำงานอย่างไร ทำไมบางเครือข่ายประสบความสำเร็จ แต่บางเครือข่ายไม่ประสบความสำเร็จ ดังนั้นเนื้อหาในหลักสูตรการสร้างเครือข่ายจึงได้รวบรวมบทความวิชาการและสรุปจากประสบการณ์การทำงานในฐานะที่ปรึกษาทางวิชาการด้านการสร้างเครือข่ายของคณะวิทยากรมานำเสนอ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

6.1 ความหมายเครือข่าย

6.1.1 เครือข่าย (Network) ในความหมายที่ 1

การเชื่อมโยงของกลุ่มคนหรือกลุ่มองค์กรที่สมัครใจ ที่จะแลกเปลี่ยนข่าวสารร่วมกัน หรือทำกิจกรรมร่วมกัน โดยมีการจัดระเบียบโครงสร้างของคนในเครือข่ายด้วยความเป็นอิสระ เท่าเทียมกัน ภายใต้พื้นฐานของความเคารพสิทธิ เชื่อถือ เอื้ออาทร ซึ่งกันและกัน (แปลมาจากหนังสือของ IFRTD : The International Forum for Rural Transport and Development เรื่อง Networking for Development เขียนโดย Paul Starkey)

6.1.2 เครือข่าย (Network) ในความหมายที่ 2

(เสรี พงศ์พิศ, 2548) คือ กระบวนการทางสังคมอันเกิดจากการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กลุ่ม องค์กร สถาบัน โดยมีเป้าหมาย วัตถุประสงค์และความต้องการบางอย่างร่วมกัน ร่วมกันดำเนินกิจกรรมบางอย่างโดยที่สมาชิกยังคงความเป็นเอกเทศไม่ขึ้นต่อกัน

6.1.3 เครือข่าย (Network) ในความหมายที่ 3

(ชัยวัฒน์ ธีระพันธุ์, 2546) เป็นการเชื่อมต่อระหว่างมนุษย์แล้วขยายผลออกไปเป็นวงกว้างเพื่อให้สังคมพัฒนาไปในทิศทางที่ดีขึ้น และในความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์นั้นจะเป็นความสัมพันธ์ย้อนกลับในเชิงบวกที่จะเกิดเป็นพลังทวีคูณ (Reinforcing) เกิดการขยายผลแบบก้าวกระโดด (Quantum Leap)

โดยสรุปแล้วเครือข่ายจะหมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ (เชิงแลกเปลี่ยน) เชื่อมระบบ

เข้าหากัน (การจัดโครงสร้าง) ประสานความร่วมมือ (เอื้อกันและกัน) มีวัตถุประสงค์และแนวทางร่วม (มีกิจกรรม) และเท่าเทียม (อิสระและคงสภาพ) ทั้งนี้เครือข่ายทำให้เกิดอะไร

1. เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน
2. เพิ่มโอกาสในการแก้ไขปัญหา
3. เกิดการพึ่งพาตนเอง
4. เกิดการจัดการทรัพยากรในท้องถิ่นอย่างยั่งยืน
5. เกิดกระบวนการผลักดันเชิงนโยบาย
6. เกิดพลังอำนาจในการต่อรอง
7. เกิดพลังใจ ความสามัคคี

6.2 องค์ประกอบเครือข่าย

เครือข่ายเทียม (Pseudo Network) หมายถึง เครือข่ายชนิดที่เราหลงผิดคิดว่าเป็นเครือข่ายแต่แท้จริงแล้วเป็นแค่การชุมนุมพบปะสังสรรค์ระหว่างสมาชิก โดยที่ต่างคนต่างก็ไม่ได้มีเป้าหมายร่วมกัน และไม่ได้ตั้งใจที่จะทำกิจกรรมร่วมกัน เป็นการรวมกลุ่มแบบเฮโลสาระพา หรือรวมกันตามกระแสนิยมที่ไม่มีวัตถุประสงค์ชัดเจน ลักษณะของเครือข่ายเทียมจะไม่มีกระแสน์ระหว่างสมาชิก ดังนั้น การทำความเข้าใจกับองค์ประกอบของเครือข่ายจึงมีความสำคัญ เพื่อช่วยให้สมาชิกสามารถสร้างเครือข่ายแทนการสร้างเครือข่ายเทียม เครือข่าย (แท้) มีองค์ประกอบสำคัญอย่างน้อย 7 อย่างด้วยกัน คือ

6.2.1 มีการรับรู้และมุมมองที่เหมือนกัน (Common Perception)

สมาชิกในเครือข่าย ต้องมีความรู้สึกนึกคิดและการรับรู้เหมือนกันถึงเหตุผลในการเข้ามา ร่วมกันเป็น เครือข่าย เช่น มีความเข้าใจในตัวปัญหาและมีจิตสำนึกในการแก้ปัญหาร่วมกัน ประสบ กับปัญหาอย่างเดียวกันหรือต้องการความช่วยเหลือในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งจะส่งผลให้สมาชิกของ เครือข่ายเกิดความรู้สึกผูกพันในการดำเนินกิจกรรมร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหาหรือลดความเดือดร้อนที่เกิดขึ้น

การรับรู้ร่วมกันถือเป็นหัวใจของเครือข่ายที่ทำให้เครือข่ายดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง เพราะถ้าเริ่มต้นด้วยการรับรู้ที่ต่างกัน มีมุมมองหรือแนวคิดที่ไม่เหมือนกันแล้ว การประสานงานและขอ ความร่วมมือที่ทำได้ยาก เพราะแต่ละคนจะคิดอยู่ในกรอบความคิดของตัวเอง มองปัญหาหรือความ ต้องการไปคนละทิศละทาง แต่ทั้งนี้มิได้หมายความว่าสมาชิกของเครือข่ายจะมีความเห็นที่ต่างกันไม่ได้ เพราะมุมมองที่แตกต่างกันช่วยให้เกิดการสร้างสรรค์ ในการทำงาน แต่ความแตกต่างนั้นต้องอยู่ในส่วนของ กระบวนการ (Process) ภายใต้การรับรู้ถึงปัญหาที่สมาชิกทุกคนยอมรับแล้ว มิฉะนั้นความเห็นที่ต่างกันจะ นำไปสู่ความแตกแยกและแตกหักในที่สุด

6.2.2 มีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Common Vision)

วิสัยทัศน์ร่วมกัน หมายถึงการที่สมาชิกมองเห็นจุดมุ่งหมายในอนาคตที่เป็นภาพเดียวกัน มีการรับรู้และเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน และมีเป้าหมายที่จะเดินทางไปด้วยกัน การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน จะทำให้กระบวนการขับเคลื่อนเกิดพลัง มีความเป็นเอกภาพ และช่วยผ่อนคลายความขัดแย้งอันเนื่องมาจาก ความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ในทางตรงกันข้าม ถ้าวิสัยทัศน์หรือเป้าหมายของสมาชิกบางกลุ่มขัดแย้ง กับวิสัยทัศน์หรือเป้าหมายของเครือข่าย พฤติกรรมของสมาชิกกลุ่มนั้นก็จะเริ่มแตกต่างจากแนวปฏิบัติที่ สมาชิกเครือข่ายกระทำร่วมกัน ดังนั้น แม้ว่าจะต้องเสียเวลามากกับความพยายามในการสร้างวิสัยทัศน์ ร่วมกัน แต่ก็จำเป็นจะต้องทำให้เกิดขึ้น หรือถ้าสมาชิกมีวิสัยทัศน์ส่วนตัวอยู่แล้ว ก็ต้องปรับให้สอดคล้อง กับวิสัยทัศน์ของเครือข่ายให้มากที่สุดแม้จะไม่สอดคล้องกันแบบสนิทจนเป็นภาพเดียวกัน แต่อย่างน้อยก็ควร สอดรับไปในทิศทางเดียวกัน

6.2.3 มีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคนในเครือข่าย (Stakeholders Participation)

การมีส่วนร่วมของสมาชิกในเครือข่าย เป็น กระบวนการที่สำคัญมากในการพัฒนาความเข้มแข็ง ของเครือข่าย เป็นเงื่อนไขที่ทำให้เกิดการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และร่วมลงมือกระทำอย่างเข้ม แข็ง ดังนั้น สถานะของสมาชิกในเครือข่ายควรมีความเท่าเทียมกัน ทุกคนอยู่ในฐานะ "หุ้นส่วน (Partner)" ของเครือข่าย เป็นความสัมพันธ์ในแนวนอน (Horizontal Relationship) คือความสัมพันธ์อันดีเพื่อน มากกว่าความสัมพันธ์ในแนวตั้ง (Vertical Relationship) ในลักษณะเจ้านายลูกน้อง ซึ่งบางครั้งก็ ทำได้ยากในทางปฏิบัติเพราะต้องเปลี่ยนกรอบความคิดของสมาชิกในเครือข่ายโดยการสร้างบริบท แวดล้อมอื่นๆ เข้ามาประกอบ แต่ถ้าทำได้จะสร้างความเข้มแข็งให้กับเครือข่ายมาก

6.2.4 มีการเสริมสร้างซึ่งกันและกัน (Complementary Relationship)

การรวมตัวเป็นเครือข่ายในลักษณะการแลกเปลี่ยน ต้องสกัดเอาส่วนดีหรือจุดแข็งของ แต่ละฝ่ายมาเรียนรู้และสนับสนุนกันและกัน เป็นการผนึกกำลัง (Synergy) องค์ประกอบที่จะทำให้ เครือข่ายดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง คือ การที่สมาชิกของเครือข่ายต่างก็สร้างความเข้มแข็งให้กันและกัน โดยนำจุดแข็งของฝ่ายหนึ่งไปช่วยแก้ไขจุดอ่อนของอีกฝ่ายหนึ่ง แล้วทำให้ได้ผลลัพธ์เพิ่มขึ้นในลักษณะที่ มากกว่า $1+1 = 2$ แต่ต้องเป็น $1+1 > 2$ เรียกว่าเป็น "พลังทวีคูณ" ผลลัพธ์ที่ได้จากการทำงานเป็น เครือข่ายต้องดีกว่าผลรวมที่เกิดจากการปล่อยให้ต่างคนต่างทำแล้วนำผลลัพธ์ของแต่ละคนมารวมกัน

6.2.5 มีปฏิสัมพันธ์กันในเชิงแลกเปลี่ยน (Interaction)

หากสมาชิกในเครือข่ายไม่มีการปฏิสัมพันธ์กันแล้ว ก็ไม่ต่างอะไรกับก้อนหินแต่ละก้อนที่รวมกัน อยู่ในถุง แต่ละก้อนก็อยู่ในถุงอย่างเป็นอิสระ ดังนั้นสมาชิกในเครือข่ายต้องทำกิจกรรมร่วมกัน

เพื่อก่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน เช่น มีการติดต่อกันผ่านทาง การเขียน การพบปะพูดคุย การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน หรือมีกิจกรรมประชุมสัมมนาร่วมกัน โดยที่ผลของการปฏิสัมพันธ์นี้ต้องก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเครือข่ายความมาด้วย

ลักษณะของปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกควรเป็นการแลกเปลี่ยนกัน (Reciprocal Exchange) มากกว่าที่จะเป็นผู้ให้หรือเป็นผู้รับฝ่ายเดียว (Unilateral Exchange) ยิ่งสมาชิกมีปฏิสัมพันธ์กันมากเท่าใด ก็เกิดความผูกพันระหว่างกันมากขึ้นเท่านั้น ทำให้การเชื่อมโยงมากขึ้น มีการเรียนรู้ระหว่างกันมากขึ้น สร้างความเข้มแข็งให้กับเครือข่าย

องค์ประกอบข้างต้นไม่เพียงแต่จะเป็นประโยชน์ในการนำไปช่วยจำแนกระหว่างเครือข่ายแท้ กับ เครือข่ายเทียมเท่านั้น แต่ยังแสดงให้เห็นถึงปัจจัยที่จะมีผลต่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายด้วย

6.2.6 มีการเกื้อหนุนพึ่งพากัน (Interdependent)

เป็นองค์ประกอบที่ทำให้เครือข่ายดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกัน การที่สมาชิกเครือข่ายตกอยู่ในสภาวะจำกัดทั้งด้านทรัพยากร ความรู้ เงินทุน กำลังคน ฯลฯ ไม่สามารถทำงานให้บรรลุเป้าหมายอย่างสมบูรณ์ได้ด้วยตนเองโดย ปราศจากเครือข่าย จำเป็นต้องพึ่งพาซึ่งกันและกัน ระหว่างสมาชิกในเครือข่าย การทำให้หุ้นส่วนของเครือข่ายยึดโยงกันอย่างเหนียวแน่น จำเป็นต้องทำให้หุ้นส่วนแต่ละคนรู้สึกว่าเขาหุ้นส่วน คนใดคนหนึ่งออกไปจะทำให้เครือข่ายล้มลงได้ การดำรงอยู่ของหุ้นส่วนแต่ละคนจึงเป็น สิ่งจำเป็นสำหรับการดำรงอยู่ของเครือข่าย การเกื้อหนุนพึ่งพากันในลักษณะนี้จะส่งผลให้สมาชิกมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันโดยอัตโนมัติ

6.2.7 มีความสนใจหรือมีผลประโยชน์ร่วมกัน (Mutual Interests/Benefits)

คำว่าผลประโยชน์ในที่นี้ครอบคลุมทั้งผลประโยชน์ ที่เป็นตัวเงินและผลประโยชน์ที่ไม่ใช่ตัวเงิน เป็นความต้องการ (Need) ของมนุษย์ในเชิงปัจเจก (อ่านเรื่องแรงจูงใจในคอนท่าย) อาทิเช่นเกียรติยศ ชื่อเสียง การยอมรับ โอกาสในความก้าวหน้า ความสุข ความพึงพอใจ ฯลฯ

สมาชิกของเครือข่ายเป็นมนุษย์ปุถุชนธรรมดาที่ต่างก็มีความต้องการเป็นของตัวเอง (Human Needs) ถ้าการเข้าร่วมเครือข่ายสามารถตอบสนองต่อความต้องการของเขาหรือมีผลประโยชน์ร่วมกัน ก็จะเป็นแรงจูงใจให้เขามามีส่วนร่วมในเครือข่ายมากขึ้น

ดังนั้น ในการที่จะดึงใครสักคนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของเครือข่าย จำเป็นต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ที่เขาจะได้รับจากการเข้าร่วม ถ้าจะให้ดีต้องพิจารณาล่วงหน้าก่อนที่จะร้องขอ ลักษณะของผลประโยชน์ที่สมาชิกแต่ละคนจะได้รับอาจแตกต่างกัน แต่ควรต้องให้ทุกคนและต้องเพียงพอที่จะเป็นแรงจูงใจให้เขาเข้ามามีส่วนร่วมในทางปฏิบัติได้จริง ไม่ใช่เป็นเข้ามาเป็นเพียงไม้ประดับเนื่องจากมีตำแหน่งในเครือข่าย แต่ไม่ได้ร่วมปฏิบัติภารกิจ เมื่อใดก็ตามที่สมาชิกเห็นว่าเขาเสียประโยชน์มากกว่าได้ หรือเมื่อ

เขาได้ในสิ่งที่ต้องการเพียงพอแล้ว สมาชิกเหล่านั้นก็จะออกจากเครือข่ายไปในที่สุด

6.3 ประเภทและรูปแบบของเครือข่าย

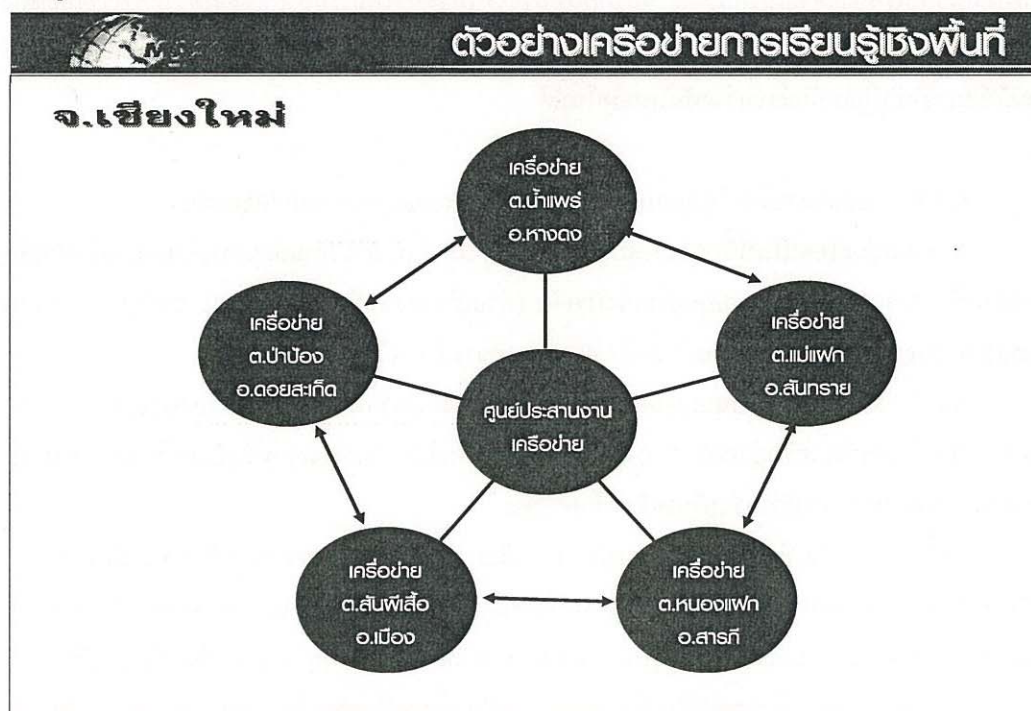
เครือข่ายมีรูปแบบมากมาย และมีบางคนพยายามจำแนกโดยใช้คุณลักษณะของสมาชิก พื้นที่ทางภูมิศาสตร์ กิจกรรมหลัก วัตถุประสงค์ และโครงสร้างของเครือข่าย เป็นเกณฑ์ อย่างไรก็ตาม เครือข่ายแต่ละเครือข่ายต่างมีจุดเริ่มต้นหรือถูกสร้างมาด้วยวิธีการต่างๆ กัน แต่ที่นิยมสามารถแบ่งชนิดของเครือข่ายออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

6.3.1 เครือข่ายเชิงพื้นที่

เป็นการรวมตัวของกลุ่ม องค์กร เครือข่าย ที่อาศัยพื้นที่ดำเนินการเป็นปัจจัยหลักในการทำงานร่วมกัน ได้แก่

- 1) การแบ่งเครือข่ายตามระบบการปกครองภาครัฐ
- 2) การแบ่งพื้นที่ตามความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติ

ลักษณะกระบวนการทำงานทั้งในแนวดิ่งและแนวราบ โดยมีการรวมศูนย์กิจกรรมเข้าสู่ส่วนกลาง และมีศูนย์ประสานงานย่อยในพื้นที่ขนาดเล็ก มักจะมีความเกี่ยวข้องกับนโยบายหรือการดำเนินงานของภาครัฐเป็นส่วนใหญ่ การจัดตั้งอยู่ในกรอบความคิดเดิมที่ใช้กลไกของรัฐผลักดันให้เกิดงานที่เป็นรูปธรรมโดยเร็ว

รูปที่ 6-1 ตัวอย่างเครือข่ายเรียนรู้เชิงพื้นที่

6.3.2 เครือข่ายเชิงประเด็นกิจกรรม

เป็นเครือข่ายที่ใช้ประเด็นกิจกรรม หรือสถานที่ที่เกิดขึ้นเป็นปัจจัยหลักในการรวมกลุ่มองค์กร โดยมองข้ามมิติเชิงพื้นที่ เช่น เครือข่ายความรับผิดชอบต่อสังคม เครือข่ายอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืน เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน เป็นต้น

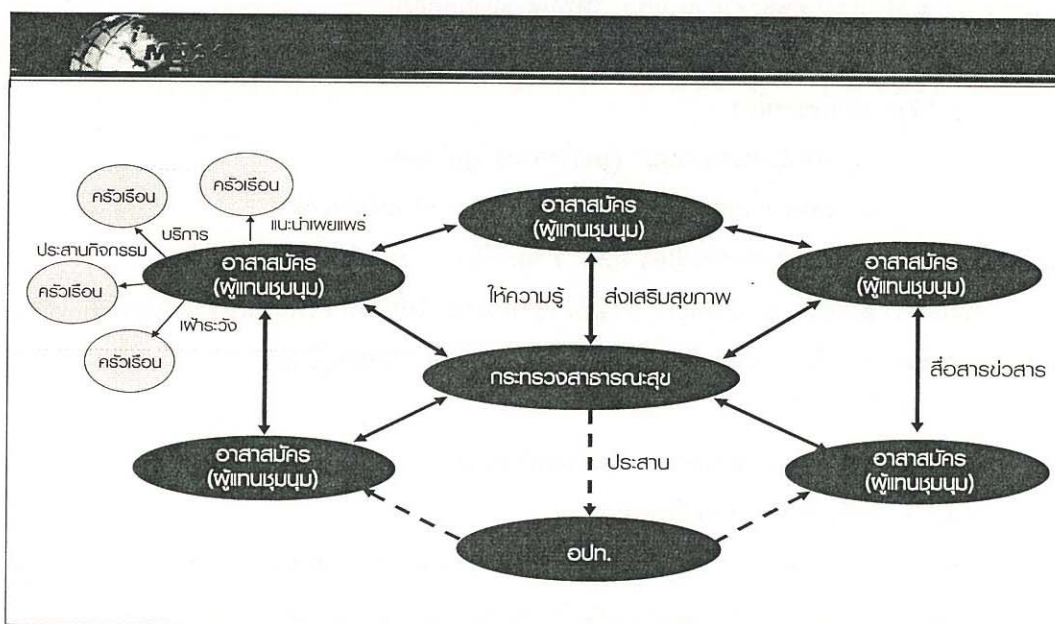
เครือข่ายชนิดนี้มักเกิดจากการที่ผู้คนมีใจตรงกัน ทำงานคล้ายคลึงกันหรือประสบกับสภาพปัญหาเดียวกันมาก่อน เข้ามารวมตัวกันเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดและประสบการณ์ ร่วมกันแสวงหาทางเลือกใหม่ที่ดีกว่า การดำรงอยู่ของกลุ่มสมาชิกในเครือข่ายเป็นแรงกระตุ้นที่เกิดขึ้นภายในตัวสมาชิกเอง (ฉันทะ) กิจกรรมการทำงานมีการประสานการเป็นลักษณะในแนวราบ แต่โครงสร้างความสัมพันธ์มีทั้งแนวดิ่งและแนวราบเครือข่าย

เครือข่ายประเภทนี้ มักใช้เวลาก่อร่างสร้างตัวที่ยาวนาน แต่เมื่อเกิดขึ้นแล้ว มักจะเข้มแข็ง ยั่งยืน และมีแนวโน้มที่จะขยายตัวเพิ่มขึ้น ตัวอย่างเครือข่ายเชิงประเด็นกิจกรรม ได้แก่

1) เครือข่ายอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) (Village Health Volunteer)

เป็นรูปแบบหนึ่งของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดูแลสุขภาพของตนเอง ครอบครัว และชุมชน โดยผ่านกระบวนการอบรมให้ความรู้จากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข และการปฏิบัติงานด้วยความเสียสละต่อประชาชนในหมู่บ้าน กระทรวงสาธารณสุขได้เริ่มดำเนินงานมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2520 ปัจจุบันมีจำนวนอาสาสมัครครอบคลุมหมู่บ้านในชนบทและชุมชนเมืองกว่า 8 แสนคน

1.1) โครงสร้างความสัมพันธ์เครือข่าย อสม.

รูปที่ 6-2 โครงสร้างความสัมพันธ์เครือข่ายอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)

1.2) บทบาทหน้าที่ อสม.

เป็นผู้นำการดำเนินงานพัฒนาสุขภาพอนามัย และคุณภาพชีวิตของประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change Agents) พฤติกรรมด้านสุขภาพอนามัยของประชาชนในชุมชน โดยมีหน้าที่ความรับผิดชอบดังนี้

- (1) เป็นผู้สื่อข่าวสารสาธารถระหว่างเจ้าหน้าที่และประชาชนในหมู่บ้าน
- (2) เป็นผู้ให้คำแนะนำถ่ายทอดความรู้แก่เพื่อนบ้านและแกนนำสุขภาพประจำครอบครัวในเรื่องต่างๆ
- (3) เป็นผู้ให้บริการสาธารถแก่ประชาชน
- (4) ฝัาระวังและป้องกันปัญหาสาธารถในหมู่บ้าน
- (5) เป็นผู้นำในการบริหารจัดการวางแผนแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชน โดยใช้งบประมาณหมวดอุดหนุนทั่วไปที่ได้รับจากกระทรวงสาธารถสุข หรือจากแหล่งอื่นๆ
- (6) เป็นแกนนำในการชักชวนเพื่อนบ้านเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนางานสาธารถสุขของชุมชนและพัฒนาคุณภาพชีวิต
- (7) คูแลสิทธิประโยชน์ด้านสาธารถสุขของประชาชนในหมู่บ้าน โดยเป็นแกนนำในการประสานงานกับกลุ่มผู้นำชุมชน และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) กระตุ้นให้มีการวางแผนและดำเนินงานเพื่อพัฒนางานสาธารถสุขของหมู่บ้าน

1.3) ประเภทและจำนวน อสม. ในพื้นที่ แบ่งออกเป็น

- (1) พื้นที่ชนบท : อสม. 1 คน ต่อ 8 - 15 หลังคาเรือน
- (2) พื้นที่เขตเมือง
 - เขตชุมชนหนาแน่น (ชุมชนตลาด) ไม่มี อสม.
 - เขตชุมชนแออัด อสม. 1 คน ต่อ 20 - 30 หลังคาเรือน
 - เขตชุมชนชานเมือง อสม. 1 คน ต่อ 8 - 15 หลังคาเรือน

ดังนั้น ในหมู่บ้าน/ชุมชนหนึ่งๆ อาจมีจำนวน อสม. ไม่เท่ากันขึ้นอยู่กับจำนวนหลังคาเรือนของหมู่บ้าน/ชุมชนนั้นๆ โดยทั่วไปจะมี อสม. ประมาณ 10 - 20 คนต่อหมู่บ้าน

6.4 ปัญหาและความจำเป็นของการสร้างเครือข่าย

6.4.1 ความจำเป็นที่ต้องมีเครือข่าย

เครือข่ายในการพัฒนาจะไม่จำเป็น ถ้าคนหรือองค์กรมีการติดต่อสัมพันธ์กันกับคนหรือองค์กรในสาขาเดียวกัน ทั้งแนวดิ่งและแนวราบอยู่แล้วเป็นอย่างดี (เช่น มีการติดต่อกันระหว่างหน่วยงานวิจัย หน่วยงานพัฒนา หน่วยงานฝึกอบรม หน่วยงานส่งเสริม และหน่วยงานสนับสนุนโครงการพัฒนาชนบท)

หรือองค์กรต่างๆ ทราบถึงสิ่งที่เป็นจริงเกี่ยวกับนโยบาย ผลการวิจัยและการดำเนินงานในที่ต่างๆ ทราบถึงแหล่งวิชาการ แนวทางการพัฒนาทางการบริหาร สังคม เศรษฐกิจต่างๆ ของประเทศ รวมทั้งข้อดีข้อเสียของแต่ละแหล่ง และแต่ละแนวทางการพัฒนา มีทรัพยากรที่จะดำเนินงานของตนเอง สามารถร่วมมือกับเพื่อนในวงการเดียวกันในหนทางที่องค์กรของคนจะได้รับประโยชน์ หรือทำให้รัฐบาล องค์กร และชุมชนรับฟังข้อเสนอแนะขององค์กรของคนได้อยู่แล้ว

แต่ในความเป็นจริงไม่ใช่เช่นนั้น หน่วยงานพัฒนาไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานพัฒนาเอกชนหรือหน่วยงานพัฒนาของรัฐ ต่างหน่วยต่างทำงานกันไปไม่เคยเกี่ยวข้องกับหน่วยงานที่ทำงานคล้ายคลึงกันยุ่งอยู่กับการแก้ปัญหาวันต่อวัน เพื่อให้หน่วยงานของคนอยู่รอด มีการทำงานซ้ำซ้อนกันในพื้นที่เดียวกัน แต่ละหน่วยงานก็มีการส่งข่าวสารข้อมูลไหลเวียนกันอยู่ภายในหน่วยงานของตน และข้อมูลข่าวสารมีค่อนข้างจำกัด การทำงานใช้กรอบความคิดหรือหลักการเฉพาะที่เคยใช้อย่างใดอย่างหนึ่ง พัฒนาในสาขาแคบๆ และเป็นไปตามนโยบายขององค์กร หรือแม้แต่องค์กรชุมชนในหมู่บ้านเดียวกันก็ต่างกลุ่มต่างทำงานของคนไปไม่เคยคิดช่วยเหลือกิจการของกันและกัน ไม่เคยให้คำปรึกษาหารือซึ่งกันและกัน ก็มียุ่อยู่มากมาย

เมื่อเป็นเช่นนี้ ในยามที่ต้องการเครื่องมือในการพัฒนา ซึ่งอาจเป็นปัจจัยนำเข้า เทคโนโลยี การฝึกอบรม แนวความคิดในการวิจัย ข้อเสนอโครงการ หรืออื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในกิจกรรมการพัฒนาบุคคล หรือองค์กรก็จะใช้สิ่งต่างๆ ที่พอจะหาได้ใกล้มือ และอาจมีการออกแบบใหม่ หรือสร้างชิ้นใหม่ถ้าจำเป็น ซึ่งต้องเสียเวลาค้นหายาวนาน

เครือข่ายสามารถช่วยแก้ปัญหาข้างต้นได้ ด้วยการเปิดโอกาสให้บุคคลและองค์กรได้แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร รวมทั้งบทเรียนและประสบการณ์กับบุคคลหรือองค์กรที่อยู่นอกหน่วยงานหรือองค์กรของคน และให้ความร่วมมือซึ่งกันและกัน

6.4.2 ปัญหาทั่วไปของเครือข่าย

การพัฒนางานหรือการแก้ปัญหาใดๆ ที่ใช้วิธีดำเนินงานในรูปแบบที่สืบทอดกันเป็นวัฒนธรรมภายในกลุ่มคน หน่วยงาน หรือองค์กรเดียวกัน จะมีลักษณะไม่ต่างจากการปิดประเทศที่ไม่มีการติดต่อสื่อสารกับภายนอก การดำเนินงานภายใต้กรอบความคิดเดิม อาศัยข้อมูลข่าวสารที่ไหลเวียนอยู่ภายในใช้ทรัพยากรหรือสิ่งอำนวยความสะดวกที่พอจะหาได้ใกล้มือ หรือถ้าจะออกแบบใหม่ก็ต้องใช้เวลาอย่างมาก จะเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนางานอย่างยิ่งและไม่อาจแก้ปัญหาที่ซับซ้อนได้ เครือข่ายมักเผชิญกับปัญหาในการจัดระเบียบองค์กรไม่น้อย บางแห่งก็มีปัญหาในแง่ของโครงสร้างและการเงิน บางแห่งมีปัญหาด้านบุคคลที่เกี่ยวข้องในเครือข่าย ปัญหาที่นำมาเสนอในที่นี้ไม่ได้จัดว่าปัญหาใดมีความสำคัญกว่าปัญหาใดดังเช่น

1) การขาดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน

โดยทั่วไปเครือข่ายจะเกิดขึ้นมาจากความต้องการจำเป็นบางอย่างของกลุ่มบุคคลหรือองค์กรจำนวนหนึ่ง ซึ่งความต้องการจำเป็นดังกล่าวจะถูกนำมากำหนดเป็นวัตถุประสงค์ของเครือข่าย แต่ก็มีเครือข่ายบางแห่งไม่เคยมีการกำหนดเป้าหมายวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนไว้เลย เมื่อเครือข่ายไม่มีทิศทางวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน บุคคลหรือองค์กรสมาชิกที่มีความเข้มแข็งกว่า ก็มีโอกาสเข้ามาครอบงำชักจูงเครือข่าย ไปในทางที่เป็นประโยชน์เฉพาะกับบุคคลหรือองค์กรที่มีอำนาจมากกว่านั่นเอง นอกจากนี้ การไม่มีวัตถุประสงค์ของเครือข่ายที่ชัดเจนยังทำให้การติดตามประเมินผลเครือข่ายไปได้อย่างยาก เพราะไม่รู้ว่าะวัดผลสัมฤทธิ์ของเครือข่ายที่ตรงไหน อีกทั้งเป็นการยากที่จะคงไว้ซึ่งประโยชน์ของมวลสมาชิกเครือข่ายลักษณะนี้ให้ผลต่อสมาชิกที่สามารถวัดได้นั้นน้อยมาก

2) ความไม่เท่าเทียมกันของสมาชิก

เครือข่ายที่มีสมาชิกหลากหลายประเภทหรือ มีความแตกต่างมากระหว่างฐานะ ขนาด ความเข้มแข็ง และสถานภาพอื่นๆ ของสมาชิก ยากที่จะทำให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในเครือข่ายโดยเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะความแตกต่างในลักษณะของการมีอำนาจเหนือกันตามลำดับชั้น องค์กรใหญ่ที่มีทุนมาก และมีผู้นำองค์กรที่มีความรู้สูง มีความเชื่อมั่นในตัวเอง มีแนวโน้มที่จะครอบงำองค์กรที่มีขนาดเล็กกว่า

การมีความคิดและอุดมการณ์ในระดับต่างกันอาจเป็นประโยชน์ต่อเครือข่าย และกระตุ้นให้เกิดความกดดันในทางที่สร้างสรรค์ และเกิดการถกเถียงกันอย่างมีชีวิตชีวาระหว่างสมาชิกเครือข่าย อย่างไรก็ตาม เมื่อคนที่มีความคิดเข้มแข็งกว่า หรือเสียงดังกว่า บังเอิญมีความคิดที่ขัดแย้งกับคนอื่น คนพวกนี้อาจทำให้การประชุมและความคืบหน้าของการอภิปรายหยุดชะงักลงได้ ซึ่งเหตุการณ์เหล่านี้อาจนำไปสู่การสร้างพันธมิตรกลุ่มใหญ่ โดยสมาชิกที่รู้สึกว่าจะถูกข่มขู่แบบไม่ยุติธรรม จึงเบื่อ และชวนกันออกจากเครือข่ายไป

3) การครอบงำ

เครือข่ายสามารถถูกครอบงำได้โดยง่ายจากองค์กร กลุ่มผลประโยชน์ หัวคะแนนนักการเมือง กลุ่มชาติพันธุ์ นักวิชาการ หรือผู้มีอิทธิพลอื่นๆ

บ่อยครั้งที่เครือข่ายเริ่มจากคนไม่กี่คน หรือองค์กรหนึ่งที่ต้องการหาคนที่มีความคิดตรงกันมาเป็นพวก สถานภาพสมาชิก และกิจกรรมเครือข่ายจึงเป็นไปตามความพอใจของกลุ่มผู้ก่อตั้งหรือกลุ่มที่มีอิทธิพลครอบงำเครือข่าย ความอิจฉาริษยาและความพอใจกันระหว่างบุคคลหรือองค์กรอาจนำไปสู่การแยกตัวออกมาอย่างเด็ดขาดของบางคนหรือบางองค์กร

เมื่อกระบวนการครอบงำเริ่มขึ้น เป็นเรื่องยากที่จะหยุด เพราะสมาชิกภาพ หน้าที่ของเครือข่าย และระเบียบวาระการประชุมเครือข่าย ถูกควบคุมโดยกลุ่มๆ หนึ่ง บุคคลหรือองค์กรที่รู้สึกว่าจะถูกครอบงำหรือถูกกีดกันมีโอกาสน้อยมากที่จะเปลี่ยนแปลงเครือข่าย คนพวกนี้อาจเลิกยุ่งเกี่ยวกับกิจการของ

เครือข่าย หรืออาจก่อวินและเป็นปรปักษ์อย่างรุนแรงกับเครือข่าย เมื่อไม่สามารถเปลี่ยนแปลงอะไรในเครือข่ายได้ เขาก็อาจแยกตัวออกไปสร้างหรือเข้าร่วมในเครือข่ายกัน

4) การรวมศูนย์และระบบราชการ

การรวมศูนย์เกิดขึ้นเมื่อผู้ประสานงานของเครือข่าย เลขานุการ คณะทำงาน และคณะกรรมการเริ่มควบคุมและดำเนินการเครือข่ายในนามของตนเอง มากกว่าการประสานงานและอำนวยความสะดวกให้กับกิจกรรมของสมาชิก การตัดสินใจรวมศูนย์และการติดต่อสื่อสารภายในเครือข่ายดำเนินการโดยเลขานุการเครือข่าย กิจกรรมเครือข่ายแบบอิสระถูกมองว่าไม่ใช่เรื่องของเครือข่าย และไม่ได้รับการสนับสนุน เครือข่ายจำนวนมากที่เริ่มต้นแบบไม่เป็นทางการมักจะถูกรวมศูนย์ อีกนัยหนึ่ง เครือข่ายที่สร้างขึ้นโดยองค์กรเจ้าของทุนอุดหนุนและสถาบันระหว่างประเทศมักมีการรวมศูนย์ บางเครือข่ายพยายามอย่างหนักที่จะดึงหน้าที่และกิจกรรมออกมาจากศูนย์กลางให้เป็นเครือข่ายที่สมาชิกมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง แต่บางเครือข่ายก็คิดถึงการรวมอำนาจ และองค์กรเจ้าของทุนก็มักจะใช้อำนาจเหนือเครือข่ายหุ้น

การรวมศูนย์มักจะมีความสัมพันธ์กับความเป็นราชการ เครือข่ายที่เลขานุการ ผู้ประสานงาน หรือคณะกรรมการเริ่มเพิ่มความหวงใยต่อการรักษาอาคารสำนักงาน ยึดครองการติดต่อและส่งจดหมายข่าว กิจกรรมสร้างเครือข่ายระหว่างสมาชิกก็จะลดลง และสมาชิกที่แข็งขันของเครือข่ายก็เฉื่อยชาลง คนภายนอกอาจไม่รู้ถึงปัญหาลักษณะนี้ เพราะสำนักงานของเครือข่ายมีกิจกรรมแข่งขัน และจำนวนบัญชีรายชื่อสมาชิกคู่มือจำนวนมาก

อันตรายของการรวมศูนย์อำนาจจะชัดเจนขึ้นเมื่อเลขานุการหรือผู้ประสานงานเครือข่ายเริ่มเฉื่อยชาลงในช่วงหนึ่ง (อาจเนื่องจากงานมากเกินไป ป่วยไข้ หมดทุนดำเนินงาน หรือไปทำงานอื่น) เครือข่ายทั้งหมดถึงกับสลายโดยสิ้นเชิงได้ เพราะไม่มีใครรู้สึกว่าเขาตนเองมีอำนาจหน้าที่ที่จะเริ่มการประชุมหรือเริ่มกิจกรรมขึ้นมาใหม่

5) การขาดทรัพยากร

บ่อยครั้งที่เครือข่ายประสบปัญหาอันเนื่องจากการขาดเงินทุนสำหรับกิจกรรมและการประสานงานภายในเครือข่าย ขณะที่สมาชิกเตรียมที่จะสละเวลาให้กับการทำงานในนามของเครือข่าย แต่ก็มักจะไม่มีความเพียงพอในเครือข่ายระดับชาติ สมาชิกอาจพบว่าการเดินทางไปยังเมืองหลวงเพื่อเข้าร่วมประชุมหรือการไปเยี่ยมเพื่อนที่ทำงานในชนบทที่ห่างไกลนั้นต้องมีค่าใช้จ่ายในการเดินทางจำนวนมาก ยิ่งเป็นการเดินทางไปต่างประเทศยิ่งเป็นไปได้ยากที่จะให้สมาชิกแต่ละคนออกค่าใช้จ่ายเอง ดังนั้นเครือข่ายต้องหาทุนเพื่อสนับสนุนการเดินทางของสมาชิกที่จะมาร่วมในกิจกรรมของเครือข่าย มิฉะนั้นสมาชิกที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีเท่านั้นที่จะมาร่วมในกิจกรรมของเครือข่ายอย่างสม่ำเสมอ สมาชิกที่ไม่มีทุนไม่สามารถทำได้

6) การจัดการทรัพยากรของเครือข่าย

เครือข่ายที่ได้รับเงินอุดหนุนมีแนวโน้มที่จะบริหารเงินอุดหนุนตามรูปแบบที่แหล่งทุนต้องการ อย่างไรก็ตาม การกระจายเงินต้องทำอย่างยุติธรรมและเท่าเทียมกัน มิฉะนั้นอาจเกิดความอิจฉาริษยา และความไม่พอใจระหว่างสมาชิกได้ สมาชิกเครือข่ายทั้งที่มีฐานะดีและไม่ดีต่างก็จะขอเงินอุดหนุน เพื่อการศึกษา การเดินทางไปต่างประเทศ และอุดหนุนโครงการ คำร้องจากคนที่อยู่ส่วนกลาง เช่น ผู้ประสานงานหรือเลขานุการมักจะได้รับการพิจารณาอนุมัติให้เป็นอันดับต้น ตามด้วยกลุ่มคนที่มีอิทธิพล ในเครือข่าย สมาชิกที่ติดต่อกันได้ง่าย เหล่านี้ อาจทำให้เกิดความไม่เข้าใจกันในเครือข่ายได้

7) ข้อมูลข่าวสารในเครือข่าย

ขณะที่เครือข่ายสามารถกระจายข้อมูลข่าวสารที่มีคุณค่าระหว่างบุคคลไปยังบุคคลต่างๆ ได้ อย่างเสรี ข้อมูลข่าวสารบางเรื่องอาจเชื่อถือไม่ได้ และบางเรื่องก็อาจผิดไปจากความเป็นจริงเลยก็ได้ ถ้าไม่มีบรรยากาศที่เอื้ออำนวยให้คนซักถามหรือวิพากษ์วิจารณ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ข่าวสาร ภายในเครือข่าย ก็อาจทำให้ข่าวสารผิดๆ ถูกๆ กระจายไปทั่วในหมู่เพื่อนฝูงระหว่างการประชุม เครือข่ายได้ เป็นการยากที่สมาชิกเครือข่ายและผู้ประสานงานจะแยกแยะความแตกต่างระหว่าง รายงานที่ถูกต้อง และไม่ถูกต้อง

8) การแข่งขัน

เครือข่ายสามารถถูกระทบจากการแข่งขันของเครือข่ายหรือองค์กรอื่นที่มีงานคาบเกี่ยว ซึ่งอาจ นำไปสู่การร่วมมือกัน แต่ก็อาจนำไปสู่การแข่งขันเพื่อให้ได้รับการยอมรับ การสนับสนุนทรัพยากร และการเพิ่มจำนวนสมาชิกได้เช่นกัน แหล่งทุนสามารถใช้จำนวนเครือข่ายที่มีให้เลือกเป็นข้ออ้างที่จะไม่ให้ทุน สนับสนุนกิจกรรมของเครือข่ายที่คล้ายคลึงกัน

องค์กรที่มีทุนมาก เมื่อไม่ชอบเครือข่ายบางแห่ง ก็อาจใช้ความเป็นผู้อุดหนุนชักจูงสมาชิก ให้ไปร่วมการประชุมของเครือข่ายอื่น นักวิชาการที่มีภารกิจมากมายมักมีเวลาน้อยที่จะให้กับการสร้าง เครือข่าย และการแข่งขันก็ยังเป็นตัวการสำคัญในการทำลายเครือข่ายเล็กๆ ที่มีทุนน้อยๆ อีกด้วย

9) การแทรกแซงของแหล่งทุน

แหล่งทุนมักใช้พลังงานทางการเงินของตนที่มีอิทธิพลเหนือนโยบายของเครือข่าย ซึ่งทำได้ง่าย โดยใช้อคติในการวิจารณ์ผลการดำเนินงานของเครือข่าย การร่วมประชุม และการตรวจสอบคัดค้านแก้ไข เอกสารประชาสัมพันธ์ของเครือข่าย

สมาชิกเครือข่ายมักจะถูกแทรกแซงโดยแหล่งทุนและตัวแทนของสถาบันเจ้าของทุน แกนนำของ เครือข่ายมักไม่ค่อยจะได้แย้งกับคนเหล่านั้นนัก ทั้งนี้ไม่เพียงแต่มุ่งให้เครือข่ายได้รับการอุดหนุนเท่านั้น

แต่ยังหวังความช่วยเหลือในอาชีพและในโครงการของตัวเองอีกด้วย แม้ว่าสถาบันที่ให้การดูแลนั้น จะไม่ได้เข้าแทรกแซงอำนาจอิสระของเครือข่ายอย่างเป็นทางการนัก แต่เป็นที่ทราบกันดีว่าตัวแทนสถาบัน ชอบแสดงอำนาจและทำลายศักยภาพในการทำงานของเครือข่าย

ในกรณีร้ายแรง คือ แหล่งทุนสามารถปิดเครือข่ายได้โดยสิ้นเชิงโดยการตัดความช่วยเหลือ อิทธิพลของแหล่งทุนประเภทบุคคลและองค์กรจะมีน้อยลงถ้าเครือข่ายเปิดรับการช่วยเหลือจากแหล่งทุนหลายๆ แห่ง

10) การติดตามและประเมินผล

การติดตามและประเมินผลเครือข่ายมีค่อนข้างน้อย เนื่องจากธรรมชาติของเครือข่ายคือ ความไม่เป็นระบบ และมีโครงสร้างหลวมที่มุ่งเน้นความก้าวหน้าในอนาคต ไม่ใช่ประสบการณ์ในอดีต เครือข่ายที่มีการเคลื่อนไหวเข้มข้น มักมุ่งที่จะสร้างเครือข่ายและสร้างงานมากกว่าจะสะท้อนเวลาและทรัพยากรมาคิดหน้าคิดหลัง เครือข่ายที่ไม่มีประสิทธิภาพก็ไม่อยากเสี่ยงต่อการเปิดโอกาสให้กับการวิพากษ์วิจารณ์ แม้ว่ากระบวนการประเมินตนเองแบบไม่เป็นทางการจะเป็นเพียงการตรวจสอบและวิพากษ์ตนเองเท่านั้นก็ตาม

เครือข่ายที่มีการจัดตั้งแบบรวมศูนย์บางแห่งพยายามจะทำการประเมินผล โดยสำรวจความคิดเห็นของสมาชิก ทบทวนข้อมูลข่าวสารที่มีและหลักฐานการเปลี่ยนแปลง การตรวจสอบข้อมูลจากกลุ่มเพื่อน และบันทึกการตีพิมพ์เผยแพร่และการอ้างอิง บางแห่งใช้การประเมินภายในแบบมีส่วนร่วม และการวิเคราะห์ข้อจำกัดและโครงการจากบุคคลภายนอกเครือข่าย

แม้จะเป็นเครือข่ายรวมศูนย์ที่มีการจัดโครงสร้างอย่างดี ยังพบว่า เป็นการยากที่จะนิยามตัวชี้วัดความสำเร็จของเครือข่ายและคุณลักษณะของผลและประโยชน์ของการสร้างเครือข่ายให้มีความเที่ยง

ข้อมูลเชิงปริมาณสามารถใช้ได้ในการวัดผลการดำเนินงานของเครือข่าย เช่น จำนวนสมาชิก จำนวนจดหมายข่าว จำนวนจดหมายตอบรับ การจัดการประชุม ฯลฯ แต่ตัวเลขเหล่านั้นไม่ได้บ่งบอกถึงคุณภาพ สมาชิกที่เข้มแข็งในเครือข่ายจำนวน 100 คน ย่อมดีกว่าสมาชิกจำนวน 1,000 คน ในบัญชีรายชื่อ การจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการที่เข้มข้นเพียง 1 ครั้ง หรือการเผยแพร่ข่าวสารที่มีคุณค่าต่อสมาชิก ย่อมดีกว่าการประชุมเรื่องพื้นๆ 2 ครั้ง เป็นต้น จำนวนอาจทำให้เกิดแนวความคิดกว้างๆ ถึงระดับกิจกรรมของเครือข่าย แต่ไม่ได้ให้ความรู้สึกที่เพียงพอถึงเรื่องของประสิทธิภาพ

การประเมินผลยังเป็นเรื่องยาก เพราะอาจมีความผิดพลาดคลาดเคลื่อนในการประเมิน อันเนื่องมาจากการวัดกิจกรรมที่มองเห็น โดยไม่สามารถทราบถึงการกระทำและสิ่งที่ได้รับอีกมากมาย ที่มองไม่เห็น (Iceberg Effect) หรือการวัดผลของการทำกิจกรรมโดยไม่ทราบว่าผลที่เกิดขึ้นไม่ใช่เป็นเพราะการปฏิบัติงานของผู้นำเครือข่าย แต่เป็นเพราะสิ่งที่เกิดขึ้นหลังจากการปฏิบัติงานในรอบแรก และมีการเปลี่ยนจุดเน้นและวิธีการทำงาน รวมทั้งอาจมีการติดต่อและร่วมมือกันในภายหลังอีกครั้งหนึ่ง (Snowball Effect) โดยที่ผู้นำเครือข่ายไม่ทราบ

11) ข้อจำกัดทางการเมือง

เครือข่ายระดับชาติและเครือข่ายระหว่างประเทศต้องดำเนินการภายใต้ขอบเขตทางการเมืองของประเทศหรือภูมิกาณนั้น ความไม่มั่นคงและการถูกควบคุมจึงเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นทั่วไปในการทำงานของเครือข่าย ในบางประเทศการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างบุคคลจะถูกมองด้วยความเคลือบแคลงสงสัย และการติดต่อกัน การแจกจ่ายจดหมายข่าว การทัศนศึกษา การร่วมประชุมเชิงปฏิบัติ ต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐบาล

การไม่มีความอดทนต่อการถูกกล่าวหาที่เป็นเรื่องธรรมดาเช่นกัน จึงเป็นเรื่องยากที่เครือข่ายจะกำหนดนโยบายของตนโดยปราศจากการขัดขวางจากรัฐบาล

6.4.3 การสร้างเครือข่าย

การสร้างเครือข่าย หมายถึงการทำให้มีการติดต่อ สนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และการร่วมมือกันด้วยความสมัครใจ การสร้างเครือข่ายควรสนับสนุนและอำนวยความสะดวก ให้สมาชิกในเครือข่ายมีความสัมพันธ์กันฉันท์เพื่อน ที่ต่างก็มีความเป็นอิสระมากกว่าสร้างการคบค้าสมาคมแบบพึ่งพิง นอกจากนี้การสร้างเครือข่ายต้องไม่ใช่การสร้างระบบติดต่อด้วยการเผยแพร่ข่าวสารแบบทางเดียว เช่น การส่งจดหมายข่าวไปให้สมาชิกตามรายชื่อ แต่จะต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกันด้วย

1) ปรัชญาการสร้างเครือข่าย

การสร้างเครือข่ายต้องคำนึงถึงเสมอว่า "เครือข่าย" เป็นกระบวนการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ การนำเครือข่ายต้องมี LINK หมายถึง "การเชื่อมโยง"

L — Learning มีการเรียนรู้

I — Investment มีการร่วมลงทุน

N — Nature มีความเป็นธรรมชาติ

K — Keep Relationship การรักษาสัมพันธ์ภาพ

2) ยุทธวิธีสร้างเครือข่าย (1P 3C)

Participation = การมีส่วนร่วม

Cooperation = การให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ

Coordination = การประสานงานให้ราบรื่น

Collaboration = การประสานความร่วมมือ ร่วมใจ

6.4.4 การสร้างเครือข่ายอย่างยั่งยืน

การสร้างความยั่งยืนให้เกิดขึ้นกับเครือข่าย ต้องเน้นในเรื่องการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมของกลุ่มสมาชิกหรือภาคีร่วม โดยเป้าหมายสูงสุดเพื่อให้เครือข่ายสามารถพึ่งพาตนเองได้ ข้อเสนอแนะใน

การพัฒนาเครือข่าย เพื่อความยั่งยืน สามารถดำเนินการได้ใน 7 ขั้นตอน ดังนี้

1) การศึกษาวิเคราะห์กลุ่ม

- (1) ศึกษาสถานการณ์เรามีคืออะไร เราเป็นอย่างไร มีทรัพยากรอะไรบ้าง ปัญหาที่กลุ่มต่างๆ พบมีอะไรบ้าง
- (2) ค้นหากลุ่มเป้าหมายที่สนใจร่วมกัน
- (3) ค้นหาภาคีองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ภาครัฐหรือองค์กรใดแต่ละองค์กรมีบทบาทหน้าที่อย่างไร

2) การคัดเลือกผู้นำ

การพัฒนาสมาชิกแกนนำที่มีประสิทธิภาพ จะเป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่กลุ่มสมาชิกเครือข่ายอื่นๆ เป็นที่ยอมรับและเชื่อถือจากคนภายนอก เป็นสิ่งจูงใจที่ทำให้คนภายนอกอยากเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของเครือข่ายมากขึ้น สมาชิกแกนนำจะต้องมีการพัฒนากลุ่มเพื่อให้มีความเข้มแข็ง มีคุณภาพสูง มีความเป็นทีม ประสิทธิภาพสูง มีการรวมตัวของสมาชิกในกลุ่มสูง มีการสื่อสารทั่วถึงและโปร่งใส มีความไว้วางใจเชื่อใจระหว่างสมาชิก ใช้กระบวนการการตัดสินใจแบบให้ทุกคนมีส่วนร่วม เคารพความคิด เห็นซึ่งกันและกัน มีการประสานงานระหว่างสมาชิกให้ครบถ้วนไม่ตกหล่นและเป็นเอกภาพ ประสานงานกับองค์กรภายนอกเครือข่ายได้เป็นอย่างดี เช่น

ผู้จัดการเครือข่าย ควรมีหน้าที่ในการดูแลรักษาเครือข่ายดังต่อไปนี้

- (1) ช่วยสร้างแรงจูงใจและกระตุ้นสมาชิกรวมตัวกันทำงาน โดยมีกิจกรรมเป็นสื่อ เช่น การประชุมประจำปี การจัดเวทีแลกเปลี่ยนข้อมูล การแก้ปัญหาร่วมกัน การวางแผน และดำเนินการจัดกิจกรรมใหม่
- (2) สมาชิกแกนนำต้องเปิดโอกาสให้มีการสื่อสารระหว่างกัน ส่งข่าวผ่านจดหมายข่าวของเครือข่าย มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน เก็บรวบรวมข้อมูลและตั้งเป็นศูนย์ข้อมูลของเครือข่ายเพื่อให้สมาชิกเข้าถึง
- (3) สร้างความรักความผูกพันและความไว้วางใจระหว่างคนในกลุ่มสมาชิก เริ่มจัดกิจกรรมง่ายๆ ที่มีโอกาสประสบความสำเร็จร่วมกันก่อน มีกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรในกลุ่มสมาชิกเป็นประจำ จัดเวทีให้มีการพูดคุยกันอย่างตรงไปตรงมา เมื่อเกิดปัญหาขัดแย้งระหว่างกลุ่มสมาชิก จัดกิจกรรมส่งต่องานที่เกี่ยวข้อง
- (4) จัดให้มีการกระบวนการตัดสินใจโดยให้สมาชิกทุกกลุ่มมีส่วนร่วม พยายามสร้างสภาพแวดล้อมให้มีการเสนอความคิดเห็นอย่างเป็นอิสระ ไม่รวบอำนาจ ควรแบ่งกันเป็นผู้นำตามความถนัด ทำการรวบรวมข้อมูลจากสมาชิกทุกกลุ่มก่อนการตัดสินใจเพื่อทำให้เกิดการยอมรับและเต็มใจที่จะนำผลการตัดสินใจของเครือข่ายไปปฏิบัติ
- (5) วางแผนในการประสานงานระหว่างสมาชิก และเชื่อมต่อกับเครือข่ายอื่นๆ จัดระบบ

การประสานงานให้คล่องตัวและทั่วถึง การประสานงานถือเป็นหน้าที่หลักของสมาชิก
แกนนำ เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการสนับสนุนทุกระดับให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

3) การสร้างจิตสำนึกในผู้นำ

แม้ว่าการมีส่วนร่วมในวงกว้างจะเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการทำงานของเครือข่าย แต่ก็ยังจำเป็นต้องมีกลุ่มแกนนำหรือผู้นำของเครือข่ายที่ปวารณาตัวเข้ามาทำหน้าที่ประสานงาน จัดการ และส่งกำลัง
บำรุงให้กับสมาชิก บุคคลหรือองค์กรที่เป็นกลุ่มแกนนำต้องคิดให้พ้นจากงานในองค์กรของตัวเอง เพราะ
ขณะนี้ตนเองทำหน้าที่ให้กับสมาชิกทั้งหมด ไม่ใช่ทำงานให้กับองค์กรของตัวเองเท่านั้น กลุ่มแกนนำ
ต้องไม่ติดอยู่กับกิจกรรมประจำวันขององค์กรตัวเอง และกลุ่มแกนนำต้องดำเนินกิจกรรมของเครือข่าย
ให้บังเกิดประโยชน์สูงสุด

เนื่องจากบุคคลและองค์กรที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาส่วนใหญ่รู้สึกถูกกดดันให้ต้องใช้เวลาและ
ทรัพยากรของคนไปในการทำงานให้กับเครือข่าย กิจกรรมของเครือข่ายจึงมักจะได้รับความเอาใจใส่
ก็เฉพาะเมื่อกิจกรรมดังกล่าวมีความสำคัญ ดังนั้น คนหรือองค์กรที่ปวารณาคนหรือได้รับการมอบหมาย
ให้เป็นกลุ่มแกนนำหรือผู้นำควรมองความสำเร็จของเครือข่ายในฐานะที่เป็นเป้าหมายสำคัญของชีวิตและ
อาชีพผลกระทบของกระบวนการสังคมบางอย่างที่มีต่อโลก (เช่น การรักษาระบบนิเวศ การเรียกร้อง
สิทธิสตรี และการเรียกร้องประชาธิปไตย) ส่วนใหญ่มีผลมาจากองค์กรเครือข่ายที่มีประสิทธิภาพสูง
ซึ่งดำเนินการโดยกลุ่มอาสาสมัครกลุ่มเล็กๆ ที่มีความตั้งใจอย่างแรงกล้านั่นเอง

กลุ่มแกนนำหรือผู้นำต้องทำหน้าที่เป็นตัวแทนของสมาชิกเครือข่าย มีการติดต่อสื่อสารกับ
สมาชิกทั่วไปอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้สามารถติดตามความคิดและความต้องการที่เปลี่ยนไปของสมาชิกได้ทัน
ถ้าไม่มีการติดต่อกัน กลุ่มแกนนำมีแนวโน้มเสี่ยงที่จะมุ่งไปสู่การรวมศูนย์อำนาจและแยกตัวออกจาก
สมาชิกมากขึ้นทุกที

ต้องมีกระบวนการเปลี่ยนกลุ่มผู้นำเครือข่ายขึ้นมาใหม่อย่างต่อเนื่อง อาจให้มีการหมุนเวียน
หน้าที่ความรับผิดชอบภายในเครือข่าย หรือให้มีการเลือกตั้งแบบประชาธิปไตยก็ได้

กลุ่มแกนนำหรือผู้นำควรมีการตรวจสอบความก้าวหน้าของเครือข่าย และสอดคล้องกับ
ความต้องการของสมาชิกเครือข่ายคนอื่นๆ อย่างสม่ำเสมอ โดยการวิพากษ์ตนเอง กลุ่มแกนนำควรมองวิธี
การที่จะทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่เครือข่าย และระบบการจัดการที่ให้สมาชิกมีส่วนร่วมมากที่สุด เพื่อ
ช่วยให้เครือข่ายดำรงกระบวนการวิธีการทำงานที่ใช้ได้จริง

4) การเกิดกลุ่มเรียนรู้

ในการจัดการเรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่ง ถ้าจะให้สมาชิกเครือข่ายได้เรียนรู้อย่างเข้าใจแล้ว กลุ่ม
แกนนำหรือผู้นำต้องจัดกิจกรรมให้สมาชิกเครือข่ายได้รับความรู้โดยการให้สมาชิกศึกษาหาความรู้จาก
กิจกรรมที่จัดให้ หรือเป็นการแลกเปลี่ยนกันระหว่างสมาชิก เน้นการช่วยเหลือร่วมมือกันในการทำ
กิจกรรม ส่วนมากมักเป็นเครือข่ายภายในชุมชนที่สมาชิกเครือข่ายทำกิจกรรมร่วมกัน ทำให้เกิดการช่วย

เหลือเกื้อกูลกันระหว่างกลุ่มในต่างพื้นที่

5) การเกิดกลุ่มกิจกรรม

เครือข่ายต้องริเริ่มกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์ต่อสมาชิก พลังขับเคลื่อนของเครือข่ายจะดำรงอยู่ได้ก็ด้วยการมีกิจกรรมที่ทำให้สมาชิกมีโอกาสพบปะสังสรรค์และแลกเปลี่ยนกัน ซึ่งเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นของสมาชิก

กิจกรรมอื่นๆ ก็จะนำไปสู่การเป็นเครือข่ายพื้นที่ ความคิดคักของเครือข่ายไม่สามารถรักษาไว้ได้ด้วยคำดำเนินการเพียงการส่งจดหมายข่าวถึงสมาชิก บัญชีรายชื่อสมาชิกที่มีจำนวนมาก ไม่ใช่สิ่งทดแทนการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดแบบเผชิญหน้า และการทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดระหว่างสมาชิกในเครือข่าย เพื่อการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

กิจกรรมที่ชัดเจนไม่ใช่ต้องเป็นการเตรียมการโดยกลุ่มแกนนำของเครือข่าย การให้สมาชิกสามารถจัดกิจกรรมเอง เป็นการเปิดทางให้เกิดความร่วมมือกันทั้งเครือข่าย ในเครือข่ายที่แข็งแกร่ง กิจกรรมของเครือข่ายจะเกิดขึ้นในวงกว้าง บางกิจกรรมดำเนินการโดยกลุ่มแกนนำ แต่หลายกิจกรรมทำโดยสมาชิกของเครือข่าย

6) การขยายผลกลุ่ม

เมื่อเครือข่ายมีการดำเนินงานร่วมกันและประสบผลสำเร็จเครือข่ายจะขยายผลโดย

- (1) ขยายสมาชิกเครือข่าย
- (2) ขยายกิจกรรมของเครือข่ายให้กว้างขวางมากขึ้นจากในระยะแรก
- (3) ขยายเครือข่ายกับภายนอก

7) การสร้างเครือข่าย

สร้างเครือข่ายการเรียนรู้เน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านความคิด ความรู้ หรือเทคนิคต่างๆ ในการจัดการ โดยวิธีการสร้างเครือข่ายเรียนรู้มีดังนี้

- (1) จัดเวทีแลกเปลี่ยน
- (2) พาไปศึกษาดูงาน
- (3) จัดฝึกอบรมให้ความรู้
- (4) การสาธิต
- (5) ทดลองดำเนินการ

6.4.5 กระบวนการทำงานของเครือข่ายเป็นอย่างไร

1) กระบวนการทำงานที่เชื่อมประสานจากจุดเล็กและขยายไปสู่หน่วยใหญ่

- (1) หาแนวร่วม
- (2) ประสานความร่วมมือ

- (3) สร้างความพร้อมในเรื่องข้อมูล การจัดการ และแนวร่วมที่หลากหลาย
- (4) รักษาพันธมิตร ความสัมพันธ์และการสื่อสารที่เป็นระบบ เพื่อให้เครือข่ายมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
- 2) การรักษาสัมพันธ์ภาพที่สร้างความรู้ ความหมายและโลกทัศน์ร่วมกัน
 - (1) การสื่อสารระหว่างสมาชิกและภาคีเพื่อให้ฝ่ายต่างๆ ได้มีโอกาสเรียนรู้และทำงานร่วมกัน
 - 3) การเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้และการปรับตัวเข้าหากันทั้งแนวคิดและวิถีปฏิบัติ โดยใช้เทคนิควิธีการต่างๆ เช่น การดูงาน การฝึกอบรม การพัฒนาผู้นำ การสรุปและประเมินผล ร่วมกัน
 - 4) การพัฒนากิจกรรมและการเคลื่อนไหวทางสังคม
 - (1) การกำหนดนโยบาย กิจกรรมที่ร่วมกันทำงาน มาตรการทางกฎหมาย ฯลฯ

6.5 การจัดการเครือข่ายตามวงจรชีวิตเครือข่าย

มีการจัดการเครือข่ายตามวงจรชีวิตของเครือข่าย 4 ขั้นตอน

6.5.1 ขั้นตระหนัก และการก่อตัวเครือข่าย

- 1) การศึกษาข้อมูลและสภาพการณ์
- 2) การสร้างศรัทธาและหาแนวร่วม
- 3) การเสนอให้เห็นประเด็นปัญหา
- 4) การแสวงหาข้อมูลทางเลือก
- 5) การค้นหาความต้องการและจุดร่วม
- 6) การสร้างระบบความสัมพันธ์ของเครือข่าย

6.5.2 ขั้นการสร้างพันธมิตรและการบริหาร

- 1) การกำหนดวัตถุประสงค์และข้อตกลงร่วม
- 2) การกำหนดบทบาทหน้าที่และวางผังเครือข่าย
- 3) การเสริมสร้างและพัฒนาผู้นำ
- 4) การจัดระบบการติดต่อสื่อสาร
- 5) การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง
- 6) การติดตามและประเมินผลแบบมีส่วนร่วม
- 7) การส่งเสริมและดำรงไว้ซึ่งความสัมพันธ์

6.5.3 ขั้นการพัฒนาความสัมพันธ์และการใช้ประโยชน์

- 1) การทบทวนและสรุปบทเรียน
- 2) การเสริมสร้างผู้นำและหน่วยนำของเครือข่าย
- 3) การเสริมสร้างกิจกรรมสาธารณะและเวทีแห่งการแลกเปลี่ยนความรู้
- 4) การขยายกิจกรรม
- 5) การสร้างความรู้ใหม่และการจัดการความรู้ที่ต่อเนื่อง
- 6) การเสริมสร้างวัฒนธรรมเครือข่ายเพื่อขจัดความขัดแย้ง
- 7) การเสริมสร้างความน่าเชื่อถือและระบบตรวจสอบแบบมีส่วนร่วม

6.5.4 ขั้นการรักษาความสัมพันธ์และความต่อเนื่อง

- 1) การจัดกิจกรรมที่ต่อเนื่อง
- 2) การรักษาสัมพันธภาพที่ดีระหว่างสมาชิก
- 3) การเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้
- 4) การกำหนดและสร้างระบบจูงใจในการทำงาน
- 5) การบริหารจัดการข้อมูล
- 6) การให้ความช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาภายในเครือข่าย
- 7) การสร้างเสริมผู้นำรุ่นใหม่อย่างต่อเนื่อง

6.6 การรักษาเครือข่าย

ทราบดีว่าการกิจเครือข่ายยังไม่สำเร็จย่อมมีความจำเป็นที่จะต้องรักษาเครือข่ายไว้ ประคับประคองให้เครือข่ายสามารถดำเนินการต่อไปได้ และบางกรณีหลังจากเครือข่ายได้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายแล้ว ก็จำเป็นต้องรักษาความสำเร็จของเครือข่ายไว้ หลักการรักษาความสำเร็จของเครือข่าย มีดังนี้

6.6.1 การจัดกิจกรรมร่วมที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

เครือข่ายจะก้าวไปสู่ช่วงชีวิตที่ตกตอยหากไม่มีกิจกรรมใดๆ ที่สมาชิกของเครือข่ายสามารถกระทำร่วมกัน ทั้งนี้เนื่องจาก เมื่อไม่มีกิจกรรมก็ไม่มีกลไกที่จะดึงสมาชิกเข้าหากัน สมาชิกของเครือข่ายก็จะไม่มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กัน เมื่อการปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกลดลงก็ส่งผลให้เครือข่ายเริ่มอ่อนแอ สมาชิกจะเริ่มสงสัยในการคงอยู่ของเครือข่าย บางคนอาจพาลคิดไปว่าเครือข่ายล้มเลิกไปแล้ว

ความยั่งยืนของเครือข่ายจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อได้มีการจัดกิจกรรมที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งกิจกรรมดังกล่าวกลายเป็นแบบแผน (Pattern) ของการกระทำที่สมาชิกของเครือข่ายยอมรับโดยทั่วกัน ด้วยเหตุนี้ การที่จะรักษาเครือข่ายไว้ได้ต้องมีการกำหนดโครงสร้างและตารางกิจกรรม

ไว้ให้ชัดเจน ทั้งในแง่ของเวลา ความถี่ และต้องเป็นกิจกรรมที่น่าสนใจเพียงพอที่จะดึงดูดสมาชิกให้เข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว ไม่จำเป็นต้องเป็นกิจกรรมเดียวที่ใช้สำหรับสมาชิกทุกคน ให้สำรวจความต้องการเฉพาะของสมาชิกในระดับย่อยลงไปในแต่ละคนและแต่ละกลุ่ม กล่าวคือควรจะมีกิจกรรมย่อยที่หลากหลายเพียงพอที่จะตอบสนองความสนใจของสมาชิกกลุ่มย่อยในเครือข่ายด้วย โดยที่กิจกรรมเหล่านี้ก็ยังคงอยู่ในทิศทางที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายของเครือข่าย กิจกรรมเหล่านี้อาจจัดในรูปแบบที่เป็นทางการ เช่น การวางแผนงานร่วมกัน การพบปะเพื่อประเมินผลร่วมกันประจำทุกเดือน ฯลฯ หรือจัดในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ เช่น จัดกีฬาสนทนาระหว่างสมาชิก จัดงานประเพณีท้องถิ่นร่วมกัน เป็นต้น ในกรณีที่เครือข่ายครอบคลุมพื้นที่ที่กว้างขวางมาก กิจกรรมไม่ควรรวมศูนย์อยู่เฉพาะส่วนกลาง ควรกระจายจุดพบปะสังสรรค์หมุนเวียนกันไปเพื่อให้สมาชิกเข้าร่วมได้โดยสะดวก

6.6.2 การรักษาสัมพันธภาพที่ดีระหว่างสมาชิกเครือข่าย

สัมพันธภาพที่ดีเป็นองค์ประกอบสำคัญยิ่งในการรักษาเครือข่ายให้ยั่งยืนต่อไป ความสัมพันธ์ที่ดีเป็นเสมือนน้ำมันที่คอยหล่อลื่นการทำงานร่วมกันให้ดำเนินไปอย่างราบรื่น เมื่อใดที่สมาชิกของเครือข่ายเกิดความรู้สึกบาดหมางไม่เข้าใจกัน หรือเกิดความขัดแย้งระหว่างกันโดยหาข้อคถลงไม่ได้ สัมพันธภาพระหว่างสมาชิกก็จะเริ่มแตกร้าว ซึ่งหากไม่มีการแก้ไขอย่างทันท่วงที ก็จะนำไปสู่ความเสื่อมถอยและความสิ้นสุดลงของเครือข่ายได้ ดังนั้น ควรมีการจัดกิจกรรมที่มีจุดประสงค์เพื่อกระชับความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกโดยเฉพาะ และควรจัดอย่างสม่ำเสมอไม่ใช้จัดในช่วงที่มีปัญหาเกิดขึ้นเท่านั้น

นอกจากนี้สมาชิกของเครือข่ายพึงตระหนักถึงความสำคัญของการรักษาสัมพันธภาพ เพื่อหลีกเลี่ยงความขัดแย้งหรือความไม่เข้าใจกันที่อาจเกิดขึ้น สมาชิกควรแสดงความเป็นมิตรต่อกัน เมื่อเกิดความขัดแย้งต้องรีบแก้ไขและดำเนินการไกล่เกลี่ยให้เกิดความเข้าใจกันใหม่ นอกจากนี้ควรมีมาตรการป้องกันปัญหาก่อนที่จะเกิดความขัดแย้งระหว่างกัน เช่น ในการจัดโครงสร้างองค์กรควรแบ่งอำนาจหน้าที่ให้ชัดเจน และไม่ซ้ำซ้อน การกำหนดเป้าหมายการทำงานที่สมาชิกยอมรับร่วมกัน การจัดสรรทรัพยากรอย่างเพียงพอ การกำหนดผู้นำที่เหมาะสม การกำหนดคคคิก้าอันเป็นที่ยอมรับร่วมกัน เป็นต้น

6.6.3 การกำหนดกลไกสร้างระบบใจ

สมาชิกจะยังเข้าร่วมกิจกรรมของเครือข่ายตราบเท่าที่ยังมีสิ่งจูงใจเพียงพอที่จะดึงดูดให้เข้าไปมีส่วนร่วม ดังนั้น จึงจำเป็นต้องกำหนดกลไกบางประการที่จะช่วยจูงใจให้สมาชิกเกิดความสนใจอยากเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งตามทฤษฎีแรงจูงใจแล้ว ปัจเจกค่างก็มีสิ่งจูงใจที่ต่างกัน ดังนั้นควรทำการวิเคราะห์เพื่อบ่งชี้ถึงแรงจูงใจที่แตกต่างกันหลากหลายในแต่ละบุคคล แล้วทำการจัดกลุ่มของสิ่งจูงใจที่ใกล้เคียงกัน ออกเป็นกลุ่มๆ อาทิ ค่าตอบแทน เกียรติยศชื่อเสียง การยอมรับ ฯลฯ อันจะนำไปสู่มาตรการในการสร้างแรงจูงใจสำหรับบุคคลในแต่ละกลุ่มอย่างเฉพาะเจาะจง

ถ้าจำเป็นจะต้องให้ค่าตอบแทนเพื่อเป็นสิ่งจูงใจ ควรเป็นการแลกเปลี่ยนกับผลงานมากกว่า การให้ผลตอบแทนในลักษณะเหมาจ่าย กล่าวคือผู้ที่รับค่าตอบแทนต้องสร้างผลงานเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยน โดยผลงานที่ได้ต้องสนับสนุนและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการพัฒนาเครือข่าย และควรมีการทำสัญญาเป็นลายลักษณ์อักษรให้ชัดเจน เพื่อสร้างทักษะผูกพันระหว่างผู้รับทุนและผู้ให้ทุน การให้ค่าตอบแทนก็ไม่ควรให้ทั้งหมดในงวดเดียว ทั้งนี้เพื่อให้มีการปรับลดค่าตอบแทนได้หากผู้รับทุนไม่ดำเนินการตามสัญญา

ในกรณีที่ต้องการให้เกียรติยศและชื่อเสียงเป็นสิ่งจูงใจโดยเฉพาะในงานพัฒนาสังคมที่มักจะไม่มีการให้ค่าตอบแทนการดำเนินงาน จำเป็นต้องหาสิ่งจูงใจอื่นมาชดเชยสิ่งตอบแทนที่เป็นตัวเงิน ตามทฤษฎีของ Maslow ความต้องการการยกย่องจากผู้อื่น (Esteem Needs) ที่อยู่ในรูปของอำนาจเกียรติยศชื่อเสียง หรือสถานะทางสังคม เป็นสิ่งที่นำมาใช้จูงใจได้ อาจทำเป็นรูป "สัญลักษณ์" บางอย่าง ที่สื่อถึงการได้รับเกียรติยศ การยกย่องและมีคุณค่าทางสังคม เช่น การประกาศเกียรติยศ เข็มเชิดชูเกียรติ โล่เกียรติยศ เป็นต้น โดยสัญลักษณ์เหล่านี้ต้องมีคุณค่าเพียงพอให้เขาปรารถนาอยากที่จะได้ และควรมีเกียรติยศหลายระดับที่จูงใจสมาชิกเครือข่ายให้ร่วมมือลงแรงเพื่อไต่เต้าไปสู่ระดับที่สูงขึ้นต่อไป ซึ่งจะช่วยให้เกิดความต่อเนื่อง และควรมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่รายชื่อคนกลุ่มนี้อย่างกว้างขวาง

6.6.4 การจัดหาทรัพยากรสนับสนุนอย่างเพียงพอ

หลายเครือข่ายต้องหยุดดำเนินการไป เนื่องจากขาดแคลนทรัพยากรสนับสนุนการดำเนินงานที่เพียงพอ ทั้งด้านวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ และบุคลากร ที่สำคัญคือเงินทุนในการดำเนินงาน ซึ่งเปรียบเสมือนเลือดที่ไหลเวียนหล่อเลี้ยงเครือข่ายให้สามารถดำเนินการต่อไปได้ เมื่อขาดเงินทุนเพียงพอที่จะจุนเจือ เครือข่ายอาจต้องปิดตัวลงในที่สุด หากได้รับการสนับสนุนจะต้องมีระบบตรวจสอบการใช้จ่ายอย่างรัดกุม และมีการรายงานผลเป็นระยะ หากการดำเนินงานไม่คืบหน้าอาจให้ระงับทุนได้

6.6.5 การให้ความช่วยเหลือและช่วยแก้ไขปัญห

เครือข่ายอาจเกิดปัญหาระหว่างการดำเนินงานได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเครือข่ายที่เพิ่งเริ่มดำเนินการใหม่ๆ การมีที่ปรึกษาที่คอยให้คำแนะนำ และคอยช่วยเหลือจะช่วยให้เครือข่ายสามารถดำเนินการต่อไปได้ และช่วยหนุนเสริมให้เครือข่ายเกิดความเข้มแข็งยิ่งขึ้น ควรมีที่ปรึกษาเพื่อทำหน้าที่ช่วยเหลือให้คำแนะนำ เป็นแหล่งข้อมูลให้ศึกษาค้นคว้า และช่วยอบรมภาวะการเป็นผู้นำให้กับสมาชิกเครือข่าย

6.6.6 การสร้างผู้นำรุ่นใหม่อย่างต่อเนื่อง

องค์กรหรือเครือข่ายที่เคยประสบความสำเร็จกลับต้องประสบกับความล้มเหลวอย่างรุนแรงเมื่อเวลาผ่านไป เพราะไม่ได้ "สร้างคน" ขึ้นมารับไม้ผลัดต่อจากคนรุ่นก่อนเพื่อสานต่อภารกิจของ เครือข่าย

จำเป็นต้องสร้างผู้นำรุ่นใหม่อย่างต่อเนื่อง เครือข่ายต้องคัดเลือกคนที่มีคุณสมบัติเหมาะสม ทั้งด้านความรู้ ความสามารถ การมีประสบการณ์ร่วมกับเครือข่ายและที่สำคัญ คือเป็นที่ยอมรับนับถือและสามารถเป็นศูนย์รวมใจของคนในเครือข่ายได้ ดำเนินการให้คนเหล่านี้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อเพิ่มประสบการณ์ในการทำหน้าที่เป็นสมาชิกแกนหลัก เพื่อสืบสานหน้าที่ต่อไปเมื่อสมาชิกแกนหลักต้องหมดวาระไป

6.7 ข้อควรคำนึงเมื่อทำงานเครือข่าย

- 6.7.1 ต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของส่วนรวมเป็นหลัก
- 6.7.2 ต้องลดอคติและผลประโยชน์ส่วนตน
- 6.7.3 ต้องเข้าใจบริบทของแต่ละฝ่าย
- 6.7.4 ต้องยึดหลักเสมอภาค เชื่อถือ และไว้วางใจกัน
- 6.7.5 ต้องมุ่งมั่นต่อพันธะสัญญาที่มีต่อกัน

6.8 ปัจจัยหลักในการพัฒนาความเข้มแข็งของเครือข่าย

- 6.8.1 การมีส่วนร่วมของสมาชิก
- 6.8.2 ผลของกิจกรรมที่เกิดขึ้น
- 6.8.3 ความเข้มแข็งของผู้นำ
- 6.8.4 การไหลเลื่อนของข้อมูลข่าวสาร
- 6.8.5 การมีชุมทางที่หลากหลาย
- 6.8.6 การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้
- 6.8.7 การมีพันธะสัญญาที่หนักแน่นระหว่างกัน
- 6.8.8 เป้าหมายทิศทางการกลุ่มต้องชัดเจน
- 6.8.9 กลุ่มลูกข่ายต้องมีความเข้มแข็ง
- 6.8.10 มีเวทีแลกเปลี่ยน

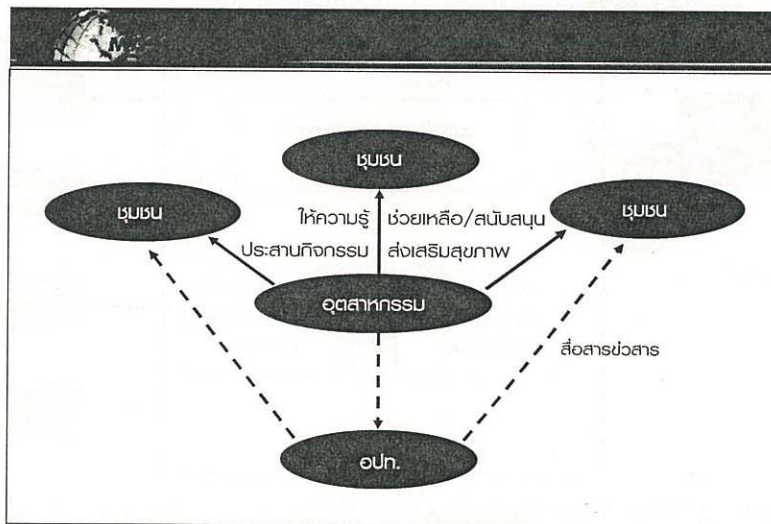
6.9 กำหนดแนวทางหรือรูปแบบการขยายผลการส่งเสริมธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมในสถานประกอบการอุตสาหกรรม

สำหรับการกำหนดแนวทางหรือรูปแบบการขยายผลการส่งเสริมธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมในสถานประกอบการอุตสาหกรรม สามารถนำไปใช้ได้กับการพัฒนาเครือข่ายอุตสาหกรรมเพื่อการป้องกันปัญหามลพิษที่เกิดขึ้นจากสถานประกอบการอุตสาหกรรมได้ ถึงแม้ว่าปัญหาที่พบในการสร้างเครือข่ายจะมีจำนวนมากมาย แต่ก็มีเครือข่ายจำนวนไม่น้อยที่สามารถผ่านพ้นอุปสรรคทั้งหลายทั้งปวงมาได้ และทำงานตอบสนองความต้องการของมวลสมาชิกได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยแนวทางการขยาย

ผลของเครือข่าย สามารถดำเนินการได้ใน 3 รูปแบบ ดังนี้

- อุตสาหกรรมกับชุมชน
- อุตสาหกรรมกับอุตสาหกรรม
- ภาครัฐ เอกชน ประชาชน

รูปแบบที่ 1 อุตสาหกรรมกับชุมชน

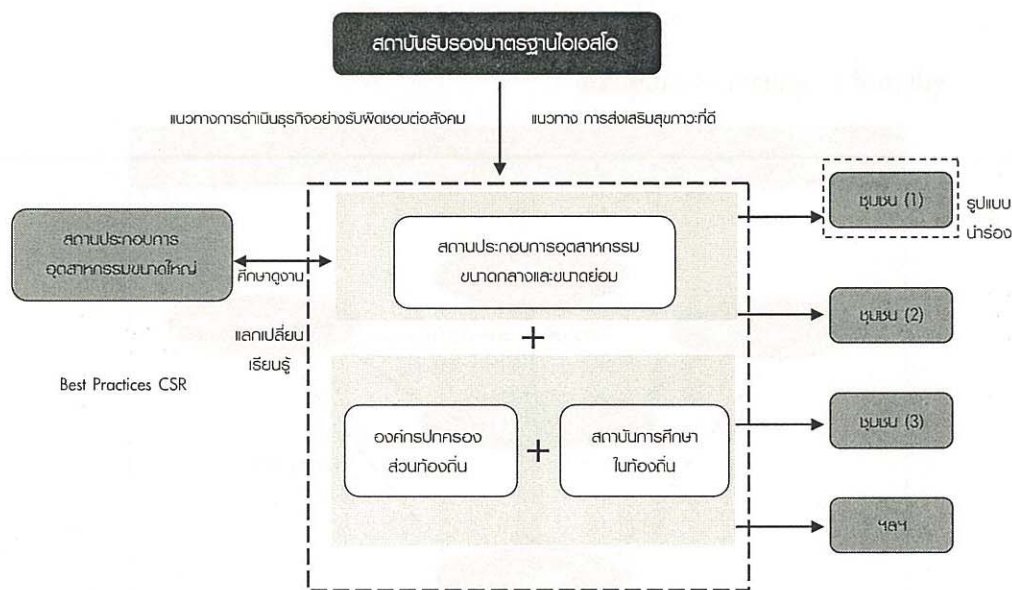

รูปที่ 6-3 แสดงลักษณะโครงสร้างความสัมพันธ์ของอุตสาหกรรมกับชุมชน

กรณีศึกษา "โครงการส่งเสริมการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมให้แก่สถานประกอบการอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคลากรในสถานประกอบการอุตสาหกรรมและชุมชนรอบข้าง" โดยได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

สำหรับรูปแบบที่ใช้ภายใต้มีสถาบันรับรองมาตรฐานไอเอสโอเป็นหน่วยงานในองค์กรความรู้แนวทางการดำเนินธุรกิจอย่างรับผิดชอบต่อสังคมตามมาตรฐาน ISO 26000 และแนวทางการส่งเสริมสุขภาพที่ดีให้แก่สถานประกอบการอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม และชุมชนรอบข้าง เพื่อนำสู่การจัดทำแผนส่งเสริมสุขภาพที่ดีของพนักงานร่วมกับชุมชน โดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสถาบันการศึกษาเป็นหน่วยงานเข้าร่วมรับความรู้ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมกับสถานประกอบการอุตสาหกรรม เพื่อให้เป็นองค์ความรู้ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมต่อไป

นอกจากนี้ทางโครงการจัดให้มีการศึกษาดูงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของสถานประกอบการอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินกิจกรรมด้าน CSR ภายใต้โครงการมีสถานประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมเข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น 34 แห่ง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 29 แห่ง และชุมชน 37 แห่ง จาก 6 ภูมิภาคทั่วประเทศ

รูปที่ 6-4 แสดงรูปแบบความสัมพันธ์ของสถานประกอบการอุตสาหกรรมและชุมชนในโครงการส่งเสริมการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมให้แก่สถานประกอบการอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคลากรในสถานประกอบการอุตสาหกรรมและชุมชนรอบข้าง

จากกรอบแนวคิดดังกล่าว จะได้รูปแบบการดำเนินงานอย่างรับผิดชอบต่อสังคมระหว่างสถานประกอบการอุตสาหกรรม ภาครัฐ และชุมชน ในลักษณะพึ่งพาซึ่งกันและกัน โดยใช้ศักยภาพ ความพร้อม หรือจุดแข็ง ของแต่ละองค์มาเป็นแนวทางในการดำเนินงาน จะทำให้ได้รูปแบบของการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่แท้จริง และผลที่ได้จากการดำเนินงานสามารถเป็นรูปแบบขยายผลไปในชุมชนอื่นๆ ต่อไป

ทั้งนี้ในการสร้างเครือข่ายหรือการทำกิจกรรมร่วมกันนั้นมีขั้นตอนของความร่วมมือระหว่างอุตสาหกรรมกับชุมชนอยู่ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. **การเข้าเยี่ยมชุมชนโดยพนักงานบริษัท** : คณะทำงานของบริษัทจะต้องลงพื้นที่เข้าเยี่ยมเยียนหมู่บ้านเพื่อศึกษาและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับ ชาวบ้าน ให้เป็นที่รู้จักและคุ้นเคยกัน เพราะก่อนที่จะร่วมทำกิจกรรมหรือโครงการอะไรร่วมกัน และคาดหวังว่าจะต้องได้รับความร่วมมือด้วยดีจากชุมชน จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างความสัมพันธ์ที่ดีซึ่งกันและกันจนเกิดความไว้วางใจกัน

2. การประเมินหรือค้นหาความต้องการชุมชน : ทางบริษัทจะต้องทำการรวบรวมความเห็นหรือความคาดหวังของชาวบ้านและจัดลำดับความสำคัญของกิจกรรม โดยหน้าที่ในการรวบรวมอาจจะให้ผู้นำชุมชนหรือคณะกรรมการชุมชนเป็นคนรวบรวมมาให้

3. การคัดเลือกเรื่องที่เหมาะสมขององค์กร สำหรับนำไปใช้ในการวางแผนการดำเนินงาน : ภายหลังที่บริษัทได้รับข้อมูลความต้องการและสิ่งที่ชุมชนคาดหวังแล้ว ข้อมูลเหล่านี้จะใช้นำไปใช้ในการวางแผนการดำเนินงาน โดยทางคณะทำงานของบริษัทช่วยกันเขียนทำแผนงาน กำหนดระยะเวลาการดำเนินงานและหน่วยงานที่ต้องร่วมมือ เพื่อเสนอแผนงานและงบประมาณให้ผู้บริหารอนุมัติ

4. ศึกษาชุมชน : โดยการนำชาวบ้านเดินทางไปดูงานตามสถานที่ต่างๆ เพื่อรวบรวมความคิดเห็นใหม่ๆ และเรียนรู้ในกิจกรรมสร้างรายได้จากชุมชนที่ประสบความสำเร็จซึ่งเป็นการเปิดหูเปิดตาหรือเปิดโลกทัศน์ให้กับชุมชน

5. การดำเนินงานและติดตามผล : ภายหลังที่แผนงานได้รับการอนุมัติจากผู้บริหารแล้ว ชุมชนมีหน้าที่ดำเนินกิจกรรมตามแผนงานที่เขียนไว้ โดยได้รับการสนับสนุนจากบริษัทและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะต้องมีการติดตามผลไปพร้อมกันเป็นระยะๆ ตลอดโครงการ โดยคนที่ทำหน้าที่ในการติดตามผลส่วนหนึ่งต้องเป็นผู้แทนของชุมชน และอีกส่วนหนึ่งจะต้องเป็นคณะทำงานของบริษัท

รูปแบบที่ 2 อุดสาหกรรมกับอุตสาหกรรม

รูปที่ 6-5 แสดงลักษณะโครงสร้างความสัมพันธ์ของอุตสาหกรรมกับอุตสาหกรรม

กรณีศึกษาที่ 1 "คณะกรรมการนักธุรกิจเพื่อสิ่งแวดล้อมไทย (Thailand Business Council for Sustainable Development – TBCSD)"

คณะกรรมการนักธุรกิจเพื่อสิ่งแวดล้อมไทยก่อตั้งขึ้นเมื่อเดือนพฤศจิกายน 2536 โดยเกิดจากการรวมตัวของกลุ่มนักธุรกิจชั้นนำของประเทศไทยจำนวน 47 องค์กรธุรกิจ นำโดยนายอานันท์ ปันยารชุน อดีตนายกรัฐมนตรี เป็นประธานคณะกรรมการฯ มีเป้าหมายที่จะเสริมสร้าง จิตสำนึกในการรักษาสิ่งแวดล้อมให้แก่องค์กรในภาคธุรกิจ ด้วยการดำเนินธุรกิจควบคู่ไปกับการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการดำเนินธุรกิจที่รับผิดชอบต่อสังคม ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ องค์กรอื่นๆ และประชาชนในการรักษาสิ่งแวดล้อมและสร้างแบบแผนการผลิตและบริโภคที่ยั่งยืนด้วยแบบอย่างของ "ธุรกิจสีเขียว" หรือ "ธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม" ให้เกิดขึ้นอย่างแพร่หลายในประเทศไทยตามแนวคิดหรือปรัชญาของ "การพัฒนาที่ยั่งยืน" โดยการสร้างสรรค์กิจกรรมร่วมกัน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความคิดเห็น รวมถึงเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและแนวปฏิบัติด้านสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมให้เป็นที่รู้จักและยอมรับในวงกว้าง ซึ่งมีสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการฯ ในปัจจุบันมีกลุ่มนักธุรกิจชั้นนำและองค์กรต่างๆ ที่เป็นสมาชิกทั้งสิ้น 34 องค์กร และมี ดร.อนุสรณ์ แสงนิ่มนวล กรรมการผู้จัดการใหญ่ บริษัท บางจากปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) เป็นประธานคณะกรรมการฯ

วัตถุประสงค์การก่อตั้ง TBCSD

1. ส่งเสริมแนวคิด "การพัฒนาอย่างยั่งยืน" ในกลุ่มผู้นำธุรกิจ
2. ส่งเสริมให้ภาคธุรกิจเข้าไปมีบทบาทในการกำหนดนโยบายด้านสิ่งแวดล้อม อันจะนำไปสู่การพัฒนาแบบยั่งยืน
3. ส่งเสริมให้ภาคธุรกิจเข้าไปมีบทบาทนำในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมของประเทศ
4. เสริมสร้างจิตสำนึกในการรักษาสิ่งแวดล้อมให้แก่องค์กรบริษัทในภาคธุรกิจ โดยเน้นการให้ความสนับสนุนความคิดริเริ่มที่มุ่งปรับปรุงคุณภาพสิ่งแวดล้อมของประเทศ

ทั้งนี้ คณะกรรมการนักธุรกิจเพื่อสิ่งแวดล้อมไทยได้จัดกิจกรรมให้กับกลุ่มสมาชิกได้เข้ามามีส่วนร่วมมากมาย ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

1. การพัฒนาด้านนโยบายของประเทศ

- โครงการฉลากเขียว

2. การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันขององค์กรสมาชิกและแนวปฏิบัติที่ดีของธุรกิจ

- โครงการสัมมนาและฝึกอบรมสมาชิก TBCSD

- โครงการการจัดการความรู้ด้านการดำเนินงานของ "ธุรกิจที่รับผิดชอบต่อสังคม" ของบริษัทสมาชิกคณะกรรมการนักธุรกิจเพื่อสิ่งแวดล้อมไทย

3. การสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมและรักษามรดกทางวัฒนธรรม

สร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม

- โครงการ ISO 14001 ไปใช้ในองค์กร
- โครงการประกวด TBCSD Award
- โครงการจัดตั้งศูนย์การจัดการธุรกิจอย่างยั่งยืน
- โครงการนักเขียนรุ่นเยาว์ เพื่อสร้างนักธุรกิจเพื่อสิ่งแวดล้อมไทยในอนาคต
- โครงการค่ายเยาวชนเรียนรู้ปัญหาขยะมูลฝอย

รักษามรดกทางวัฒนธรรม

- โครงการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการจัดกิจกรรมสาธิตในพื้นที่เกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
- โครงการเกาะเกร็ดอัครราชย์ ร่วมกันฟื้นฟู สิ่งแวดล้อมน่าอยู่ ควบคู่ชาวชุมชน
- โครงการพัฒนาสภาพแวดล้อมและส่งเสริมกิจกรรมศิลปะและวัฒนธรรมในพื้นที่คลองคูเมืองเดิม

ผลกระทบต่องสังคม

- เกิดความร่วมมือร่วมใจของกลุ่มนักธุรกิจชั้นนำในการดำเนินธุรกิจควบคู่กับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
- เป็นเครือข่ายกับคณะกรรมการนักธุรกิจโลกเพื่อสิ่งแวดล้อม (World Business Council for Sustainable Development)
- เกิดโครงการระดับชาติที่ช่วยสนับสนุนด้านนโยบายและการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม

กรณีศึกษาที่ 2 "CSR Club เครือข่ายด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย"

เครือข่ายด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ เกิดขึ้นจากการรวมตัวของ 27 องค์กรชั้นนำ โดยมีสมาคมบริษัทจดทะเบียนไทยเป็นแกนประสานงานและได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (กลด.) และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จุดประสงค์ของการมารวมตัวเพื่อช่วยส่งเสริมการดำเนินธุรกิจอย่างรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ตามแนวทางของเพิ่มทิศธุรกิจเพื่อสังคมให้กับบริษัทจดทะเบียน โดยมุ่งมั่นที่จะส่งเสริมให้องค์กรสมาชิกในบริษัทจดทะเบียน ตระหนักถึงความสำคัญของการดำเนินธุรกิจ

อย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม ในการดำเนินธุรกิจด้วยความใส่ใจและดูแลรักษาสังคมและสิ่งแวดล้อม ภายใต้อหุกิจจริยธรรม และการกำกับดูแลกิจการที่ดี และผสมผสานแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคม ขององค์กร (CSR) ให้เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมองค์กร ให้อยู่ในทุกวันของการดำเนินธุรกิจ อาทิ การ ประกอบธุรกิจด้วยความเป็นธรรม มีธรรมาภิบาล การเคารพสิทธิมนุษยชน และการปฏิบัติต่อแรงงาน อย่างเป็นธรรม มีความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและสังคม การดูแล สิ่งแวดล้อม และการสร้างนวัตกรรม ฯลฯ โดยการทำงานจะใช้หลักของ "การมีส่วนร่วม การแบ่งปัน" ปัจจุบันมีคุณวัฒนา โอภาณท้อมตะ รองกรรมการผู้จัดการใหญ่ สายงานด้านบริหารและเทคโนโลยี สารสนเทศ บริษัท บางจากปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) เป็นประธาน CSR Club

วิสัยทัศน์ : Connect for Sharing

พันธกิจ

- สร้างความเข้มแข็งในการขับเคลื่อน CSR ของบริษัทจดทะเบียนในสมาคมบริษัทจดทะเบียนไทย (TLCA)
- แบ่งปันข้อมูล ประสบการณ์ และองค์ความรู้ในการพัฒนา CSR ในองค์กรธุรกิจ
- เพิ่มความตระหนัก สร้างศักยภาพ ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาและการประยุกต์ CSR ในระดับปฏิบัติคุณค่า (Value) บูรณาการแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคม ขององค์กร (CSR) ให้กลายเป็นส่วนหนึ่งของค่านิยมขององค์กรขององค์กรสมาชิก และเป็นความรับผิดชอบต่อสังคมในทุกวันของการดำเนินธุรกิจ

ทั้งนี้ กิจกรรมของเครือข่าย CSR Club จะเป็นลักษณะการประชุม/สัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กิจกรรมศึกษาดูงาน และกิจกรรมสมาชิกสัมพันธ์ ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่

- 1) การกำกับดูแลกิจการที่ดี เช่น SET Awards 2009 รางวัลเกียรติยศแห่งปีของตลาดทุนไทย
- 2) การดูแลพนักงานและสิทธิมนุษยชน เช่น โครงการจิตอาสาของภาคธุรกิจเอกชน
- 3) การดูแลสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย เช่น Climate Crisis Invitation
- 4) การร่วมพัฒนาชุมชนและสังคม เช่น หมู่บ้านเกษตรกรรมหนองหว้า: พลิกชีวิตสู่ความยั่งยืน
- 5) นวัตกรรมจากการดำเนินการ CSR เช่น บทบาทธุรกิจในการพัฒนาอย่างยั่งยืน CSR ใคร ทำ....ใครได้ เป็นต้น

กรณีศึกษาที่ 3 "ศูนย์แลกเปลี่ยนวัสดุเหลือใช้ (Material Exchange Center: MEC)"

ศูนย์แลกเปลี่ยนวัสดุเหลือใช้ (Material Exchange Center) หรือ MEC จัดตั้งขึ้นเพื่อแก้ไข ปัญหาของเสียอุตสาหกรรมโดยเฉพาะ โดยทำหน้าที่เป็นตัวกลางเพื่อก่อให้เกิดกลไกในการนำของเสีย

อุตสาหกรรมของประเทศไทยกลับมาใช้ใหม่ ซึ่งจะช่วยลดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและต้นทุนการผลิตของผู้ประกอบการโรงงานอุตสาหกรรม และช่วยลดมลพิษให้สิ่งแวดล้อมของประเทศ เพราะสถานการณ์ขยะและของเสียของประเทศไทยในปัจจุบันเริ่มรุนแรงขึ้นเป็นลำดับ ส่งผลให้ภาครัฐพยายามหานโยบายและมาตรการในการจัดการขยะและของเสีย โดยเน้นการพัฒนาปรับปรุงเทคโนโลยี ที่แหล่งกำเนิดเพื่อลดปริมาณขยะและของเสีย ซึ่งจะเป็นการลดต้นทุนในการบำบัดและกำจัด นอกจากนี้ยังเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการบำบัดและกำจัดเนื่องจากลดความหลากหลายของของเสีย มาตรการหนึ่งของการได้ประโยชน์ในการบำบัดและกำจัดขยะและของเสียเหล่านี้ คือ การนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ (Reuse/recycle/recovery) โดยวิธีการปรับสภาพหรือคุณสมบัติของขยะและของเสียให้สามารถนำมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้อย่างปลอดภัย ซึ่งอาจเป็นการใช้ประโยชน์โดยการนำมาเป็นวัตถุดิบในการผลิตของอุตสาหกรรม หรือเป็นส่วนผสมร่วมในการใช้เป็นเชื้อเพลิง เป็นต้น โดยมีสถาบันสิ่งแวดล้อมไทยทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการเชื่อมโยงการจัดการของเสียในประเทศอย่างเป็นระบบ

วัตถุประสงค์

1. ศูนย์แลกเปลี่ยนวัสดุเหลือใช้จะเป็นตัวกลางหรือกลไกเชื่อมโยงระหว่างโรงงานหรือธุรกิจที่มีของเสีย และโรงงานที่ต้องการของเสียเพื่อนำไปเป็นวัตถุดิบหรือเชื้อเพลิงในกระบวนการผลิต
2. ศูนย์แลกเปลี่ยนวัสดุเหลือใช้จะทำหน้าที่ในการเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสารด้านเทคโนโลยีการใช้ประโยชน์จากของเสีย และระบบฐานข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์จากของเสียเพื่อสนับสนุนกระบวนการใช้ประโยชน์จากของเสียให้มีความเชื่อมโยงอย่างเป็นระบบ
3. จัดการฝึกอบรมและส่งเสริมความรู้ในการใช้ประโยชน์จากของเสีย
4. จัดทำรายชื่อผู้เชี่ยวชาญด้านของเสียอุตสาหกรรม รายชื่อบริษัทหรือสถาบันที่รับวิเคราะห์ตัวอย่าง หรือองค์กรที่มีห้องทดลองปฏิบัติการ และ Material Safety Data Sheet (MSDS)
5. ส่งเสริมการศึกษาวิจัยและพัฒนาด้านการใช้ประโยชน์จากของเสียในประเทศไทย เพื่อนำผลการวิจัยการใช้ประโยชน์และนำไปใช้ประโยชน์ให้เกิดผลในทางปฏิบัติสำหรับผู้สนใจและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

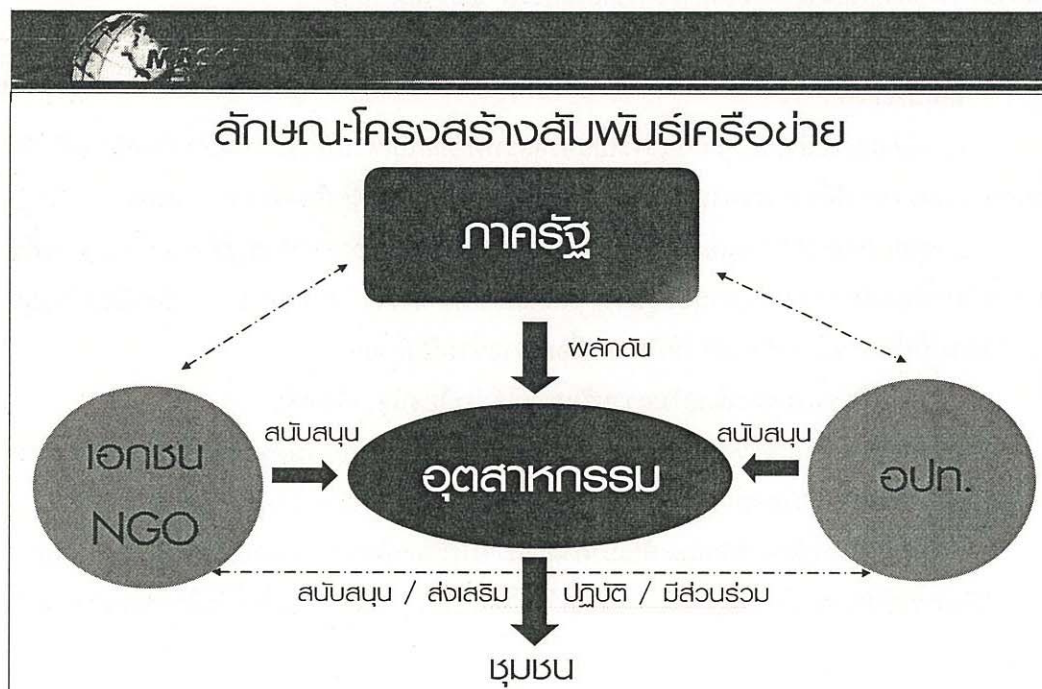
การแลกเปลี่ยนของเสีย (Waste Exchange)

- เป็นการจับคู่แลกเปลี่ยนระหว่างผู้ที่มีของเสียและผู้ต้องการใช้ประโยชน์จากของเสีย
- เป็นการนำเอาของเสียจากโรงงานหนึ่งมาใช้เป็นวัตถุดิบ/เชื้อเพลิงของอีกโรงงานหนึ่ง

ตัวอย่างการแลกเปลี่ยนวัสดุเหลือใช้

ของเสีย	ผู้ที่ต้องการ ของเสีย	ผลิตภัณฑ์จากของเสีย/การใช้ประโยชน์จาก ของเสีย	
โรงงานรองเท้าหนัง	เศษหนังวัว หนังแพะ หนัง เทียม หนังหมู	กลุ่มแม่บ้าน	พรมเช็ดรองเท้า กระเป๋าใส่เศษสตางค์ พวง กุญแจ
โรงงานประกอบชิ้น ส่วนรถยนต์	ยางสังเคราะห์หิโซลีน	โรงงาน พลาสติก	วัตถุดิบทดแทนในกระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์ พลาสติก ชิ้นงานรองขาตู้ โต๊ะเตียง เฟอร์นิเจอร์ พื้นกันลื่น
โรงงานอุตสาหกรรม อื่นๆ	น้ำมันหล่อลื่นใช้แล้ว	โรงงานปูน ซีเมนต์	เชื้อเพลิงในการเผาซีเมนต์

รูปแบบที่ 3 ภาครัฐ เอกชน ประชาชน

รูปที่ 6-6 แสดงลักษณะโครงสร้างความสัมพันธ์ของภาครัฐ เอกชน และประชาชน

กรณีศึกษาที่ 1 "โครงการสนับสนุนให้ ผู้ประกอบการมีความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR-DIW Network)"

โครงการ CSR-DIW เป็นการดำเนินงานอย่างรับผิดชอบต่อสังคมระหว่างสถานประกอบการ ภาครัฐ และชุมชน ในลักษณะ พึ่งพาซึ่งกันและกัน โดยใช้ศักยภาพ ความพร้อม หรือจุดแข็ง ของแต่ละ

องค์กรมาเป็นแนวทางในการดำเนินงาน จะทำให้ได้รูปแบบของการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่แท้จริง และผลที่ได้จากการดำเนินงานสามารถเป็นรูปแบบขยายผลไปในชุมชนอื่นๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์โครงการ

1. เพื่อส่งเสริมให้สถานประกอบการอุตสาหกรรม นำมาตรฐาน ของกรมโรงงานอุตสาหกรรม ว่าด้วยการแสดงความรับผิดชอบต่อสถานประกอบการอุตสาหกรรมต่อสังคมไปปฏิบัติและได้รับการรับรองการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานฯ
2. เพื่อให้สถานประกอบการอุตสาหกรรมพัฒนาตนเองเข้าสู่เกณฑ์มาตรฐานสากล (ISO 26000)
3. เพื่อจัดตั้งเครือข่ายผู้ประกอบการอุตสาหกรรมที่ได้รับเกียรติบัตรตามมาตรฐาน ความรับผิดชอบต่อผู้ประกอบการอุตสาหกรรมต่อสังคม (CSR-DIW)

ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. คัดเลือกสถานประกอบการอุตสาหกรรม
สถานประกอบการอุตสาหกรรมที่เข้าร่วมโครงการ 111 แห่ง สถานประกอบการอุตสาหกรรม ขนาดใหญ่ 70 แห่ง สถานประกอบการอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม 41 แห่ง
2. ลงนามในบันทึกข้อตกลง (MOU) และ ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ (Group Training)
3. การแสดงเจตนารมณ์ของสถานประกอบการที่เข้าร่วมโครงการ CSR-DIW ปี 2551
4. การจัดตั้งเครือข่าย "CSR-DIW Network" เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาเครือข่ายและเพิ่มขีดความสามารถการดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคมต่อผู้ประกอบการให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐาน ISO 26000 โดยในปี 2551 มีสถานประกอบการอุตสาหกรรมที่ได้รับเกียรติบัตร CSR-DIW จำนวน 28 องค์กรเข้าร่วมเป็นสมาชิก ซึ่งเครือข่ายนี้จะมีการจัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคม โดยกำหนดประเด็นที่น่าสนใจ หรือเป็นประเด็นร้อน มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้หรือการให้ความรู้ เพื่อยกระดับ CSR-DIW ให้สอดคล้องกับมาตรฐาน ISO 26000 และนำผลการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมที่ได้รับเกียรติบัตรตามมาตรฐานความรับผิดชอบต่อผู้ประกอบการอุตสาหกรรมต่อสังคม (CSR-DIW) เผยแพร่สู่สาธารณะ โดยลงใน Website ของกรมโรงงานอุตสาหกรรม (www.diw.go.th/csr)
5. ฝึกอบรมให้แก่บุคลากรของกรมโรงงานฯ (Train the Trainer)
6. ฝึกอบรมที่สถานประกอบการอุตสาหกรรม (Coaching) จำนวน 111 แห่ง
7. ทวนสอบโดยผู้ประเมิน
8. การพิจารณาโดยผู้ชำนาญการ
9. การนำเสนอสรุปผลการทวนสอบต่อผู้ชำนาญการของกรมโรงงานอุตสาหกรรมเพื่อให้

ความเห็นชอบ

10. พิธีมอบโล่ และเกียรติบัตรแก่สถานประกอบการอุตสาหกรรมที่ผ่านการทวนสอบ

ประโยชน์ที่ภาครัฐได้รับ

- ลดภาระในการกำกับดูแล และข้อร้องเรียนที่อาจเกิดขึ้น ระหว่างชุมชน กับสถานประกอบการอุตสาหกรรมในท้องถิ่น

- บุคลากรของภาครัฐได้รับการพัฒนาองค์ความรู้ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม

- บุคลากรของภาครัฐมีโอกาสในการศึกษาถึงวิธีการ แนวทางการปฏิบัติในสถานประกอบการอุตสาหกรรมกลุ่มเป้าหมาย

ประโยชน์ที่สถานประกอบการอุตสาหกรรมได้รับ

- ทำให้เข้าใจความหมายของการทำธุรกิจอย่างรับผิดชอบต่อสังคม (ไม่ใช่การบริจาค)

- ได้รู้ว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขององค์กรที่แท้จริง คือ ใคร และควรตอบสนองใครเป็นอันดับต้นๆ ด้วยวิธีการใด ที่ทำให้อุทฺธิจคำเนินการไปอย่าง WIN WIN

- เป็นโอกาสที่ทำให้เกิดการประสานงานที่ใกล้ชิดในองค์กรมากขึ้น

- มีการดำเนินกิจกรรมในลักษณะบูรณาการทั่วทั้งองค์กร และในพื้นที่

- สร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน

- สามารถดำเนินงานอยู่ในชุมชนได้อย่างเหมาะสม

ประโยชน์ที่ชุมชน/ประชาชนได้รับ

- มีการเปลี่ยนรูปแบบการตอบสนองจากการบริจาค เป็นเข้าร่วม กิจกรรมที่ทำให้เกิดการสร้างงาน การพัฒนาทักษะ การพึ่งพาอาศัยกัน ก่อให้เกิดประโยชน์ทั้ง 2 ฝ่ายอย่างยั่งยืน

- ประชาชน ที่มีพื้นที่โดยรอบสถานประกอบการ จะได้รับการสนับสนุนจากสถานประกอบการอุตสาหกรรมโดยตรง ในลักษณะการเกื้อกูล ซึ่งกันและกัน ย่อมส่งผลให้เกิดการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ในลักษณะ WIN-WIN

กรณีศึกษาที่ 2 เมืองอุตสาหกรรมนิเวศน์ (Eco Town Project)

เกิดขึ้นภายใต้โครงการพัฒนาส่งเสริมชุมชนอุตสาหกรรมพื้นฐานและอุตสาหกรรมเมืองแร่สู่ความเป็นเมืองนิเวศน์ ของกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ กระทรวงอุตสาหกรรม มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศและสร้างเครือข่ายความร่วมมือที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการ วัสดุคืบ ปฏิกิริยาการผลิต วัสดุเหลือใช้และของเสียจากภาคอุตสาหกรรมผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อให้

ภาคอุตสาหกรรมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ ได้รับทราบถึงแหล่งข้อมูลและแนวทางการขับเคลื่อนสู่ความเป็นเมืองนิเวศน์ (Eco-town) เพื่อให้เกิดการนำมาใช้ประโยชน์วัสดุเหลือใช้จากภาคอุตสาหกรรม ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเมืองแร่สู่ความเป็นเมืองนิเวศน์ อันจะส่งผลให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรควบคู่ไปกับการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ต้องขยายตัวเพิ่มขึ้นตามแรงขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจต่อไป โดยทางโครงการฯ ได้จัดทำเว็บไซต์ <http://eco-town.dpim.go.th> ขึ้นมา ซึ่งจะเป็นตัวกลางสำคัญในการประสานและเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร การแลกเปลี่ยนวัสดุเหลือใช้หรือของเสียจากภาคอุตสาหกรรมต่างๆ ไปยังกลุ่มเป้าหมายหรือผู้สนใจทั่วไป และเป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมให้มีการนำทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ผู้สนใจสามารถใช้ประโยชน์ข้อมูลพื้นฐานสำหรับการบริหารจัดการ การซื้อ ขาย และการแลกเปลี่ยนวัสดุเหลือใช้ ทั้งนี้ กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่จะไม่รับผิดชอบ กรณีที่มีการนำของเสียหรือวัสดุเหลือใช้ไปใช้ในทางที่ไม่ถูกต้องทั้งตามหลักวิชาการและทางกฎหมาย

สิทธิประโยชน์ที่สมาชิกได้รับ

- สามารถลงประกาศ ซื้อ / ขาย / แลกเปลี่ยน วัสดุคืบเพื่อใช้ในการผลิต ทั้งประเภทวัสดุธรรมชาติและวัสดุเหลือใช้จากการผลิตและชุมชน กับสมาชิกในเว็บไซต์ได้ ฟรี
- รับทราบประกาศ ขาย / แลกเปลี่ยน วัสดุคืบเพื่อใช้ในการผลิตทั้งวัสดุธรรมชาติและวัสดุเหลือใช้จากการผลิตและชุมชน ที่สมาชิกลงในเว็บไซต์ (โดยแจ้งทางเมล)
- รับข่าวสาร ข้อมูล กิจกรรม และการประชุมสัมมนา ด้านการจัดการเพื่อเพิ่มมูลค่าทรัพยากรและวัสดุเหลือใช้จากภาคอุตสาหกรรม ของกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ และกระทรวงอุตสาหกรรม
- รับการบริการให้คำปรึกษาและแนะนำในการจัดการ เพื่อเพิ่มมูลค่าทรัพยากรและวัสดุเหลือใช้จากภาคอุตสาหกรรม และช่วยจับคู่เพื่อแลกเปลี่ยนของเสียในการผลิต
- สิทธิพิเศษ ในการสั่งซื้อสิ่งพิมพ์และการเข้าร่วมสัมมนาของสถาบันสิ่งแวดล้อมอุตสาหกรรม
- รับข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อมจากสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยทุกเดือน (e-newsletter)
- ประชาสัมพันธ์กิจกรรม 3R ของบริษัท ใน "กรณีตัวอย่างการแลกเปลี่ยนวัสดุเหลือใช้"

กรณีศึกษาที่ 3 SAFETY NETWORK เครือข่ายความปลอดภัยในการทำงาน

เครือข่ายความปลอดภัยในการทำงานก่อตั้งขึ้นเมื่อปี 2546 โดยกองตรวจความปลอดภัย กรมสวัสดิการคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงาน โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. ส่งเสริมให้เกิดการร่วมตัวของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในระดับวิชาชีพ และระดับอื่นๆ
2. ส่งเสริมให้เกิดการประสานงานแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และการช่วยเหลือระหว่าง

เจ้าหน้าที่ความปลอดภัย

3. ส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยได้มีโอกาสทำกิจกรรมใช้ความรู้ความสามารถเพื่อสร้างประโยชน์ให้กับเพื่อนสมาชิกเครือข่าย และทำประโยชน์ต่อสังคม

วิสัยทัศน์ : ความปลอดภัยมีอาจเกิดขึ้นได้ ถ้าปราศจากความเข้าใจ ขาดจิตสำนึกที่มุ่งหวังจะเป็นแบบอย่างที่ดีทางสังคมเครือข่ายเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยอาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงานเป็นองค์กรที่ปรารถนาจะสร้างสรรค์กิจกรรม เพื่อขับเคลื่อนกลไกของเครือข่ายให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสังคมภายในและภายนอกเครือข่ายอย่างเป็นรูปธรรม โดยอาศัยพลังการขับเคลื่อนจากคณะกรรมการและสมาชิกเครือข่ายความปลอดภัยจากทุกภาคส่วนคำขวัญ : มุ่งมั่น ตั้งใจ สร้างความปลอดภัยให้สังคม

ระเบียบปฏิบัติของคณะกรรมการเครือข่ายความปลอดภัย

เพื่อให้การปฏิบัติงานของคณะกรรมการเครือข่ายความปลอดภัยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับนโยบายของภาครัฐ จึงได้กำหนดให้คณะกรรมการเครือข่ายความปลอดภัย มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. จัดทำแผนการดำเนินกิจกรรมของเครือข่ายความปลอดภัยประจำปี
2. สนับสนุน ส่งเสริมการฝึกอบรม สัมมนา ให้ความรู้ด้านความปลอดภัยให้กับสมาชิกเครือข่าย ความปลอดภัย ชุมชน และสังคม
3. ส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือการปฏิบัติงานด้านความปลอดภัยให้ถูกต้องตามกฎหมาย และ มาตรฐานสากล
4. ประสานงานระหว่างสมาชิกเครือข่ายความปลอดภัย และหน่วยงานราชการในการปฏิบัติงานด้านความปลอดภัยให้สอดคล้อง และถูกต้องตามกฎหมาย
5. ดำเนินการจัดกิจกรรมช่วยเหลือกลุ่มสมาชิกเครือข่ายความปลอดภัย ชุมชนและสังคมที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัย
6. เผยแพร่ความรู้ ข้อมูล ข่าวสารด้านความปลอดภัย ให้กับสมาชิกเครือข่ายความปลอดภัย
7. ประชุมคณะกรรมการเครือข่ายอย่างน้อย 3 เดือนต่อ 1 ครั้ง

สำหรับกิจกรรมที่ทางเครือข่ายดำเนินการไปแล้ว เช่น การให้ความรู้ความปลอดภัยในกิจกรรมวันเด็ก สนับสนุนกิจกรรมนักศึกษา สนับสนุนกิจกรรมเพื่อนเครือข่าย กิจกรรมเดิน-วิ่งการกุศลแรงงานปลอดภัยสุขอนามัยดี เป็นต้น สำหรับกิจกรรมที่จะดำเนินการ เช่น พัฒนาและวางโครงสร้างคณะกรรมการเครือข่ายกลาง ขับเคลื่อนกิจกรรมเครือข่ายย่อยอย่างต่อเนื่อง ฯลฯ

ภาคผนวกที่ 1

แบบประเมินการดำเนินงานตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม

กระทรวงอุตสาหกรรม

(ECGF-001)

แบบประเมิน

หน้า 1 / 7

(Evaluation Form : ECGF-001)

การดำเนินงานตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม กระทรวงอุตสาหกรรม

(Environmental Good Governance Project)

ก. ข้อมูลทั่วไป (General Data)

ชื่อสถานประกอบการอุตสาหกรรม (Company name)

โทรศัพท์ (Tel.)

Website:

ที่อยู่ เลขที่

หมู่ที่

ซอย

ถนน

(Address)

(Moo)

(Soi)

(Road)

ตำบล

อำเภอ

จังหวัด

(Tumbol)

(Amphur)

(Province)

ประกอบกิจการ

ทะเบียนโรงงานเลขที่

(Business type)

(Factory register No.)

มาตรฐานที่ได้รับ

☐ มอก.☐ ISO

(Standard system certified)

ข. ข้อมูลวัตถุดิบ และผลิตภัณฑ์ (Main raw material and products)

สอดคล้องกับเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม ข้อ 1.1.1.

วัตถุดิบหลักที่ใช้ในการผลิต (Main raw material usage)

1)	ปริมาณการใช้ต่อปี	ตัน
	(Quantity / Year)	(Tons)
2)	ปริมาณการใช้ต่อปี	ตัน
	(Quantity / Year)	(Tons)
3)	ปริมาณการใช้ต่อปี	ตัน
	(Quantity / Year)	(Tons)

ผลิตภัณฑ์หลัก (Main products)

1)	ปริมาณการผลิตต่อปี	ตัน
	(Quantity / Year)	(Tons)
2)	ปริมาณการผลิตต่อปี	ตัน
	(Quantity / Year)	(Tons)
3)	ปริมาณการผลิตต่อปี	ตัน
	(Quantity / Year)	(Tons)

ส่วนนี้ สำหรับผู้ตรวจสอบ

การจัดเก็บ (Storage system)

☐ ถูกต้องตามกฎหมาย
(Complied with law)☐ ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย
(Do not comply with law)

บันทึก (Note)

การจัดเก็บ (Storage system)

☐ ถูกต้องตามกฎหมาย
(Complied with law)☐ ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย
(Do not comply with law)

บันทึก (Note)

สารเคมีอันตราย/วัตถุอันตรายที่ใช้ในกระบวนการผลิต (Hazardous Chemicals usage)

- 1) ปริมาณการใช้ต่อปี ตัน
(Quantity / Year) (Tons)

การจัดเก็บ / มาตรการความปลอดภัย (Storage / Safety control) :

- 2) ปริมาณการใช้ต่อปี ตัน
(Quantity / Year) (Tons)

การจัดเก็บ / มาตรการความปลอดภัย (Storage / Safety control) :

- 3) ปริมาณการใช้ต่อปี ตัน
(Quantity / Year) (Tons)

การจัดเก็บ / มาตรการความปลอดภัย (Storage / Safety control) :

การใช้พลังงาน (Energy consumption) 1 ปี ย้อนหลัง และปีปัจจุบัน

		ปี	ปี (ปีปัจจุบัน)
		มกราคม - ธันวาคม	มกราคม-ธันวาคม
1) ไฟฟ้า	หน่วย / เดือน (Electricity) (kwh / Month)		
2) น้ำ	ลบ.ม / เดือน (Water) (m ³ / Month)		
3) เชื้อเพลิง	ปริมาณ / เดือน (Fuels) (Quantity) / Month)		
	ปริมาณ / เดือน (Quantity) / Month)		
	ปริมาณ / เดือน (Quantity) / Month)		

ก. ข้อมูล การจัดการ ด้านการควบคุมป้องกันมลภาวะ (Pollution management and control)

สอดคล้องกับเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม ข้อ 3.1.1

มีการจัดการด้านการควบคุมมลภาวะโดยรวม หรือไม่ ☐ ไม่มี (No) ☐ มี (Yes)
(Total pollution management and control)

1. มลภาวะทางน้ำ (Water pollution)

ปริมาณการใช้น้ำ ลบ.ม/วัน
(Quantity of water usage) (m³ / Day)

ปริมาณน้ำทิ้ง ลบ.ม/วัน
(Quantity of release water) (m³ / Day)

แหล่งกำเนิดน้ำทิ้ง (source):

การจัดเก็บ (Storage system)

- ☐ ถูกต้องตามกฎหมาย
(Complied with law)
- ☐ ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย
(Do not comply with law)

บันทึก (Note)

การจัดเก็บ (Storage system)

- ☐ ถูกต้องตามกฎหมาย
(Complied with law)
- ☐ ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย
(Do not comply with law)

บันทึก (Note)

ผลการตรวจวัดคุณภาพน้ำทิ้ง

(Analysis result of release water)

- ☐ ผ่านเกณฑ์กฎหมาย
(Complied with law)
- ☐ ไม่ผ่านเกณฑ์กฎหมาย
(Do not comply with law)

บันทึก (Note)

ใช้ระบบบำบัดน้ำเสียของตนเอง (Waste water treatment system)

☐ ไม่มี (No)☐ มี (Yes), ใช้ระบบ (Treating system)☐ แหล่งรองรับน้ำทิ้ง (Release water to..)

2. มลภาวะทางอากาศ (Air pollution)

☐ ไม่มี (No)☐ มี (Yes)

ผลการตรวจวัดคุณภาพอากาศ

(Air quality analysis results)

☐ ผ่านเกณฑ์กฎหมาย
(Complied with law)☐ ไม่ผ่านเกณฑ์กฎหมาย
(Do not comply with law)

บันทึก (Note)

1) แหล่งกำเนิด (Source) :

ระบบการป้องกัน (Control system) :

2) แหล่งกำเนิด (Source) :

ระบบการป้องกัน (Control system) :

3) แหล่งกำเนิด (Source) :

ระบบการป้องกัน (Control system) :

3. มลภาวะทางเสียงที่อาจส่งผลกระทบต่อชุมชน (Noise pollution that might be affect to community)

☐ ไม่ส่งผลกระทบต่อ (Do not affect to community)☐ ส่งผลกระทบต่อ (Affect to community)

รายละเอียด (Details) :

ผลการตรวจวัดเสียง

(Noise measurement results)

☐ ผ่านเกณฑ์กฎหมาย
(Complied with law)☐ ไม่ผ่านเกณฑ์กฎหมาย
(Don't comply with law)

บันทึก (Note)

4. มลภาวะจากสิ่งปฏิกูล และวัสดุที่ไม่ใช้แล้ว (Disposal waste pollution control)

สิ่งปฏิกูลและวัสดุที่ไม่ใช้แล้วที่เป็นอันตราย ตามประกาศกระทรวง พ.ศ. 2548

(Hazardous disposal waste pollution B.E. 2548)

☐ ไม่มี (No)☐ มี (Yes)

จำนวน (Quantity) ชนิด (Kind), รายละเอียด (Details)

การขออนุญาตนำออก

(Checking of treatment permission)

☐ ถูกต้องตามกฎหมาย
(Complied with law)☐ ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย
(Do not comply with law)

บันทึก (Note)

สิ่งปฏิกูลและวัสดุที่ไม่ใช้แล้วที่ไม่เป็นอันตราย ตามประกาศกระทรวง พ.ศ. 2548

(Non hazardous disposal waste pollution B.E. 2548)

☐ ไม่มี (No)☐ มี (Yes)

จำนวน (Quantity) ชนิด (Kind), รายละเอียด (Details)

* กรุณานำเอกสารประกอบด้วย (Please attached document concerning)

ง. ข้อมูล ด้านความปลอดภัย (Safety control data)

สอดคล้องกับเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม ข้อ 5.1.1, 5.2.1

1. ระบบไฟฟ้า ตรวจสอบรับรองโดยวิศวกร :
(Electricity safety inspection by)

ทะเบียนเลขที่ (Register No.)

วันที่ตรวจ (Date)

2. หม้อไอน้ำ ตรวจสอบรับรองโดยวิศวกร :
(Boiler safety inspection by)

ทะเบียนเลขที่ (Register No.)

วันที่ตรวจ (Date)

3. อุปกรณ์และถังรับแรงดัน ตรวจสอบรับรองโดยวิศวกร :
(Pressure vessel & equipment safety inspection by)

ทะเบียนเลขที่ (Register No.)

วันที่ตรวจ (Date)

* กรุณาแนบเอกสารประกอบด้วย (Please attached document concerning)

การปฏิบัติตามกฎหมาย
(Checking of law compliance)

☐ ผ่านเกณฑ์กฎหมาย
(Complied with law)

☐ ไม่ผ่านเกณฑ์กฎหมาย
(Do not comply with law)

บันทึก (Note)

จ. ข้อมูล ด้านการบริหารทรัพยากรอย่างเหมาะสม (Resource management data)

สอดคล้องกับเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม ข้อ 6.1.1

☐ มี. ได้ดำเนินการ เช่น (การอนุรักษ์พลังงาน เป็นต้น)
(Yes, activities ex.)

☐ ไม่มี (No)

บันทึก (Note)

ฉ. ข้อมูล ปัญหาการถูกร้องเรียนจากชุมชน (ข้อมูลย้อนหลัง 1 ปี นับจากวันที่กรอกแบบ)

(Community complaint record in one year)

สอดคล้องกับเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม ข้อ 4.1.1, 7.2.1

☐ ไม่มี (No)

☐ มี (Yes)

วันที่ (Date)

เรื่อง (Topic)

ผลสรุป (Conclusion)

บันทึก (Note)

ช. การมีส่วนร่วม และการตอบสนองที่เกิดประโยชน์ต่อชุมชนในพื้นที่ที่สถานประกอบการตั้งอยู่

(Community participation and contribution (CSR))

1. มีช่องทางการเปิดเผยข้อมูล ด้านการจัดการเพื่อป้องกันมลภาวะในด้านต่างๆ ให้ชุมชนทราบ
(Channel to inform the pollution control data to the community)

สอดคล้องกับเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม ข้อ 3.2.1

☐ ไม่มี (No)

☐ มี (Yes) ได้แก่

บันทึก (Note)

2. มีช่องทางในการรับข้อร้องเรียน และรับฟังความคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะจากชุมชน
(Complains channel, opinion survey and suggestion from community)

สอดคล้องกับเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม ข้อ 4.2.1

☐ ไม่มี (No) ☐ มี (Yes) ได้แก่

บันทึก (Note)

3. มีการรับฟังความคิดเห็นจากชุมชน ในกรณีที่การประกอบกิจการอาจส่งผลกระทบต่อชุมชน
(Listen opinion of community in the case of business operation might have an affect to the community)

สอดคล้องกับเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม ข้อ 2.2.1

☐ ไม่มีผลกระทบ (No) ☐ มีผลกระทบแต่ยังไม่เคยมีการรับฟังความคิดเห็น
☐ มีผลกระทบมีการรับฟังความคิดเห็น (Yes) ได้แก่

บันทึก (Note)

4. การนำเรื่องร้องเรียนเข้าสู่กระบวนการแก้ไขป้องกัน
(Bringing into the complaint preventive action process)

สอดคล้องกับเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม ข้อ 4.2.2

☐ ไม่มี (No) ☐ มี (Yes) ได้แก่

บันทึก (Note)

5. ผู้ร้องเรียนได้รับข้อชี้แจง
(The complaint has been explained)

สอดคล้องกับเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม ข้อ 4.2.3

☐ ไม่มี (No) ☐ มี (Yes) ได้แก่

บันทึก (Note)

6. การตอบสนองที่เกิดประโยชน์ต่อชุมชน ภายในพื้นที่ตั้งสถานประกอบการ
(The contribution as CSR. Activity in Pathumtani province)

สอดคล้องกับเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม ข้อ 6.2.1

☐ ไม่มี (No) ☐ มี (Yes) ได้แก่

บันทึก (Note)

7. มีการนำเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมมาบูรณาการกับการบริหารจัดการขององค์กร
(The application criteria of the Environmental Good Governance to integrate within the management of organization)

สอดคล้องกับเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม ข้อ 7.1.1

☐ ไม่มี (No) ☐ มี (Yes) ได้แก่

8. มีเครือข่ายเพื่อพัฒนาความร่วมมือกันระหว่างอุตสาหกรรมกับชุมชนในรูปแบบที่เหมาะสม
ตามความพร้อมและขีดความสามารถขององค์กร
(The network to improve cooperation between industry and community in an appropriate readiness and capability of the organization)

สอดคล้องกับเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม ข้อ 7.3.1

☐ ไม่มี (No) ☐ มี (Yes) ได้แก่

บันทึก (Note)

บันทึก (Note)

* กรุแนบเอกสารประกอบสำหรับแต่ละหัวข้อ ทั้งนี้เพื่อให้การตรวจเป็นไปอย่างถูกต้อง ตรงตามความเป็นจริง (Please attached document concerning)

ลงชื่อ

(Signature)

ผู้ให้ข้อมูล / ผู้รับการตรวจสอบ

(Informer / Assessee)

(.....)

วันที่ (Date)

โทรศัพท์ :

๙. สรุปผลการประเมินของคณะกรรมการตรวจสอบ (Conclusion of Inspection)

☐ ผ่าน (Pass)

☐ ไม่ผ่าน (Not pass)

บันทึกข้อคิดเห็น / ข้อเสนอแนะ (Suggestion / Opinion) :-

วันที่ตรวจสอบ (Inspected date)

คณะผู้ตรวจสอบ

ลงชื่อ (Signature)	ผู้ตรวจสอบ (Inspector)
(.....)	
ลงชื่อ (Signature)	ผู้ตรวจสอบ (Inspector)
(.....)	
ลงชื่อ (Signature)	ผู้ตรวจสอบ (Inspector)
(.....)	

คณะกรรมการตรวจประเมินโครงการ ฯ

ลงชื่อ (Signature)	ประธานกรรมการฯ (Chairman)
(.....)	
ลงชื่อ (Signature)	กรรมการฯ (Committee)
(.....)	
ลงชื่อ (Signature)	กรรมการฯ (Committee)
(.....)	
ลงชื่อ (Signature)	กรรมการฯ / เลขานุการ (Committee / Secretary)
(.....)	
(.....)	
ลงชื่อ (Signature)	กรรมการฯ / เลขานุการ (Committee / Secretary)
(.....)	

ภาคผนวกที่ 2

แบบรายงานการตรวจประเมินธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม : Checklist

(ECGF-002)

กระทรวงอุตสาหกรรม

แบบฟอร์ม

ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม
แบบรายการตรวจประเมินธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม
(Checklist)

รหัสเอกสาร ECGF-002
ฉบับที่ 1
แก้ไขครั้งที่ 0

ชื่อสถานประกอบการอุตสาหกรรม.....

รายชื่อผู้ตรวจประเมิน

1.
2.
3.
4.

ที่	รายการที่ตรวจประเมิน	สิ่งที่พบจากการตรวจประเมิน

ω2-3

ภาคผนวกที่ 3

แบบรายงานผลการประเมินธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม : Audit Report
(ECGF-003)

	กระทรวงอุตสาหกรรม	แบบฟอร์ม
ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม แบบรายงานผลการประเมินธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม (Audit Report)		รหัสเอกสาร ECGF-003 ฉบับที่ 1 แก้ไขครั้งที่ 0

1. ข้อมูลทั่วไป

ชื่อสถานประกอบการอุตสาหกรรม :

ชื่อผู้รับการตรวจประเมิน :

ทีมผู้ตรวจประเมิน :

วัน เดือน ปี ที่ตรวจ :

ประเภทการประเมิน : ☐ การประเมินขั้นตอนที่ 1 (Stage 1 Audit)

☐ การประเมินขั้นตอนที่ 2 (Stage 2 Audit)

2. จุดเด่น/ข้อดีที่พบ

This image shows a full page of white paper with horizontal dashed lines, typical of primary-ruled notebook paper. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

	กระทรวงอุตสาหกรรม	แบบฟอร์ม
	ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม แบบรายงานผลการประเมินธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม (Audit Report)	รหัสเอกสาร ECGF-003 ฉบับที่ 1 แก้ไขครั้งที่ 0

3. รายละเอียดของข้อบกพร่อง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลายมือชื่อ

วันที่...../...../.....

ผู้ตรวจสอบ

ลายมือชื่อ.....

วันที่...../...../.....

ผู้รับการตรวจสอบ

4. ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลายมือชื่อ

วันที่...../...../.....

ผู้ตรวจสอบ

ลายมือชื่อ.....

วันที่...../...../.....

ผู้รับการตรวจสอบ

ภาคผนวกที่ 4

ขั้นตอนการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติงานการส่งเสริมธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมใน
สถานประกอบการอุตสาหกรรม

ขั้นตอนการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติงานการส่งเสริมธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมในสถานประกอบการอุตสาหกรรม

ลำดับ ที่	กิจกรรม	การดำเนินงาน	ผู้รับผิดชอบ	ผลลัพธ์
1.	จัดทำแผนปฏิบัติงานโครงการฯ และคัดเลือกสถานประกอบการอุตสาหกรรมเข้าร่วมโครงการ	- จัดทำแผนปฏิบัติงานโครงการฯ - คัดเลือกสถานประกอบการอุตสาหกรรม	อุตสาหกรรม จังหวัด	แผนปฏิบัติงานโครงการ / สถานประกอบการอุตสาหกรรมที่ได้รับการคัดเลือก
2.	ประชุมหารือร่วมกันในการจัดทำโครงการ	- สถานประกอบการอุตสาหกรรมที่ได้รับคัดเลือก สอจ. และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สถานประกอบการอุตสาหกรรมตั้งอยู่ร่วมประชุมหารือ ชี้แจงแนวทางการปฏิบัติและตรวจประเมินตาม "คู่มือการดำเนินงานตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม" เพื่อให้ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้เข้าใจและรับทราบ	อุตสาหกรรม จังหวัด	ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้เข้าใจและรับทราบรายละเอียดการดำเนินโครงการ และแนวทางการปฏิบัติตามคู่มือฯ อย่างถูกต้อง
3.	จัดทำและขออนุมัติโครงการพร้อมแต่งตั้งคณะทำงานตรวจประเมิน (ภาคผนวกที่ 4-1)	- สถานประกอบการอุตสาหกรรมที่ได้รับคัดเลือก สอจ. และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สถานประกอบการอุตสาหกรรมตั้งอยู่ จัดทำและขออนุมัติโครงการ พร้อมเสนอแต่งตั้งคณะทำงานตรวจประเมินฯ โดยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้อนุมัติ/แต่งตั้ง	อุตสาหกรรม จังหวัด	ผู้ว่าฯ อนุมัติโครงการ/แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจประเมิน
4.	ประชุมชี้แจงทำความเข้าใจแนวทางการดำเนินงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ	- จัดประชุมชี้แจงโดยสถานประกอบการอุตสาหกรรมที่ได้รับคัดเลือก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและ สอจ. ชี้แจงต่อชุมชนในท้องถิ่นที่สถานประกอบการอุตสาหกรรมตั้งอยู่ - ชุมชนในท้องถิ่นที่สถานประกอบการอุตสาหกรรมตั้งอยู่ เช่น หัวหน้าชุมชน ประชาชนในชุมชน	อุตสาหกรรม จังหวัด	ชุมชนโดยรอบสถานประกอบการอุตสาหกรรมได้รับข้อมูล และเข้าใจการดำเนินงานของ สถานประกอบการอุตสาหกรรม

ลำดับ ที่	กิจกรรม	การดำเนินงาน	ผู้รับผิดชอบ	ผลลัพธ์
5.	ร่วมลงนามในบันทึกข้อตกลง (ภาคผนวกที่ 4-2)	- จัดพิธีลงนามในบันทึกข้อตกลงร่วมกันในส่วนกลางหรือในแต่ละจังหวัด - ผู้ร่วมพิธีลงนามใน MOU ประกอบด้วยสถานประกอบการอุตสาหกรรมที่ได้รับคัดเลือก สอจ. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และสภากีฬายาน - รายงานผลให้คณะทำงานตามหลักปรัชญาธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม	อุตสาหกรรม จังหวัด / ผู้ประกอบการฯ	สถานประกอบการ อุตสาหกรรม ลงนาม MOU
6.	ตรวจติดตามผลการดำเนินงาน และจัดทำข้อมูล	- ตรวจติดตามผลการดำเนินงานของสถานประกอบการอุตสาหกรรมที่ได้รับคัดเลือก - จัดทำข้อมูลพื้นฐานของสถานประกอบการอุตสาหกรรมที่ได้รับคัดเลือกและข้อมูลการจัดการสิ่งแวดล้อม - ประเมินผลสถานประกอบการอุตสาหกรรมที่ได้รับคัดเลือกผ่านหรือไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินฯ	อุตสาหกรรม จังหวัด	ผลการตรวจติดตาม
7.	ตัวแทนชุมชนเยี่ยมชม สถานประกอบการอุตสาหกรรม	- นำตัวแทนชุมชนในท้องถิ่นเยี่ยมชม สถานประกอบการอุตสาหกรรมที่เข้าร่วมโครงการฯ	ผู้ประกอบการ	ตัวแทนชุมชนได้เยี่ยมชมสถานประกอบการอุตสาหกรรม
8.	สรุปข้อมูลสิ่งแวดล้อมและเผยแพร่ข้อมูลต่อชุมชน	- สรุปข้อมูลทางค่านสิ่งแวดล้อมของสถานประกอบการอุตสาหกรรมที่ได้รับคัดเลือก - เผยแพร่ข้อมูลสู่ชุมชน เช่น บอร์ดในหมู่บ้าน โรงเรียน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ฯลฯ	ผู้ประกอบการ	ชุมชนทราบข้อมูลสิ่งแวดล้อม

ลำดับ ที่	กิจกรรม	การดำเนินงาน	ผู้รับผิดชอบ	ผลลัพธ์
9.	การให้ความรู้แก่ชุมชน	- ให้ความรู้เกี่ยวกับการเป็นเครือข่ายดูแลสิ่งแวดล้อม สถานประกอบการอุตสาหกรรม และกฎหมายที่เกี่ยวข้องๆ ด้วยวิธีการต่างๆ เช่น นิทรรศการ งานแสดงสินค้า การอบรม เป็นต้น	ผู้ประกอบการ	ชุมชนได้รับความรู้ ความเข้าใจ
10.	รายงานประเมินผลและสรุปโครงการ	- รายงานผลการดำเนินการให้ประธานคณะทำงานตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม เพื่อนำไปสรุปแจ้ง ออ. ต่อไป - ประเมินผลและสรุปโครงการ อาจทำในรูปแบบแผ่นพับเพื่อที่จะสามารถนำไปประชาสัมพันธ์ต่อไปได้	อุตสาหกรรมจังหวัด	ผลการประเมินโรงงานผ่าน/ไม่ผ่าน
11.	มอบธงธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมและประกาศเกียรติคุณ (ภาคผนวกที่ 4-3)	- ร่วมพิธีมอบธงธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมและประกาศเกียรติคุณที่ส่วนกลาง หรือกลุ่มจังหวัด - ผู้เข้าร่วมพิธีประกอบด้วยสถานประกอบการอุตสาหกรรมที่ผ่านเกณฑ์การประเมินฯ สอจ. อปท และตัวแทนชุมชน - ธงธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมและประกาศเกียรติคุณ สปอ.เป็นผู้ดำเนินการ	อุตสาหกรรมจังหวัด	ผู้ประกอบการที่ผ่านเกณฑ์ได้รับมอบธงธรรมาภิบาลฯ / ประกาศเกียรติคุณ

ภาคผนวกที่ 4-1

จัดทำและขออนุมัติโครงการพร้อมแต่งตั้งคณะทำงานตรวจประเมิน

ตัวอย่าง

คำสั่งจังหวัด.....

ที่ /

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจประเมิน โครงการส่งเสริมธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม สถานประกอบการอุตสาหกรรม

จังหวัด.....

ตามที่กระทรวงอุตสาหกรรม ได้อนุมัติโครงการธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมสถานประกอบการอุตสาหกรรม ในปีงบประมาณ พ.ศ. เพื่อให้สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด..... ดำเนินการร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถานประกอบการอุตสาหกรรม จัดทำโครงการธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมสถานประกอบการอุตสาหกรรม เพื่อเป็นการพัฒนา ด้านอุตสาหกรรม ป้องกันปัญหามลพิษด้านต่างๆ และความปลอดภัย สร้างจิตสำนึกในการรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อสร้าง ภูมิคุ้มกันและเกิดการพัฒนาอุตสาหกรรม ที่ยั่งยืน และพัฒนาเครือข่ายในการกำกับดูแล จังหวัด..... จึงแต่งตั้งคณะกรรมการ ตรวจประเมินโครงการธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมสถานประกอบการอุตสาหกรรม จังหวัด..... ดังนี้

1. อุตสาหกรรมจังหวัด.....	ประธานคณะกรรมการ
2. นายอำเภอ (ท้องถิ่น).....หรือผู้แทน	คณะกรรมการ
3. นายกองค์การบริหารส่วนตำบล (ท้องถิ่น)..... หรือผู้แทน	คณะกรรมการ
4. นายกเทศมนตรีตำบล (ท้องถิ่น)..... หรือผู้แทน	คณะกรรมการ
5. ผู้แทนบริษัท (ที่เข้าร่วม).....	คณะกรรมการ
6. ผู้แทนบริษัท (ที่เข้าร่วม).....	คณะกรรมการ
7. ผู้แทนบริษัท (ที่เข้าร่วม).....	คณะกรรมการ
8. ผู้แทนบริษัท (ที่เข้าร่วม).....	คณะกรรมการ
9. ผู้แทนบริษัท (ที่เข้าร่วม).....	คณะกรรมการ
10. ประธานสภาอุตสาหกรรมจังหวัด..... หรือผู้แทน	คณะกรรมการ
11. ผู้แทนภาคประชาชน	คณะกรรมการ
12. ผู้แทนภาคประชาชน	คณะกรรมการ
13. หัวหน้าฝ่ายอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่	คณะกรรมการ
14. หัวหน้าฝ่ายโรงงานอุตสาหกรรม	คณะกรรมการและเลขานุการ

ให้คณะกรรมการ มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

1. ตรวจสอบติดตามสถานประกอบการอุตสาหกรรมที่เข้าร่วมโครงการฯ
2. ประเมินสถานประกอบการอุตสาหกรรมตามแบบประเมินเพื่อให้เป็นไปตามเกณฑ์การประเมิน การมีธรรมาภิบาล สิ่งแวดล้อมที่ดีของสถานประกอบการอุตสาหกรรม
3. สรุปและประเมินสถานประกอบการอุตสาหกรรมที่เข้าร่วมโครงการฯ ในการผ่านเกณฑ์ฯ
4. รายงานผลให้คณะกรรมการหลักปรัชญาธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม ตามคำสั่งกระทรวงอุตสาหกรรม ที่

41/2551 ลงวันที่ 18 มีนาคม 2551

ทั้งนี้ตั้งแต่วันที่นี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่เดือน.....ปี.....

(ลงนาม)

()

ผู้ว่าราชการจังหวัด.....

ภาคผนวกที่ 4-2
ร่วมลงนามในบันทึกข้อตกลง

บันทึกข้อตกลง

โครงการ “ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม” ประจำปี

วันที่ เดือน พ.ศ.

ข้าพเจ้า บริษัท ทะเบียนโรงงานเลขที่

ได้ตกลงเข้าร่วมโครงการ “ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม สถานประกอบการอุตสาหกรรม ประจำปี 2557” โดยมุ่งเน้นที่จะนำหลักธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมมาปฏิบัติในการประกอบกิจการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดและมุ่งเน้นการส่งเสริมกิจกรรมการป้องกันและรักษาสิ่งแวดล้อมร่วมกับชุมชนและสังคมท้องถิ่น โดยข้าพเจ้าจะปฏิบัติดังนี้

1. ให้ชุมชนสามารถเข้าถึงข้อมูลการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกต้อง
2. เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม
3. เปิดเผยข้อมูล ข้อเท็จจริงอย่างโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้
4. แสดงความรับผิดชอบ หากเกิดผลกระทบต่อชุมชน และจัดให้มีช่องทางในการรับข้อร้องเรียน
5. ยึดหลักนิติธรรมในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามกฎหมาย
6. ดำรงไว้ซึ่งความยุติธรรมในการจัดสรรทรัพยากรอย่างเหมาะสม และคืนประโยชน์ต่อสังคม
7. ประกอบกิจการอย่างมีจิตสำนึก ไม่ก่อผลกระทบต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อม

.....

(.....)

กรรมการผู้จัดการ

.....

(.....)

อุตสาหกรรมจังหวัด

.....

(.....)

ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม

พยาน

ภาคผนวกที่ 4-3

มอบธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมและประกาศเกียรติคุณ

ตัวอย่าง

โครงการธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม กระทรวงอุตสาหกรรม

เกียรติบัตรนี้ให้ไว้เพื่อแสดงว่า

.....

.....

เป็นสถานประกอบการอุตสาหกรรม ที่ดำเนินงานตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม

ให้ไว้ ณ วันที่.....

.....

(.....)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม

ภาคผนวกที่ 5

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน ECGP-001 – ECGP-009

กระทรวงอุตสาหกรรม ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน
การจัดทำนโยบายธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม
การเปิดเผยและการเข้าถึงข้อมูล

รหัส ECGP-001

แก้ไขครั้งที่ 00

จำนวน 2 หน้า

จัดทำโดย
สำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม
มีนาคม 2553

รหัส ECGP-001

[illegible]

ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

เรื่อง การจัดทำนโยบายธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม การเปิดเผยและการเข้าถึงข้อมูล

รหัสเอกสาร ECGP-001

ฉบับที่ 1

แก้ไขครั้งที่ 0

หน้าที่ 1 ของ 2

1. วัตถุประสงค์

เพื่อเป็นแนวทางสำหรับสถานประกอบการอุตสาหกรรมในการจัดทำนโยบาย และโครงสร้างคณะทำงานธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม ซึ่งแสดงถึงความมุ่งมั่นของสถานประกอบการอุตสาหกรรมในการที่จะดำเนินงานให้สอดคล้องตามหลักการธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของสถานประกอบการอุตสาหกรรม

2. ขอบข่าย

ใช้สำหรับการดำเนินงานที่สอดคล้องกับเกณฑ์การประเมินการมีธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมที่ดีของสถานประกอบการอุตสาหกรรม

3. นิยาม

นโยบายธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม หมายถึง เอกสารที่แสดงถึงเจตนารมณ์ของสถานประกอบการอุตสาหกรรมที่มีความมุ่งมั่นที่จะประกอบกิจการที่คำนึงถึงการจัดการด้านมลภาวะอย่างถูกต้องตามกฎหมาย และสามารถเปิดเผยข้อมูลการจัดการมลภาวะอย่างโปร่งใส โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมเสนอแนะในการแก้ปัญหาได้ มีการบริหารจัดการเพื่ออนุรักษ์พลังงาน และจัดสรรการใช้ทรัพยากรร่วมกับชุมชนอย่างเหมาะสม มีช่องทางรับฟังข้อคิดเห็น และตอบสนองข้อร้องเรียน รวมถึงการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างเป็นธรรม

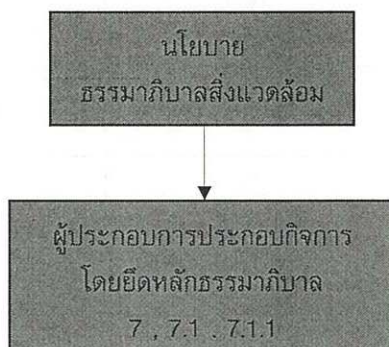
4. เอกสารอ้างอิง

- เกณฑ์การประเมินธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมที่ดีของสถานประกอบการอุตสาหกรรม ข้อ 7, 7.1, 7.1.1

5. แผนผังขั้นตอนการปฏิบัติงาน

สถานประกอบการ
อุตสาหกรรม

สถานประกอบการ
อุตสาหกรรม

ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

เรื่อง การจัดทำนโยบายธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม การเปิดเผยและการเข้าถึงข้อมูล

รหัสเอกสาร ECGP-001

ฉบับที่ 1

แก้ไขครั้งที่ 0

หน้าที่ 2 ของ 2

6. รายละเอียดขั้นตอนการดำเนินงาน

6.1 นโยบายธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม

สถานประกอบการอุตสาหกรรมควรมีกำหนดนโยบายธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมเป็นเอกสาร เพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายใน และภายนอกได้รับรู้ รับทราบถึงนโยบายการดำเนินงานขององค์กร ที่มีการจัดการด้านมลภาวะ อย่างถูกต้องตามกฎหมาย และสามารถเปิดเผยข้อมูลการจัดการมลภาวะของคนอย่างโปร่งใส โดยสถานประกอบการอุตสาหกรรมสามารถกำหนดรูปแบบ ของนโยบายธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม ที่ใช้สำหรับเผยแพร่ได้ความเหมาะสม เช่น จัดทำเป็นนโยบาย รวมไว้ในพันธกิจ จรรยาบรรณ กลยุทธ์ขององค์กร เป็นต้น

7. การจัดเก็บบันทึก

รหัสเอกสาร	ชื่อเอกสาร	สถานที่เก็บ	ระยะเวลาที่เก็บ	ผู้เก็บ

กระทรวงอุตสาหกรรม ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน
การรวบรวมกฎหมาย และข้อกำหนดอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
เพื่อติดตามวัดผลการปฏิบัติ

รหัส ECGP-002

แก้ไขครั้งที่ 00

จำนวน 3 หน้า

จัดทำโดย
สำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม
มีนาคม 2553

รหัส ECGP-002

[illegible]

ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

เรื่อง การรวบรวมกฎหมาย และข้อกำหนดอื่นๆ
ที่เกี่ยวข้องเพื่อติดตามวัดผลการปฏิบัติ

รหัสเอกสาร ECGP-002

ฉบับที่ 1

แก้ไขครั้งที่ 0

หน้าที่ 1 ของ 3

1. วัตถุประสงค์

เพื่อให้สถานประกอบการอุตสาหกรรมมีข้อมูลกฎหมาย และข้อกำหนดอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อจะได้นำไปใช้ติดตามวัดผลการปฏิบัติ

2. ขอบข่าย

ใช้สำหรับการดำเนินงานที่สอดคล้องกับเกณฑ์การประเมินการมีธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมที่ดีของสถานประกอบการอุตสาหกรรม

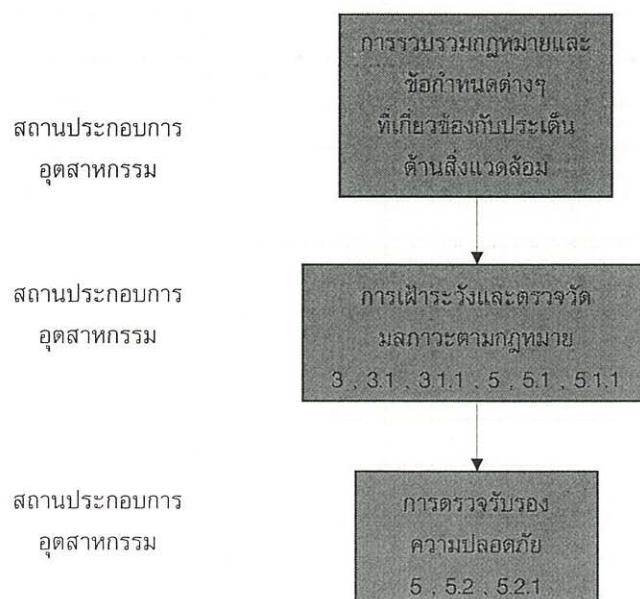
3. นิยาม

กฎหมาย และข้อกำหนดอื่นๆ หมายถึง กฎหมาย กฎระเบียบต่างๆ รวมถึงท้องถิ่นเป็นสมาชิก โดยข้อกำหนดและระเบียบต่างๆ ที่จัดให้มี หรือสามารถค้นหาได้อย่างสม่ำเสมอ จะต้องเป็นกฎหมาย และ ข้อกำหนดอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมอันเกิดจากกิจกรรม ผลิตภัณฑ์ และบริการของ องค์กรเอง

4. เอกสารอ้างอิง

- เกณฑ์การประเมินธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมที่ดีของสถานประกอบการอุตสาหกรรมข้อ 3, 3.1, 3.1.1, 5, 5.1, 5.1.1, 5.2, 5.2.1
- มาตรฐานระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม ISO 14001: 2004

5. แผนผังขั้นตอนการปฏิบัติงาน

ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

เรื่อง การรวบรวมกฎหมาย และข้อกำหนดอื่นๆ
ที่เกี่ยวข้องเพื่อติดตามวัดผลการปฏิบัติ

รหัสเอกสาร ECGP-002

ฉบับที่ 1

แก้ไขครั้งที่ 0

หน้าที่ 2 ของ 3

6. รายละเอียดขั้นตอนการดำเนินงาน

6.1 การรวบรวมกฎหมายและข้อกำหนดอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม

สถานประกอบการอุตสาหกรรมควรมีการดำเนินการรวบรวมกฎหมายและข้อกำหนดอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมที่ครอบคลุมถึง น้ำ อากาศ กาก เสียง สารเคมี และกลิ่น โดยอย่างน้อยต้องครอบคลุมกฎหมายของประเทศไทย แต่อย่างไรก็ตามสถานประกอบการอุตสาหกรรมควรรวบรวมกฎหมาย และข้อกำหนดอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมที่ครอบคลุมถึงข้อตกลง หรือข้อกำหนดอื่นๆ ด้านสิ่งแวดล้อมที่ประเทศไทยมีข้อตกลงร่วมไว้ด้วย

ทั้งนี้ สถานประกอบการอุตสาหกรรมสามารถรวบรวมด้วยวิธีการต่างๆ เช่น

- รวบรวมในรูปแบบเอกสาร
- ติดตามจาก website
- เป็นสมาชิกกับหน่วยงานที่ทำหน้าที่ติดตามความทันสมัยของกฎหมายด้านสิ่งแวดล้อม

6.2 การเฝ้าระวังและตรวจวัดมลภาวะตามกฎหมาย

สถานประกอบการอุตสาหกรรมต้องดำเนินการเฝ้าระวังและตรวจวัด(Monitoring and Measurement) มลภาวะที่สามารถส่งผลกระทบต่อสุขภาพ และความปลอดภัยตามกฎหมาย ทั้งภายในและภายนอกสถานประกอบการอุตสาหกรรม โดยเฉพาะมลภาวะที่สามารถส่งผลกระทบต่อสุขภาพ และความปลอดภัยของชุมชน

ทั้งนี้ การเฝ้าระวังและตรวจวัดมลภาวะตามกฎหมายนี้ ต้องมีความสอดคล้องกับประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งอาจครอบคลุมถึง น้ำ อากาศ กาก เสียง และสารเคมี

6.3 การตรวจรับรองความปลอดภัย

สถานประกอบการอุตสาหกรรมต้องจัดให้มีการตรวจรับรองความปลอดภัยในการดำเนินกิจกรรม/กระบวนการที่อาจมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและ/หรือชุมชน อย่างถูกต้องตามกฎหมายที่สถานประกอบการมีใช้งานอยู่ โดยอาจครอบคลุมถึง

- ระบบไฟฟ้า (Electricity safety inspection)
- หม้อไอน้ำ (Boiler safety inspection)
- อุปกรณ์และถังรับแรงดัน (Pressure vessel & equipment safety inspection)

ทั้งนี้ ต้องแสดงเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องให้ครบถ้วน เช่น เลขที่ใบอนุญาต (Register No.) ของผู้ดูแลระบบ วันที่ตรวจสอบความปลอดภัย การบำรุงรักษา เป็นต้น

ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

เรื่อง การรวบรวมกฎหมาย และข้อกำหนดอื่นๆ
ที่เกี่ยวข้องเพื่อติดตามวัดผลการปฏิบัติ

รหัสเอกสาร ECGP-002

ฉบับที่ 1

แก้ไขครั้งที่ 0

หน้าที่ 3 ของ 3

7. การจัดเก็บบันทึก

รหัสเอกสาร	ชื่อเอกสาร	สถานที่เก็บ	ระยะเวลาที่เก็บ	ผู้เก็บ

กระทรวงอุตสาหกรรม ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน
การจัดทำข้อมูลด้านมลภาวะ และวิธีการจัดการ

รหัส ECGP-003

แก้ไขครั้งที่ 00

จำนวน 5 หน้า

จัดทำโดย
สำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม
มีนาคม 2553

--	--

[illegible]

ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม
ขั้นตอนการปฏิบัติงาน
เรื่อง การจัดทำข้อมูลด้านมลภาวะ และ
วิธีการจัดการ

รหัสเอกสาร ECGP-003

ฉบับที่ 1

แก้ไขครั้งที่ 0

หน้าที่ 1 ของ 5

1. วัตถุประสงค์

เพื่อให้สถานประกอบการอุตสาหกรรมมีการรวบรวมประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับลักษณะ และกิจกรรมต่างๆ ของสถานประกอบการอุตสาหกรรม และนำมาคัดเลือกประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ พร้อมระบุวิธีการจัดการมลภาวะ และจัดทำเป็นทะเบียนข้อมูลด้านมลภาวะที่ถูกต้องของสถานประกอบการอุตสาหกรรม

2. ขอบข่าย

ใช้สำหรับการดำเนินงานที่สอดคล้องกับเกณฑ์การประเมินการมีธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมที่ดีของสถานประกอบการอุตสาหกรรม

3. นิยาม

ประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม หมายถึง ประเด็นปัญหาอันมีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรม ผลผลิตภัณฑ์ และบริการขององค์กรที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

ประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ หมายถึง ประเด็นปัญหาด้านด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบรุนแรงหรือเด่นชัด

ข้อมูลมลภาวะ หมายถึง ข้อมูลจำเพาะของมลภาวะที่ครอบคลุมถึงแหล่งกำเนิด ประเภท ปริมาณ จำนวน ชนิด หรือรายละเอียดต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

การจัดการมลภาวะ หมายถึง วิธีการ หรือระบบการจัดการมลภาวะ ที่สถานประกอบการอุตสาหกรรมใช้งานอยู่จริง

4. เอกสารอ้างอิง

- เกณฑ์การประเมินธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมที่ดีของสถานประกอบการอุตสาหกรรม ข้อ 1, 1.1, 1.1.1, 3, 3.1, 3.1.1
- มาตรฐานระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม ISO 14001: 2004
- กฎกระทรวง กำหนดมาตรฐานและการตรวจสอบกลิ่นในอากาศโรงงาน พ.ศ. 2548
- ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2539) ออกตามความในพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2535 เรื่อง กำหนดคุณลักษณะของน้ำทิ้งที่ระบายออกจากโรงงาน
- ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง กำหนดให้โรงงานประเภทต่างๆ ต้องติดตั้งเครื่องมือหรือเครื่องอุปกรณ์พิเศษเพื่อตรวจสอบคุณภาพอากาศจากปล่องแบบอัตโนมัติ พ.ศ. 2544
- ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง กำหนดปริมาณสารเจือปนในอากาศที่ระบายออกจากปล่องเตาเผาสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้วที่เป็นอันตรายจากอุตสาหกรรม พ.ศ. 2545

ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม
ขั้นตอนการปฏิบัติงาน
เรื่อง การจัดทำข้อมูลด้านมลภาวะ และ
วิธีการจัดการ

รหัสเอกสาร ECGP-003

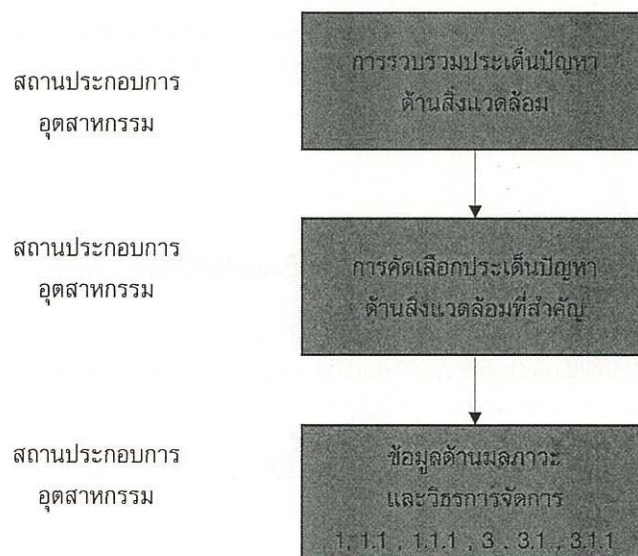
ฉบับที่ 1

แก้ไขครั้งที่ 0

หน้าที่ 2 ของ 5

- ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม (พ.ศ. 2548) เรื่องการกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้ว พ.ศ. 2548
- ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง กำหนดค่าระดับเสียงการรบกวน และระดับเสียงที่เกิดจากการประกอบกิจการโรงงาน พ.ศ. 2548
- ประกาศกรมโรงงานอุตสาหกรรม เรื่อง คู่มือการเก็บรักษาสารเคมีและวัตถุอันตราย พ.ศ. 2550

5. แผนผังขั้นตอนการปฏิบัติงาน

6. รายละเอียดขั้นตอนการดำเนินงาน

6.1 รวบรวมประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม

สถานประกอบการอุตสาหกรรมควรมีการดำเนินการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ที่ครอบคลุมถึงกิจกรรม ผลิตภัณฑ์ บริการของสถานประกอบการโดยสถานประกอบการอุตสาหกรรมสามารถวิเคราะห์ เพื่อรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการต่างๆ เช่น

- การพิจารณาปัจจัยนำเข้า (input) ปัจจัยนำออก (output)
- เทคโนโลยีสะอาด (Cleaner Technology)
- มาตรฐานระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม (ISO 14001)
- การประเมินวัฏจักรชีวิตผลิตภัณฑ์ (Life Cycle Assessment)

ทั้งนี้เพื่อให้สถานประกอบการอุตสาหกรรมสามารถรวบรวมประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นสาเหตุให้เกิดมลภาวะ ซึ่งจะต้องนำมาสู่การจัดลำดับความสำคัญเพื่อพิจารณาสู่การจัดการที่เหมาะสมในลำดับต่อไป

ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม
ขั้นตอนการปฏิบัติงาน
เรื่อง การจัดทำข้อมูลด้านมลภาวะ และ
วิธีการจัดการ

รหัสเอกสาร ECGP-003

ฉบับที่ 1

แก้ไขครั้งที่ 0

หน้าที่ 3 ของ 5

6.2 การคัดเลือกประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ

เมื่อสถานประกอบการอุตสาหกรรมได้รวบรวมประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะเป็นสาเหตุให้เกิดมลภาวะมาแล้ว โดยประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมอาจจะมีหลายประเด็นทั้งประเด็นที่อาจส่งผลกระทบต่อรุนแรง และไม่รุนแรง บางประเด็นอาจจะสามารถส่งผลกระทบต่อชุมชนรอบข้างได้ ดังนั้น สถานประกอบการอุตสาหกรรมจะต้องมีกระบวนการจัดลำดับความสำคัญของประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ ซึ่งเป็นสาเหตุให้เกิดมลภาวะที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อรุนแรงโดย อาจใช้วิธีการต่างๆ เช่น

- การวิเคราะห์แบบการให้น้ำหนักแต่ละเกณฑ์แตกต่างกัน
- การวิเคราะห์ถึงสาเหตุของปัญหา
- การวิเคราะห์แบบง่ายโดยใช้การระดมสมอง

ทั้งนี้ เมื่อได้ผลการจัดลำดับประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ ซึ่งหมายถึงประเด็นปัญหาที่มีโอกาสก่อให้เกิดมลภาวะสูง เป็นประเด็นที่จะต้องนำไปสู่การกำหนดวิธีการจัดการเพื่อแก้ไขไม่ให้เกิดปัญหา อย่างไรก็ตามไม่เฉพาะประเด็นที่มีโอกาสสูงเท่านั้น แต่ประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่มีความเกี่ยวข้องกับเกณฑ์กำหนดกฎหมายด้านสิ่งแวดล้อม จำเป็นจะต้องนำมาสู่การพิจารณารวบรวมข้อมูลไว้เพื่อนำมาสู่การกำหนดมาตรการควบคุม หรือป้องกันมิให้เกิดมลภาวะ โดยเฉพาะโอกาสการเกิดมลภาวะที่อาจส่งผลกระทบต่อชุมชน

6.3 ข้อมูลด้านมลภาวะ

สถานประกอบการอุตสาหกรรมต้องจัดให้มีข้อมูลมลภาวะในด้านต่างๆ ที่อาจครอบคลุมถึงมลภาวะทางน้ำ อากาศ สิ่งปฏิกูล วัสดุที่ไม่ใช้แล้ว เสียง สารเคมีอันตรายที่ใช้ และกลิ่นที่เกิดจากกระบวนการผลิต ซึ่งการจัดทำข้อมูลด้านมลภาวะนี้ ควรจัดทำข้อมูลที่มีความสอดคล้องกับลักษณะของปัญหาเช่น

ข้อมูลมลภาวะทางน้ำ เช่น

- ระบุปริมาณการใช้น้ำ ลบ.ม./วัน
- ระบุประเภทของน้ำเสีย
- ระบุถึงระบบการบำบัดน้ำเสียว่าเป็นของสถานประกอบการอุตสาหกรรมเองหรือไม่
- ระบุแหล่งรองรับน้ำทิ้ง
- ระบุปริมาณน้ำทิ้ง ลบ.ม./วัน

ข้อมูลมลภาวะทางอากาศ เช่น

- แหล่งกำเนิด (Source)
- ประเภทของมลภาวะทางอากาศ

ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม
ขั้นตอนการปฏิบัติงาน
เรื่อง การจัดทำข้อมูลค่านมลภาวะ และ
วิธีการจัดการ

รหัสเอกสาร ECGP-003

ฉบับที่ 1

แก้ไขครั้งที่ 0

หน้าที่ 4 ของ 5

ข้อมูลมลภาวะจากสิ่งปฏิกูล และวัสดุที่ไม่ใช้แล้ว เช่น

- จำนวน (Quantity) ชนิด (Kind) รายละเอียด (Detail)

ข้อมูลมลภาวะทางเสียง เช่น

- ข้อมูลการร้องเรียนมลภาวะทางเสียงจากชุมชน
- แหล่งกำเนิด (source)

การจัดการสารเคมีอันตรายในกระบวนการผลิต

- รายชื่อสารเคมีและปริมาณการใช้ต่อปี/คัน
- การจัดเก็บ
- มาตรการความปลอดภัย ทั้งในกระบวนการขนส่ง ใช้งาน แผนการป้องกัน และรองรับเหตุการณ์ฉุกเฉิน

6.4 การจัดการมลภาวะ

สถานประกอบการต้องระบุวิธีการ หรือระบบที่ใช้จริงในการจัดการมลภาวะแต่ละประเภท เช่น

การจัดการมลภาวะทางน้ำ เช่น

- ใช้วิธีการเติมน้ำสกัดชีวภาพ(EM)
- ระบบบำบัดน้ำเสียแบบบ่อปรับเสถียร (Stabilization Pond)
- ระบบบำบัดน้ำเสียแบบบ่อเติมอากาศ (Aerated Lagoon; AL)
- ระบบบำบัดน้ำเสียแบบบึงประดิษฐ์ (Constructed Wetland)
- ระบบบำบัดน้ำเสียแบบแอกทิเวเต็ดสลัดจ์ (Activated Sludge Process)
- ระบบบำบัดน้ำเสียแบบคลองวนเวียน (Oxidation Ditch; OD)

การจัดการมลภาวะทางอากาศ เช่น

- ใช้เทคนิคการดูดซับ (Adsorption)
- การดักกลั่น หรือการเผาทำลาย (Incinerator)
- ใช้ระบบคั่นแยกโดยการตกเนื่องจากน้ำหนักฝุ่น (Gravity settling chamber)
- ใช้ระบบการดูดไซโคลน (Cyclone)

การจัดการมลภาวะจากสิ่งปฏิกูล และวัสดุที่ไม่ใช้แล้ว

- อ้างอิง ประกาศกระทรวง เรื่อง การกำจัดสิ่งปฏิกูล หรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้ว พ.ศ. 2548

ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม
ขั้นตอนการปฏิบัติงาน
เรื่อง การจัดทำข้อมูลด้านมลภาวะ และ
วิธีการจัดการ

รหัสเอกสาร ECGP-003

ฉบับที่ 1

แก้ไขครั้งที่ 0

หน้าที่ 5 ของ 5

การจัดการมลภาวะทางเสียง เช่น

- การควบคุมแก้ไขของแหล่งกำเนิดของเสียง
- การควบคุมเสียงที่ทางผ่านของเสียง
- การควบคุมเสียงที่ผู้รับฟังเสียง

การจัดการสารเคมีอันตรายในกระบวนการผลิต

- อ้างอิง ประกาศกรมโรงงานอุตสาหกรรม เรื่อง คู่มือการเก็บรักษาสารเคมีและวัตถุอันตราย พ.ศ. 2550

การจัดการมลภาวะกลิ่น

- อ้างอิง กฎกระทรวง กำหนดมาตรฐานและวิธีการตรวจสอบกลิ่นในอากาศโรงงาน พ.ศ. 2548

7. การจัดเก็บบันทึก

รหัสเอกสาร	ชื่อเอกสาร	สถานที่เก็บ	ระยะเวลาที่เก็บ	ผู้เก็บ

กระทรวงอุตสาหกรรม ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน
การเปิดเผยข้อมูลการจัดการ และผลการตรวจวัดระดับมลภาวะ

รหัส ECGP-004

แก้ไขครั้งที่ 00

จำนวน 4 หน้า

จัดทำโดย
สำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม
มีนาคม 2553

รหัส ECGP-004

[illegible]

ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม
ขั้นตอนการปฏิบัติงาน
เรื่อง การเปิดเผยข้อมูลการจัดการ และ
ผลการตรวจวัดระดับมลภาวะ

รหัสเอกสาร ECGP-004

ฉบับที่ 1

แก้ไขครั้งที่ 0

หน้าที่ 1 ของ 4

1. วัตถุประสงค์

เพื่อให้สถานประกอบการอุตสาหกรรม เปิดเผยข้อมูลการจัดการมลภาวะของตนเอง และผลการตรวจวัดระดับมลภาวะที่เกิดขึ้น ต่อผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบ

2. ขอบข่าย

ใช้สำหรับการดำเนินงานที่สอดคล้องกับเกณฑ์การประเมินการมีธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมที่ดีของสถานประกอบการอุตสาหกรรม

3. นิยาม

ข้อมูลมลภาวะ หมายถึง ข้อมูลจำเพาะของมลภาวะที่ครอบคลุมถึงแหล่งกำเนิด ประเภท ปริมาณ จำนวน ชนิด หรือรายละเอียดต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

การจัดการมลภาวะ หมายถึง วิธีการ หรือระบบการจัดการมลภาวะ ที่สถานประกอบการอุตสาหกรรมใช้งานอยู่จริง

การเปิดเผยข้อมูล หมายถึง การให้ข้อมูลผลการดำเนินงานด้านมลภาวะ ที่เป็นข้อเท็จจริงทั้งด้านบวก และลบ เพื่อให้พนักงาน ประชาชน ชุมชน สังคม รวมถึงหน่วยงานภาครัฐได้รับทราบ

ช่องทางการเปิดเผยข้อมูล หมายถึง สถานที่ พื้นที่ ที่สามารถนำข้อมูลข่าวสารด้านการจัดการมลภาวะที่ถูกต้องของสถานประกอบการอุตสาหกรรมมาแสดงให้ชุมชนได้รับทราบ

4. เอกสารอ้างอิง

- เกณฑ์การประเมินการมีธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมที่ดีของสถานประกอบการอุตสาหกรรมข้อ 1, 1.2, 1.2.1, 3, 3.2, 3.2.1

ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม
ขั้นตอนการปฏิบัติงาน
เรื่อง การเปิดเผยข้อมูลการจัดการ และ
ผลการตรวจวัดระดับมลภาวะ

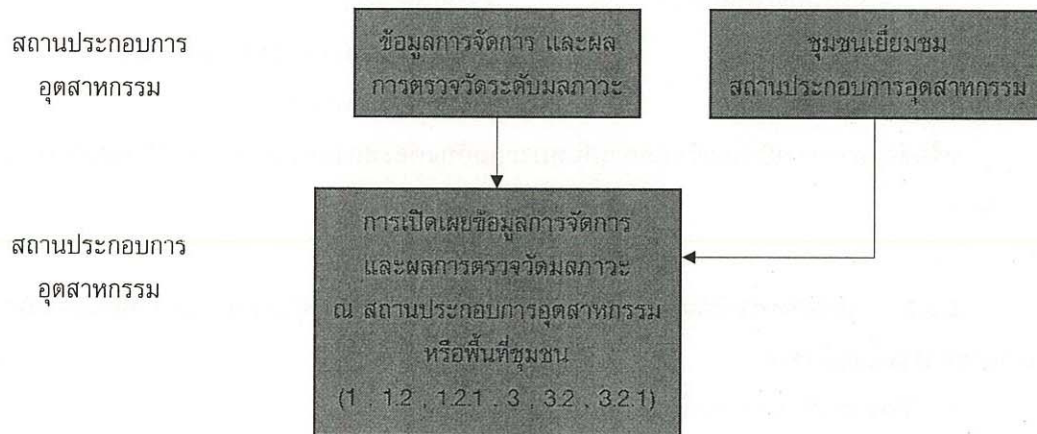
รหัสเอกสาร ECGP-004

ฉบับที่ 1

แก้ไขครั้งที่ 0

หน้าที่ 2 ของ 4

5. แผนผังขั้นตอนการปฏิบัติงาน

6. รายละเอียดขั้นตอนการดำเนินงาน

6.1 ข้อมูลการจัดการ และผลการตรวจวัดมลภาวะ

ในกระบวนการผลิตของสถานประกอบการอุตสาหกรรม มักก่อให้เกิดมลภาวะในด้านต่างๆ ที่อาจครอบคลุมถึง มลภาวะทางน้ำ อากาศ สิ่งปฏิกูล วัสดุที่ไม่ใช้แล้ว เสียง สารเคมีอันตรายที่ใช้ และกลิ่นที่เกิดจากกระบวนการผลิต ดังนั้น สถานประกอบการอุตสาหกรรมจึงต้องมีวิธีการจัดการควบคุมมลภาวะดังกล่าวอย่างถูกต้องเหมาะสม พร้อมผลการจัดการมลภาวะนั้น

6.2 การเปิดเผยข้อมูลผลการตรวจวัดระดับมลภาวะ ณ สถานประกอบการอุตสาหกรรม หรือพื้นที่ชุมชน

สถานประกอบการอุตสาหกรรมต้องเปิดเผยข้อมูลผลการตรวจวัดระดับมลภาวะ หรือผลการดำเนินการจัดการควบคุมมลภาวะที่ถูกต้องทั้งด้านบวก และด้านลบของตนเอง ณ สถานประกอบการอุตสาหกรรม หรือสถานที่ที่ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ง่าย เช่น พื้นที่ชุมชน วัด สถานีอนามัย เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล หรือผ่านทางเว็บไซต์ (website)

ทั้งนี้ ข้อมูลผลการตรวจวัดระดับมลภาวะ ที่สถานประกอบการอุตสาหกรรมนำมาเปิดเผยนั้นควรง่ายต่อการทำความเข้าใจ และง่ายต่อการที่ประชาชนสามารถเข้าถึงและรับรู้รับทราบด้วย

6.3 ช่องทางในการเปิดเผยข้อมูล

สถานประกอบการอุตสาหกรรมต้องจัดให้มีช่องทางในการเปิดเผยข้อมูลมลภาวะที่ถูกต้องของตนเอง ณ สถานประกอบการอุตสาหกรรม หรือสถานที่ที่ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ง่าย เช่น

ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม
ขั้นตอนการปฏิบัติงาน
เรื่อง การเปิดเผยข้อมูลการจัดการ และ
ผลการตรวจวัดระดับมลภาวะ

รหัสเอกสาร ECGP-004

ฉบับที่ 1

แก้ไขครั้งที่ 0

หน้าที่ 3 ของ 4

6.3.1 ช่องทางการเปิดเผยข้อมูลภายในสถานประกอบการ เช่น

- การประชุม	- เสียงตามสาย
- บอร์ดประชาสัมพันธ์	- อินทราเน็ต
- วารสารภายใน	- จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (e-mail)
- หนังสือเวียน	- เว็บไซต์ (website)

หรือช่องทางการเปิดเผยข้อมูลตามที่เหมาะสมกับแต่ละสถานประกอบการและชุมชนในพื้นที่
ดำเนินการ

**6.3.2 ช่องทางการเปิดเผยข้อมูลภายนอกสถานประกอบการอุตสาหกรรม ที่สถานประกอบการ
การอุตสาหกรรมตั้งอยู่ เช่น**

- คัดข้อมูลที่บอร์ดของที่ทำกรชุมชน
- คัดข้อมูลที่บอร์ดของโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่ของชุมชน
- คัดข้อมูลที่บอร์ดของวัดที่อยู่ในพื้นที่ของชุมชน
- คัดข้อมูลที่สถานีอนามัยที่อยู่ในพื้นที่ของชุมชน
- คัดข้อมูลที่เทศบาล หรือองค์การบริหารส่วนตำบล
- เผยแพร่ข้อมูลทางเว็บไซต์ (website) ของสถานประกอบการอุตสาหกรรมเอง หรือผ่าน
เว็บไซต์ (website) ของหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง

หรือช่องทางการเปิดเผยข้อมูลภายนอกสถานประกอบการอุตสาหกรรมอื่น ที่มีความเหมาะสม
กับสถานประกอบการอุตสาหกรรมตั้งอยู่

6.4 การเข้าถึงข้อมูล

การเข้าถึงข้อมูลที่สถานประกอบการอุตสาหกรรมนำมาเปิดเผยตามช่องทางต่างๆ นั้นจะต้อง
สามารถเข้าถึงได้ง่าย ในกรณีที่ต้องการเข้าถึงต้องมีวิธีการปฏิบัติ สถานประกอบการอุตสาหกรรมต้องมีการ
ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ หรือมีการให้ความรู้เพื่อให้ชุมชน หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถเข้าถึงข้อมูลได้
โดยง่ายเช่น

- กรณีเปิดเผยข้อมูลทางเว็บไซต์ (website) ต้องระบุชื่อเว็บไซต์ (website) ให้ชัดเจน
- กรณีเว็บไซต์ (website) มีรหัสผ่าน ต้องระบุวิธีการได้มาซึ่งรหัสผ่านที่ชัดเจน
- กรณีเปิดเผยข้อมูลทางบอร์ดประชาสัมพันธ์ ต้องเป็นข้อมูลที่ทันสมัย ระบุรายละเอียด
ชัดเจน ในกรณีที่ผลการดำเนินงานอาจก่อให้เกิดผลกระทบกับชุมชนให้สามารถร้องเรียนได้ง่าย

ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม
ขั้นตอนการปฏิบัติงาน
เรื่อง การเปิดเผยข้อมูลการจัดการ และ
ผลการตรวจวัดระดับมลภาวะ

รหัสเอกสาร ECGP-004

ฉบับที่ 1

แก้ไขครั้งที่ 0

หน้าที่ 4 ของ 4

7. การจัดเก็บบันทึก

รหัสเอกสาร	ชื่อเอกสาร	สถานที่เก็บ	ระยะเวลาที่เก็บ	ผู้เก็บ

กระทรวงอุตสาหกรรม ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน
การยอมรับความคิดเห็นของประชาชน และ
ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา

รหัส ECGP-005

แก้ไขครั้งที่ 00

จำนวน 3 หน้า

จัดทำโดย
สำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม
มีนาคม 2553

รหัส ECGP-005

[illegible]

ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

เรื่อง การยอมรับความคิดเห็นของประชาชน และ
ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา

รหัสเอกสาร ECGP-005

ฉบับที่ 1

แก้ไขครั้งที่ 0

หน้าที่ 1 ของ 3

1. วัตถุประสงค์

เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา โดยมีช่องทางรับข้อเสนอแนะหรือข้อร้องเรียนที่เหมาะสม พร้อมทั้งมีกระบวนการพิจารณาแก้ไขและป้องกัน ตลอดจนการแจ้งข้อมูลกลับให้ผู้ร้องเรียนได้รับทราบ

2. ขอบข่าย

ใช้สำหรับการดำเนินงานที่สอดคล้องกับเกณฑ์การประเมินการมีธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมที่ดีของสถานประกอบการอุตสาหกรรม

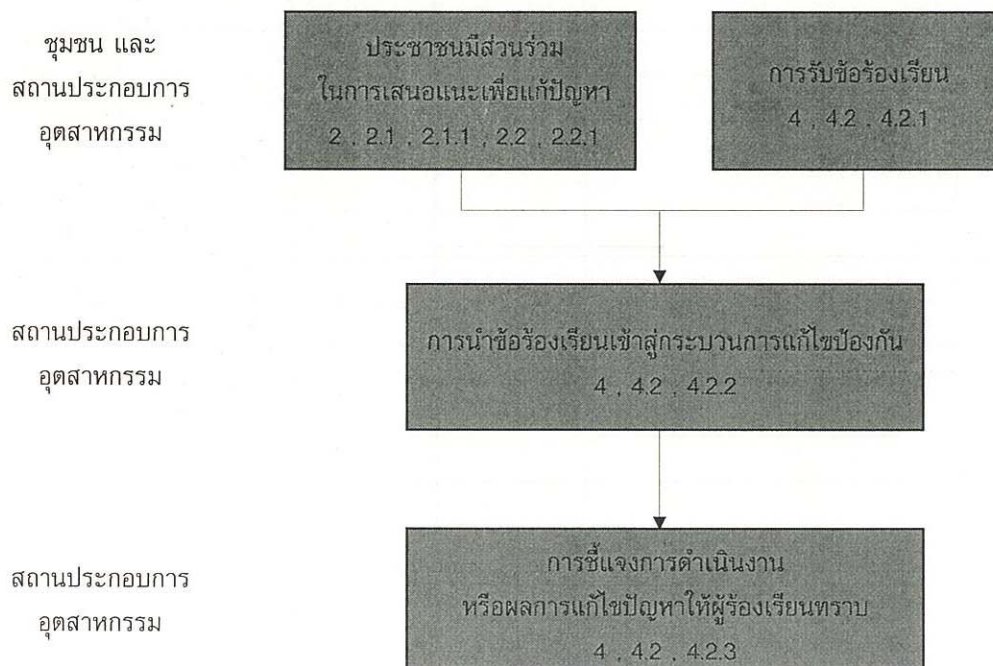
3. นิยาม

- ไม่มี -

4. เอกสารอ้างอิง

- เกณฑ์การประเมินธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมที่ดีของสถานประกอบการอุตสาหกรรมข้อ 2, 2.1, 2.1.1, 2.2, 2.2.1, 4, 4.2, 4.2.1, 4.2.2, 4.2.3
- มาตรฐานระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม ISO 14001: 2004

5. แผนผังขั้นตอนการปฏิบัติงาน

ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม
ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

เรื่อง การยอมรับความคิดเห็นของประชาชน และ
ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา

รหัสเอกสาร ECGP-005

ฉบับที่ 1

แก้ไขครั้งที่ 0

หน้าที่ 2 ของ 3

6. รายละเอียดขั้นตอนการดำเนินงาน

6.1 การรับข้อร้องเรียน/ข้อเสนอแนะ

สถานประกอบการอุตสาหกรรมต้องจัดให้มีช่องทางรับข้อร้องเรียน และรับฟังข้อคิดเห็น หรือ ข้อเสนอแนะ ในกรณีที่การประกอบกิจการ อาจส่งผลกระทบต่อชุมชน โดยมีช่องทางรับข้อร้องเรียนที่ สถานประกอบการอุตสาหกรรม เช่น เว็บไซต์ (website) รับข้อร้องเรียน ศูนย์บริการรับข้อร้องเรียน กล้องรับข้อคิดเห็น การยื่นหนังสือร้องเรียนโดยตรงต่อสถานประกอบการ การส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) ถึงผู้รับข้อร้องเรียน การจัดทำแบบสอบถามเชิงรุกต่อชุมชน

ทั้งนี้สถานประกอบการอุตสาหกรรมควรกำหนดผู้รับผิดชอบ มีการจัดทำข้อร้องเรียนให้เป็นลายลักษณ์อักษรในกรณีที่มีการร้องเรียนด้วยวาจา รวมทั้งมีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบถึงวิธีการร้องเรียนให้ชุมชนทราบด้วย

6.2 การนำเรื่องร้องเรียนเข้าสู่กระบวนการแก้ไขป้องกัน

สถานประกอบการอุตสาหกรรมนำเรื่องร้องเรียนที่ได้รับจากช่องทางต่างๆ จัดทำเป็นข้อมูล เพื่อนำเข้าสู่กระบวนการพิจารณา ในกรณีที่สถานประกอบการอุตสาหกรรมมีขั้นตอนการปฏิบัติอยู่แล้ว สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้เช่น มาตรฐานระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม ISO 14001 เป็นต้น

ทั้งนี้ กระบวนการแก้ไข ควรทำควบคู่ไปกับการกำหนดมาตรการป้องกันการเกิดซ้ำอย่างมีรูปแบบ และได้รับการยอมรับจากชุมชน ข้อมูลข้อร้องเรียน ตลอดจนการดำเนินการแก้ไขและป้องกันนี้ควรจัดทำเป็นบันทึก และเก็บรักษาไว้อย่างน้อย 1 ปี

6.3 การชี้แจงผลการดำเนินงานต่อผู้ร้องเรียน

สถานประกอบการอุตสาหกรรมควรกำหนดให้มีแนวทางการสรุปผลการดำเนินงานแก้ไขและป้องกันข้อร้องเรียนด้านมลภาวะที่เกิดขึ้น เพื่อแจ้งให้กับผู้ร้องเรียนหรือผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบ

ในกรณีที่การแก้ไขและป้องกันต้องใช้ระยะเวลาการดำเนินงานมาก สถานประกอบการอุตสาหกรรมควรกำหนดวิธีการสื่อสารให้ผู้ร้องเรียน และผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบความคืบหน้าเป็นระยะๆ ตามช่องทางการเปิดเผยข้อมูลที่ได้กำหนดไว้

ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

เรื่อง การขอรับความคิดเห็นของประชาชน และ
ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา

รหัสเอกสาร ECGP-005

ฉบับที่ 1

แก้ไขครั้งที่ 0

หน้าที่ 3 ของ 3

7. การจัดเก็บบันทึก

รหัสเอกสาร	ชื่อเอกสาร	สถานที่เก็บ	ระยะเวลาที่เก็บ	ผู้เก็บ

กระทรวงอุตสาหกรรม ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน
การปรับปรุงแก้ไขและรับผิดชอบทางกฎหมาย

รหัส ECGP-006

แก้ไขครั้งที่ 00

จำนวน 3 หน้า

จัดทำโดย
สำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม
มีนาคม 2553

ใบประวัติการแก้ไขเอกสาร

รหัส ECGP-006

[illegible]

ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

เรื่อง การปรับปรุงแก้ไขและรับผิดชอบตามกฎหมาย

รหัสเอกสาร ECGP-006

ฉบับที่ 1

แก้ไขครั้งที่ 0

หน้าที่ 1 ของ 3

1. วัตถุประสงค์

เพื่อให้สถานประกอบการอุตสาหกรรมแสดงความรับผิดชอบต่อกฎหมายเมื่อมีการก่อผลกระทบด้านมลภาวะต่อสังคม และมีการดำเนินการแก้ไขความผิดพลาดเหล่านั้น

2. ขอบข่าย

ใช้สำหรับการดำเนินงานที่สอดคล้องกับเกณฑ์การประเมินการมีธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมที่ดีของสถานประกอบการอุตสาหกรรม

3. นิยาม

ประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Aspects) หมายถึง ประเด็นปัญหาอันมีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรม ผลิตภัณฑ์ และบริการขององค์กรที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Impacts) หมายถึง การเปลี่ยนแปลง ทางด้านสิ่งแวดล้อมทั้งในแง่บวกหรือลบ เป็นบางส่วนหรือทั้งหมด อันเกิดจากประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมขององค์กร

4. เอกสารอ้างอิง

- เกณฑ์การประเมินธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมที่ดีของสถานประกอบการอุตสาหกรรมข้อ 4, 4.1, 4.1.1
 - มาตรฐานระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม ISO 14001: 2004
 - ECGP-002: การรวบรวมกฎหมาย และข้อกำหนดอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อติดตามวัดผล
 - ECGP-004: การเปิดเผยข้อมูลการจัดการ และผลการตรวจวัดระดับมลภาวะ
 - ECGP-005: การยอมรับความคิดเห็นของประชาชน และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไข
- ปัญหา

ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

เรื่อง การปรับปรุงแก้ไขและรับผิดชอบตามกฎหมาย

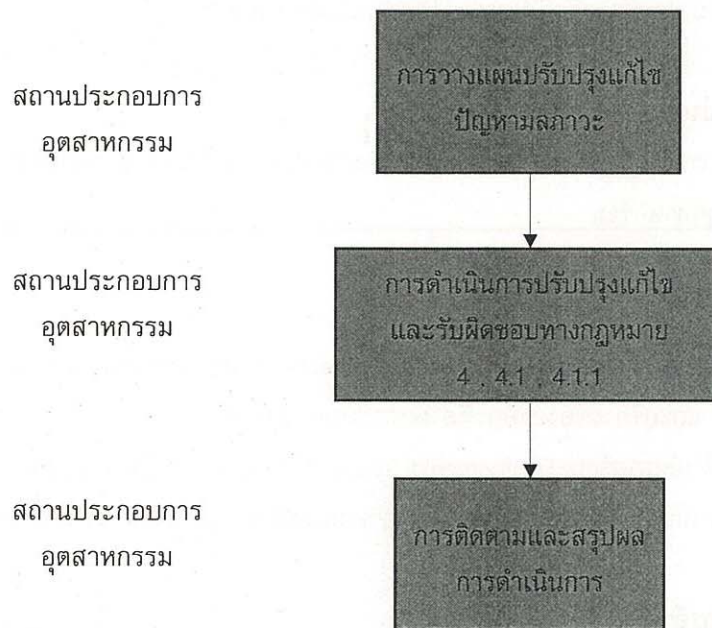
รหัสเอกสาร ECGP-006

ฉบับที่ 1

แก้ไขครั้งที่ 0

หน้าที่ 2 ของ 3

5. แผนผังขั้นตอนการปฏิบัติงาน

6. รายละเอียดขั้นตอนการดำเนินงาน

6.1 การวางแผนปรับปรุงแก้ไขและรับผิดชอบตามกฎหมายค้ำมลภาวะ

สถานประกอบการอุตสาหกรรมต้องแสดงความรับผิดชอบต่อเมื่อมีการก่อผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมต่อสังคมและชุมชน โดยเมื่อสถานประกอบการอุตสาหกรรมเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา ผ่านข้อเสนอแนะ หรือข้อร้องเรียน (ECGP-005: การยอมรับความคิดเห็นของประชาชน และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา) พร้อมทั้งนำเรื่องร้องเรียนเข้าสู่กระบวนการพิจารณาแนวทางแก้ไขและป้องกัน และจัดทำเป็นแผนการปรับปรุงแก้ไขอย่างเป็นระบบ โดยแผนที่จัดทำควรคำนึงถึง

- หลักการ PDCA หมายถึง การวางแผน การปฏิบัติ การตรวจสอบ และการทบทวน
- การกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ผู้รับผิดชอบ วิธีการดำเนินงาน ระยะเวลาการดำเนินงาน ที่มีความชัดเจนสามารถติดตามตรวจสอบและวัดผลการดำเนินงานได้

ทั้งนี้ การวางแผนปรับปรุงแก้ไขต้องพิจารณากำหนดเป้าหมายการดำเนินงานให้สอดคล้องกับค่าพารามิเตอร์ (Parameter) ที่สอดคล้องตามกฎหมายด้วย (ECGP-002: การรวบรวมกฎหมาย และข้อกำหนดอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อติดตามวัดผลการปฏิบัติ)

ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

เรื่อง การปรับปรุงแก้ไขและรับผิดชอบตามกฎหมาย

รหัสเอกสาร ECGP-006

ฉบับที่ 1

แก้ไขครั้งที่ 0

หน้าที่ 3 ของ 3

6.2 การดำเนินงานปรับปรุงแก้ไขและรับผิดชอบต่อกฎหมายด้านมลภาวะ

สถานประกอบการอุตสาหกรรมต้องกำหนดบุคลากรเพื่อดำเนินงานปรับปรุงแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมเมื่อเกิดข้อผิดพลาดและรับผิดชอบต่อผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชนตามกฎหมาย โดยปฏิบัติการแก้ไขและปรับปรุงนี้จะดำเนินการได้ ต้องได้รับการยอมรับจากชุมชนที่ได้รับผลกระทบด้วย (ECGP-005: การยอมรับความคิดเห็นของประชาชน และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา)

6.3 การติดตามและสรุปผลการดำเนินงาน

สถานประกอบการอุตสาหกรรมควรมีการติดตามผลการปฏิบัติงานเป็นระยะๆ ในกรณีที่พบว่า ผลการดำเนินงานมีปัญหา ต้องนำมาสู่การแก้ไข และทบทวนแผนเพื่อให้สามารถดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมายได้

ทั้งนี้ สถานประกอบการอุตสาหกรรมควรกำหนดให้มีแนวทาง สรุปผลการดำเนินงาน เพื่อแจ้งให้กับผู้ร้องเรียนหรือผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบ ในกรณีที่การดำเนินงานต้องใช้ระยะเวลาการดำเนินงานมาก สถานประกอบการอุตสาหกรรมควรกำหนดวิธีการสื่อสารให้ผู้ร้องเรียน และผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบความคืบหน้าเป็นระยะๆ ตามช่องทางการเปิดเผยข้อมูลที่ได้กำหนดไว้ (ECGP-004: การเปิดเผยข้อมูลการจัดการ และผลการตรวจวัดระดับมลภาวะ)

7. การจัดเก็บบันทึก

รหัสเอกสาร	ชื่อเอกสาร	สถานที่เก็บ	ระยะเวลาที่เก็บ	ผู้เก็บ

กระทรวงอุตสาหกรรม ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน
การดำเนินงานด้านอนุรักษ์พลังงานและประหยัดทรัพยากร

รหัส ECGP-007

แก้ไขครั้งที่ 00

จำนวน 2 หน้า

จัดทำโดย
สำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม
มีนาคม 2553

รหัส ECGP-007

[illegible]

ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

เรื่อง การดำเนินงานด้านการอนุรักษ์พลังงานและ ประหยัดทรัพยากร

รหัสเอกสาร ECGP-007

ฉบับที่ 1

แก้ไขครั้งที่ 0

หน้าที่ 1 ของ 2

1. วัตถุประสงค์

เพื่อให้สถานประกอบการอุตสาหกรรมมีการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์พลังงานและประหยัดทรัพยากร รวมถึงการจัดสรรการใช้ทรัพยากรร่วมกับชุมชนอย่างเหมาะสม

2. ขอบข่าย

ใช้สำหรับการดำเนินงานที่สอดคล้องกับเกณฑ์การประเมินการมีธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมที่ดีของสถานประกอบการอุตสาหกรรม

3. นิยาม

การอนุรักษ์พลังงาน หมายถึง การใช้พลังงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด มีการพัฒนาและนำเอาพลังงานจากแหล่งใหม่ๆ มาใช้เพื่อทดแทน และมีการป้องกันการสูญเสียพลังงาน

4. เอกสารอ้างอิง

- เกณฑ์การประเมินการมีธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมที่ดีของสถานประกอบการอุตสาหกรรมข้อ 6, 6.1, 6.1.1

5. แผนผังขั้นตอนการปฏิบัติงาน

สถานประกอบการ
อุตสาหกรรม

สถานประกอบการ
อุตสาหกรรม

การอนุรักษ์พลังงาน
และประหยัดทรัพยากร

ผลการอนุรักษ์พลังงาน
และประหยัดทรัพยากร

6 , 6.1 , 6.1.1

ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

เรื่อง การดำเนินงานด้านการอนุรักษ์พลังงานและ ประหยัดทรัพยากร

รหัสเอกสาร ECGP-007

ฉบับที่ 1

แก้ไขครั้งที่ 0

หน้าที่ 2 ของ 2

6. รายละเอียดขั้นตอนการดำเนินงาน

6.1 การอนุรักษ์พลังงานและประหยัดทรัพยากร

สถานประกอบการอุตสาหกรรม ต้องมีมาตรการในการอนุรักษ์พลังงานและประหยัดทรัพยากรในการดำเนินการโดยเฉพาะ พลังงานไฟฟ้า น้ำ และเชื้อเพลิง ซึ่งสถานประกอบการอุตสาหกรรมสามารถดำเนินการได้ในหลายรูปแบบ เช่น การจัดทำแผนงานรณรงค์เพื่อสร้างจิตสำนึก การจัดทำแผนการดำเนินงานเพื่อลดการใช้พลังงานในการดำเนินงาน การจัดทำแผนงานเพื่อปรับเปลี่ยนเครื่องมือ อุปกรณ์ที่ใช้พลังงานน้อยกว่าเดิม เป็นต้น

ทั้งนี้ การดำเนินการด้านการอนุรักษ์พลังงาน และประหยัดทรัพยากร ขึ้นอยู่กับความเหมาะสม และขีดความสามารถขององค์กร

6.2 การจัดสรรการใช้ทรัพยากรร่วมกับชุมชน

สถานประกอบการอุตสาหกรรมต้องมีการจัดสรรทรัพยากรร่วมกับชุมชนอย่างเหมาะสม ไม่เอาเปรียบชุมชน ท้องถิ่นในการเข้าถึงทรัพยากรที่จำเป็นต้องใช้ร่วมกัน เช่น

- มีมาตรการควบคุมการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ
- มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อช่วยการบริหารจัดการทรัพยากร
- มีการสรรหาสิ่งทดแทนทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ในการดำเนินการ

ทั้งนี้ สถานประกอบการอุตสาหกรรมอาจดำเนินการโดยการเข้าไปมีส่วนร่วมร่วมกับชุมชนในการจัดสรรทรัพยากร หรือ การขอความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อกำหนดแนวทางในการบริหารจัดการทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดทั้งสถานประกอบการอุตสาหกรรมและชุมชน ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

7. การจัดเก็บบันทึก

รหัสเอกสาร	ชื่อเอกสาร	สถานที่เก็บ	ระยะเวลาที่เก็บ	ผู้เก็บ

กระทรวงอุตสาหกรรม ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน
การคืนประโยชน์ให้สังคม

รหัส ECGP-008

แก้ไขครั้งที่ 00

จำนวน 3 หน้า

จัดทำโดย
สำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม
มีนาคม 2553

รหัส ECGP-008

[illegible]

ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม
ขั้นตอนการปฏิบัติงาน
เรื่อง การคืนประโยชน์ให้สังคม

รหัสเอกสาร ECGP-008

ฉบับที่ 1

แก้ไขครั้งที่ 0

หน้าที่ 1 ของ 3

1. วัตถุประสงค์

เพื่อให้สถานประกอบการอุตสาหกรรมมีส่วนร่วมกับสังคมและชุมชน มีการตอบสนองทางด้านการคืนประโยชน์ต่อสังคมและชุมชน

2. ขอบข่าย

ใช้สำหรับการดำเนินงานที่สอดคล้องกับเกณฑ์การประเมินการมีธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมที่ดีของสถานประกอบการอุตสาหกรรม

3. นิยาม

ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง ความรับผิดชอบขององค์กรต่อผลกระทบที่เกิดจากการตัดสินใจและกิจกรรม (รวมถึงผลิตภัณฑ์ บริการ และกระบวนการ) ขององค์กร ต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ผ่านการปฏิบัติที่โปร่งใสและมีจริยธรรม ซึ่ง

- มีส่วนร่วมในการพัฒนาอย่างยั่งยืน สุขภาพ และสวัสดิการสังคม
- คำนึงถึงความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
- เป็นไปตามกฎหมายและสอดคล้องกับพฤติกรรมตามมาตรฐานสากล และ
- บูรณาการทั่วทั้งองค์กร และปฏิบัติในกิจกรรมขององค์กรภายใต้ขอบเขตของผลกระทบ

(Sphere of influence)

4. เอกสารอ้างอิง

- เกณฑ์การประเมินธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมที่ดีของสถานประกอบการอุตสาหกรรมข้อ 6, 6.2, 6.2.1
- ISO/DIS 26000: Guidance on Social Responsibility
- ECGP-001: การจัดทำนโยบายธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม
- ECGP-004: การเปิดเผยข้อมูลการจัดการ และผลการตรวจวัดระดับมลภาวะ
- ECGP-005: การยอมรับความคิดเห็นของประชาชน และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไข

ปัญหา

ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม
ขั้นตอนการปฏิบัติงาน
เรื่อง การคืนประโยชน์ให้สังคม

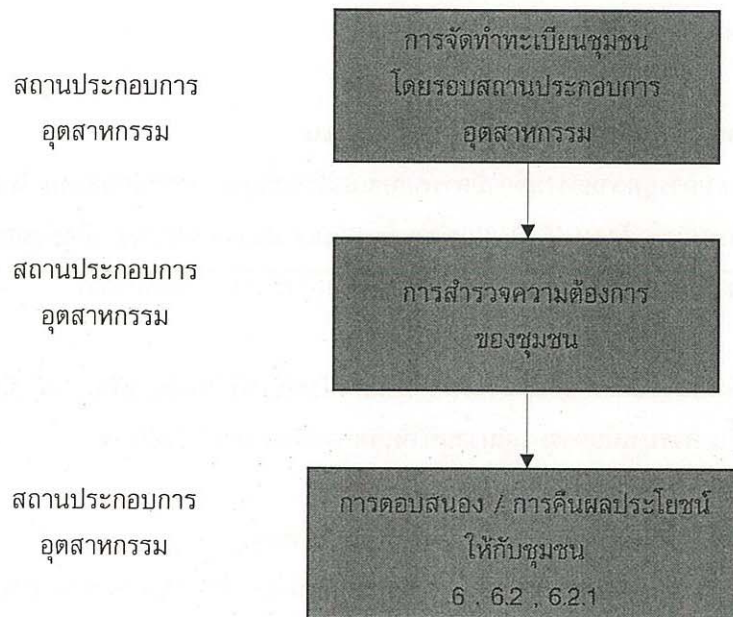
รหัสเอกสาร ECGP-008

ฉบับที่ 1

แก้ไขครั้งที่ 0

หน้าที่ 2 ของ 3

5. แผนผังขั้นตอนการปฏิบัติงาน

6. รายละเอียดขั้นตอนการดำเนินงาน

6.1 การจัดทำทะเบียนชุมชนโดยรอบสถานประกอบการอุตสาหกรรม

สถานประกอบการอุตสาหกรรมควรกำหนดวิธีการในการพิจารณาจัดทำทะเบียนชุมชนที่อยู่โดยรอบสถานประกอบการอุตสาหกรรมโดยอาจประยุกต์ใช้วิธีการใดวิธีการหนึ่ง เช่น การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder Analysis)

- การแบ่งพื้นที่ชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สถานประกอบการอุตสาหกรรมตั้งอยู่ ทั้งนี้ เพื่อนำมาสู่การจัดทำทะเบียนชุมชนโดยรอบสถานประกอบการอุตสาหกรรม สำหรับใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานการมีส่วนร่วมกับชุมชนของสถานประกอบการอุตสาหกรรม

6.2 การสำรวจความต้องการของชุมชน

สถานประกอบการอุตสาหกรรมควรมีการวางแผนการดำเนินงานการมีส่วนร่วมกับชุมชน และสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ทำความเข้าใจเรื่องการเปิดเผยข้อมูล และการเข้าถึงข้อมูล (ECGP-004: การเปิดเผยข้อมูลการจัดการ และผลการตรวจวัดระดับมลภาวะ) เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา (ECGP-005: การยอมรับความคิดเห็นของประชาชน และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา) เพื่อให้ชุมชนได้รับทราบและดำเนินการสำรวจความต้องการของชุมชน เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการตอบสนองความต้องการให้กับชุมชนได้ต่อไป

ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม
ขั้นตอนการปฏิบัติงาน
เรื่อง การคืนประโยชน์ให้สังคม

รหัสเอกสาร ECGP-008

ฉบับที่ 1

แก้ไขครั้งที่ 0

หน้าที่ 3 ของ 3

ทั้งนี้การสำรวจความต้องการของชุมชนอาจทำได้หลายวิธี เช่น

- การสัมภาษณ์โดยสถานประกอบการ
- การมอบหมายให้ผู้เชี่ยวชาญทำการสำรวจ

6.3 การตอบสนองและการคืนผลประโยชน์ให้ชุมชน

สถานประกอบการอุตสาหกรรมต้องมีการตอบสนองด้านที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ในการพิจารณา
 ดำเนินการความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR: Corporate Social Responsibility) เพื่อคืนผลประโยชน์ให้
 สังคมโดยคำนึงถึงความเหมาะสม และความต้องการตามผลการสำรวจความต้องการ

ทั้งนี้ การดำเนินการตอบสนองและการคืนผลประโยชน์ให้ชุมชน หรือการดำเนินงาน ความ
 รับผิดชอบต่อสังคมนั้น ควรมุ่งเน้นการดำเนินงานที่ให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน เช่น

- สนับสนุนการมีสุขภาพที่ดีให้กับชุมชน
- เข้าร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาคุณภาพ การศึกษา
- ส่งเสริมกิจกรรมทางวัฒนธรรม เคารพในคุณค่าและปกป้องวัฒนธรรมท้องถิ่น
- การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาทักษะของคนในชุมชน
- สนับสนุนการสร้างงาน เพื่อให้เกิดการสร้างรายได้ให้กับชุมชน
- สนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยีที่ชุมชน สามารถทำขึ้นเองได้

7. การจับเก็บบันทึก

รหัสเอกสาร	ชื่อเอกสาร	สถานที่เก็บ	ระยะเวลาที่เก็บ	ผู้เก็บ

กระทรวงอุตสาหกรรม ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน
การพิจารณาความยั่งยืน

รหัส ECGP-009

แก้ไขครั้งที่ 00

จำนวน 3 หน้า

จัดทำโดย
สำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม
มีนาคม 2553

รหัส ECGP-009

[illegible]

ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม
ขั้นตอนการปฏิบัติงาน
เรื่อง การพิจารณาความยั่งยืน

รหัสเอกสาร ECGP-009

ฉบับที่ 1

แก้ไขครั้งที่ 0

หน้า ที่ 1 ของ 3

1. วัตถุประสงค์

เพื่อให้สถานประกอบการอุตสาหกรรมมีการดำเนินงานโดยยึดหลักธรรมาภิบาล และนำไปสู่การพัฒนาอุตสาหกรรมและสังคมอย่างยั่งยืน

2. ขอบข่าย

ใช้สำหรับการดำเนินงานที่สอดคล้องกับเกณฑ์การประเมินการมีธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมที่ดีของสถานประกอบการอุตสาหกรรม

3. นิยาม

การพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development) หมายถึง รูปแบบของการพัฒนา ที่ตอบสนองความต้องการของคนในปัจจุบัน โดยไม่ทำให้คนรุ่นต่อไปในอนาคต ต้องประนีประนอม ยอมลดทอนความสามารถ ในการที่จะตอบสนองความต้องการของตัวเอง

4. เอกสารอ้างอิง

- เกณฑ์การประเมินธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมที่ดีของสถานประกอบการอุตสาหกรรมข้อ 7, 7.1, 7.1.1, 7.2, 7.2.1, 7.3, 7.3.1

- ECGP-005 : การยอมรับความคิดเห็นของประชาชน และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไข ปัญหา

- คำจำกัดความ "Sustainable Development" โดย UN Commission on Environment and Development

ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม
ขั้นตอนการปฏิบัติงาน
เรื่อง การพิจารณาความยั่งยืน

รหัสเอกสาร ECGP-009

ฉบับที่ 1

แก้ไขครั้งที่ 0

หน้าที่ 2 ของ 3

5. แผนผังขั้นตอนการปฏิบัติงาน

สถานประกอบการ
อุตสาหกรรม

สถานประกอบการ
อุตสาหกรรม

สถานประกอบการ
อุตสาหกรรม

การประกอบกิจการ
โดยยึดหลักธรรมาภิบาล
7.7.1.7.1.1

จำนวนการเรียกร้อง
7.7.2.7.2.1

สถานประกอบการและชุมชน
อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข
7.7.3.7.3.1

6. รายละเอียดขั้นตอนการดำเนินงาน

6.1 การประกอบกิจการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล

สถานประกอบการอุตสาหกรรมมีการจัดการด้านมลภาวะอย่างถูกต้องตามกฎหมาย และสามารถเปิดเผยข้อมูลการจัดการมลภาวะของคนอย่างโปร่งใส โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมเสนอแนะในการแก้ปัญหาได้ มีการบริหารจัดการเพื่ออนุรักษ์พลังงาน และจัดสรรการใช้ทรัพยากรร่วมกันกับชุมชนอย่างเหมาะสม มีช่องทางรับฟังข้อคิดเห็น และตอบสนองข้อร้องเรียน รวมถึงการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างเป็นธรรม

ทั้งนี้ โดยมีการปฏิบัติที่สอดคล้องตามเกณฑ์การประเมินธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมที่ดีของสถานประกอบการอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรมนั่นเอง

6.2 จำนวนการร้องเรียน

สถานประกอบการอุตสาหกรรมดำเนินการแก้ไข ปรับปรุงข้อร้องเรียนด้วยความรับผิดชอบ ชุมชนให้การยอมรับ และมีการร้องเรียนจากชุมชนน้อยลง โดยใช้อ้างอิงข้อมูลการร้องเรียนจากอุตสาหกรรมจังหวัดที่ดูแลสถานประกอบการอุตสาหกรรมในรอบปีงบประมาณที่ผ่านมา ซึ่งสถานประกอบการอุตสาหกรรมควรจะต้องจัดเก็บข้อมูลการร้องเรียน การดำเนินการแก้ไขปรับปรุง ตลอดจนการสรุปผลการดำเนินงานไว้เป็นลายลักษณ์อักษรที่ชัดเจนเพื่อเป็นหลักฐานประกอบการ

ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม
ขั้นตอนการปฏิบัติงาน
เรื่อง การพิจารณาความยั่งยืน

รหัสเอกสาร ECGP-009

ฉบับที่ 1

แก้ไขครั้งที่ 0

หน้าที่ 3 ของ 3

ดำเนินงาน (ECGP-005: การยอมรับความคิดเห็นของประชาชน และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา)

ทั้งนี้ หากสถานประกอบการอุตสาหกรรมได้มีการปฏิบัติที่สอดคล้องตามเกณฑ์การประเมินธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมที่ดีของสถานประกอบการแล้ว จะส่งผลต่อการลดปัญหาการร้องเรียนของชุมชนกับสถานประกอบการอุตสาหกรรมได้

6.3 สถานประกอบการอุตสาหกรรมและชุมชนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

สถานประกอบการอุตสาหกรรม และชุมชนร่วมกันพัฒนาอุตสาหกรรมและสังคมอย่างยั่งยืน โดยมีแนวทางในการส่งเสริมให้เกิดความเข้มแข็งของเครือข่าย เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน ในรูปแบบที่เหมาะสม ประกอบด้วย

- เครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานประกอบการอุตสาหกรรมกับชุมชนโดยรอบสถานประกอบการอุตสาหกรรม
- เครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานประกอบการอุตสาหกรรมกับสถานประกอบการอุตสาหกรรม ในกรณีที่อยู่ใกล้เคียงกัน
- เครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานประกอบการอุตสาหกรรม ภาครัฐ และชุมชน

ทั้งนี้ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนโดยสถานประกอบการอุตสาหกรรม ภาครัฐ และชุมชนสามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

7. การจัดเก็บบันทึก

รหัสเอกสาร	ชื่อเอกสาร	สถานที่เก็บ	ระยะเวลาที่เก็บ	ผู้เก็บ

ภาคผนวกที่ 6

การตรวจประเมินการดำเนินงานตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม

กระทรวงอุตสาหกรรม ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน
การตรวจประเมินการดำเนินงานตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาล
สิ่งแวดล้อม

แก้ไขครั้งที่ 00

จำนวน 3 หน้า

จัดทำโดย
สำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม
มีนาคม 2553

ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม

แนวทางการปฏิบัติงาน

เรื่อง การตรวจประเมินการดำเนินงานตาม
หลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม

ฉบับที่ 1

แก้ไขครั้งที่ 0

หน้า 1 ของ 3

1. วัตถุประสงค์

เพื่อให้บุคลากรผู้ทำหน้าที่ผู้ตรวจประเมินธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมได้ใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติงานการประเมินธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมของผู้ประกอบการ

2. ขอบข่าย

ใช้สำหรับการดำเนินงานที่สอดคล้องกับเกณฑ์การประเมินการมีธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมที่ดีของสถานประกอบการอุตสาหกรรม

3. นิยาม

การประเมินเอกสาร(Document Review) หมายถึง การตรวจสอบข้อมูลผลการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมของผู้ประกอบการ

การประเมินขั้นตอนที่ 1 (Audit Stage 1) หมายถึง การประเมินประสิทธิภาพการดำเนินงานของผู้ประกอบการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม

การประเมินขั้นตอนที่ 2 (Audit Stage 2) หมายถึง การประเมินประสิทธิภาพของการดำเนินการแก้ไข และปรับปรุงข้อบกพร่อง หรือการพัฒนาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม

แบบรายงานผลการประเมินธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม (Audit Report) หมายถึง แบบฟอร์มสำหรับการรายงานผลการประเมินธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม

แบบรายการตรวจสอบ (Checklist) หมายถึง แบบฟอร์มสำหรับระบุประเด็นที่ต้องติดตามตรวจสอบความสอดคล้องการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม

4. เอกสารอ้างอิง

- เกณฑ์การประเมินธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมที่ดีของสถานประกอบการอุตสาหกรรม
- ขั้นตอนการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติงานโครงการธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม
- แบบประเมินการดำเนินงานตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม กระทรวงอุตสาหกรรม
- แบบรายงานผลการประเมินธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม (Audit Report)
- แบบรายการตรวจสอบประเมินธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม (Checklist)

ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม

แนวทางการปฏิบัติงาน

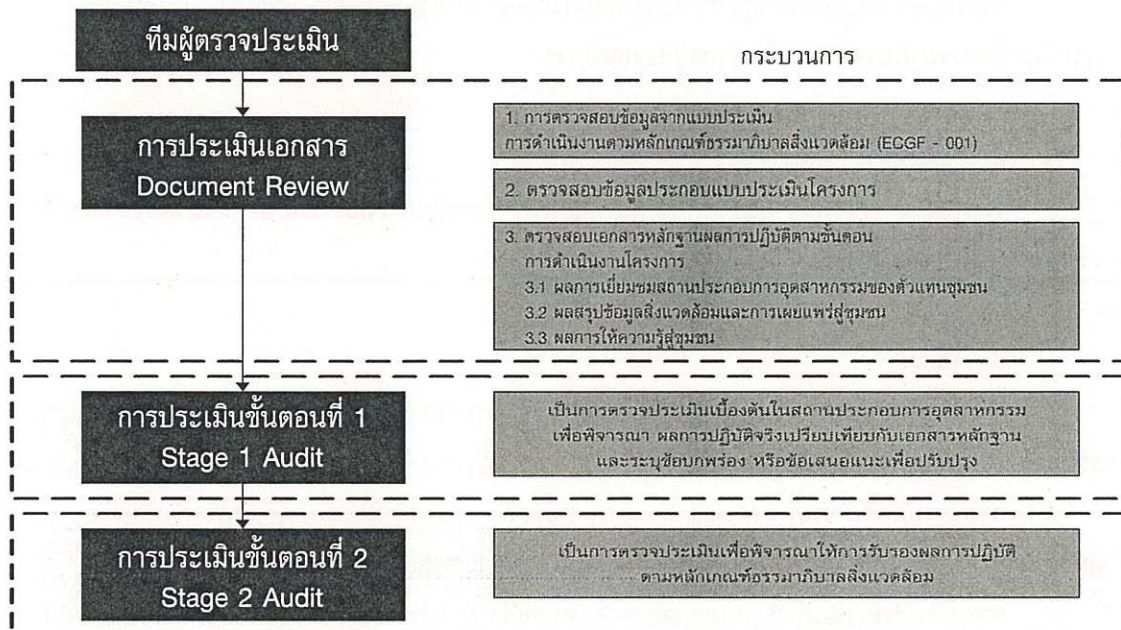
เรื่อง การตรวจประเมินการดำเนินงานตาม
หลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม

ฉบับที่ 1

แก้ไขครั้งที่ 0

หน้าที่ 2 ของ 3

5. แผนผังขั้นตอนการปฏิบัติงาน

6. รายละเอียดขั้นตอนการดำเนินงาน

6.1 การประเมินเอกสาร (Document Review)

ผู้ตรวจประเมินธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม ตรวจสอบข้อมูลการปฏิบัติตามเกณฑ์ คู่มือการดำเนินงานตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม และเอกสารประกอบแบบประเมินการดำเนินงานตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมโรงงาน กระบวนการอุตสาหกรรม โดยการตรวจสอบข้อมูลจะพิจารณาถึง

- 6.1.1 ผลการปฏิบัติตามขั้นตอนการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติงานการส่งเสริมธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมในสถานประกอบการอุตสาหกรรม
- 6.1.2 ผลการปฏิบัติตามสิ่งแวดล้อมตามแบบประเมินการดำเนินงานตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม และเอกสารประกอบ

ทั้งนี้ ผลของการประเมินเอกสาร จะนำมาจัดทำแบบรายการตรวจสอบ (Checklist) สำหรับการประเมินขั้นตอนที่ 1 (Stage 1 Audit)

6.2 การประเมินขั้นตอนที่ 1 (Stage 1 Audit)

ผู้ตรวจประเมินธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม ดำเนินการวางแผน และนัดหมายสถานประกอบการอุตสาหกรรมเพื่อดำเนินการประเมินขั้นตอนที่ 1 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อประเมินประสิทธิภาพการดำเนินงานของผู้ประกอบการ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม โดยผู้ตรวจประเมิน

ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม
แนวทางการปฏิบัติงาน
เรื่อง การตรวจประเมินการดำเนินงานตาม
หลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม

ฉบับที่ 1

แก้ไขครั้งที่ 0

หน้าที่ 3 ของ 3

จะต้องรายงานให้ผู้ประกอบการทราบถึง

- 6.2.1 ประสิทธิภาพของการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม โดยจะระบุข้อดี และ/หรือข้อบกพร่องที่ต้องปรับปรุง ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม
- 6.2.2 ข้อเสนอแนะสำหรับพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม

ทั้งนี้ ผลการประเมินจะนำมาลงในแบบรายงานผลการประเมินธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม (Audit Report) เพื่อให้สถานประกอบการอุตสาหกรรมได้นำมาสู่การปรับปรุงภายในระยะเวลาที่กำหนด

6.3 การประเมินขั้นตอนที่ 2 (Stage 2 Audit)

ผู้ประเมินธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม ดำเนินการวางแผน และนัดหมายสถานประกอบการ อุตสาหกรรมเพื่อดำเนินการประเมินขั้นตอนที่ 2 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการประเมินประสิทธิภาพของการ ดำเนินการแก้ไข และปรับปรุงข้อบกพร่อง หรือการพัฒนาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ หลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม โดยผู้ประเมินจะต้องรายงานให้ผู้ประกอบการทราบถึง

- 6.3.1 ประสิทธิภาพของการดำเนินการแก้ไข และปรับปรุงข้อบกพร่อง ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ หลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม
- 6.3.2 ประสิทธิภาพของการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ตามข้อเสนอแนะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม

ทั้งนี้ ผลการประเมินขั้นตอนที่ 2 (Stage 2 Audit) ผู้ประเมินจะต้องนำมาสรุปรายงานผลการ ดำเนินการให้ประธานคณะทำงานตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม เพื่อนำไปสรุปแจ้งกระทรวง อุตสาหกรรมต่อไป

7. การจัดเก็บบันทึก

รหัสเอกสาร	ชื่อเอกสาร	สถานที่เก็บ	ระยะเวลาที่เก็บ	ผู้เก็บ

ภาคผนวกที่ 7

ตัวอย่างแหล่งข้อมูลค่านกฎหมาย

ตัวอย่างแหล่งข้อมูลทางกฎหมายบนเว็บไซต์ ได้แก่

1. http://oldweb.npcse.co.th/law/law2_new.asp?no=1&Pno=1&type_id=0&law1_id=
(NPE Safety and environmental service Co. Ltd.)

2. <http://www.thailaws.com/>

3. <http://www.siamlaw.com/>

Blank lined paper for writing.

บันทึก

This image shows a single sheet of white paper with horizontal dotted lines, similar to standard notebook paper. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.